

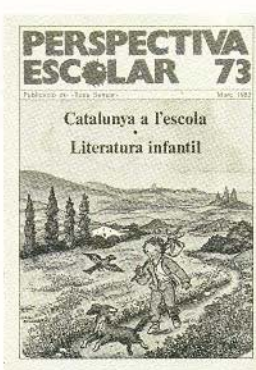
PERSPECTIVA ESCOLAR 73

Publicació de «Rosa Sensat»

Març 1983

Catalunya a l'escola Literatura infantil

INDEX	
EDITORIAL	1
CATALUNYA A L'ESCOLA. LITERATURA INFANTIL	
1. HISTORIA DEL LLIBRE CATALA PER A INFANTS, per Teresa Rovira	3
2. EL LLIBRE PER A INFANTS I ADOLESCENTS A CATALUNYA: LA REPRESA DELS ANYS 60	10
3. LITERATURA INFANTIL, per Emili Teixidor	18
4. QUIN TEMPS, DE QUIN PAÍS?, per Núria Ventura	20
5. CATALUNYA EN ELS LLIBRES DE LECTURA, per Anna Camps, Teresa Colomer i Teresa Mañà	24
6. LA NARRATIVA JUVENIL DE JOAN BARCELÓ I CULLERÉS. UNA APORTACIÓ ORIGINAL, per Francesc Boada	28
7. NARRACIONS AMB FONS HISTÒRICO-SOCIAL CATALA	33
ESCOLA	
EXPERIÈNCIES ESCOLAR: Les eleccions a l'escola a partir d'un joc electoral	36
DE 3 A 6 ANYS: Cursos d'especialització en educació pre-escolar, modalitat d'ensenyament presencial	41
ASSOCIACIÓ DE MESTRES DE «ROSA SENSAT» NOTÍCIES DE L'ASSOCIACIÓ	46
ACTUALITAT	
VOLEM SER ESCOLES PÚBLIQUES	49
TEXTOS LEGALS	52
QUÈ EN PENSEU DE...	55
BIBLIOGRAFIA	61
NOVETATS DE LITERATURA INFANTIL	63
	
<p>Perspectiva Escolar Edició i Administració: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat» - Còrsega, 271. Tel. 237 07 01 - Barcelona-8</p> <p>Consell de Redacció: Jordi Achón, Rosa Carrió, Mercè Comas, Montserrat Company, Biel Dalmau, Mercè Fluvià, Marta Mata, Anna M. Roig</p> <p>Director: Jordi Tomàs</p> <p>Secretària de Redacció: Teresa Udina</p> <p>Distribució a llibreries: Arc de Berà - Llull, 10-14, B-5</p> <p>Subscripcions: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat»</p> <p>Maqueta: Montserrat Serrahima</p> <p>Fotògraf: Josep Gri</p> <p>Composició: Fernández, Borrell, 168</p> <p>Impremta: I. Juvenil, Maracaibo, 11</p> <p>Realització tècnica: KETRES. Tel. 253 36 00</p> <p>Dipòsit legal: B. 2.090-1975 — ISSN: 0210-2331</p> <p>Subscripció anual: 2.200 ptes. — P.V.P. 250 ptes.</p>	

EL PLAER DE LA LECTURA

Des de fa seixanta anys que, el dia de Sant Jordi, Catalunya celebra, juntament amb la festa de la rosa, la Diada del Llibre. Que en un país hagi arribat a cristal·litzar en un mateix dia la festa patronal, el símbol de l'amor i l'exponent de la cultura és un fet que ens pot fer pensar o, si més no, esperar que la identitat del nostre poble descansi sobre les bases de la solidaritat, la gratuïtat i la cultura. Valors per als quals ja val la pena de viure, malgrat que sabem que la realitat presenta altres components no tan gratificants.

La celebració de Sant Jordi a les escoles hauria de servir, doncs, per a fomentar en els nois i noies aquests valors, que, almenys en aquest dia, floreixen alegrement, festivament —malgrat ser un dia feiner— en el poble català.

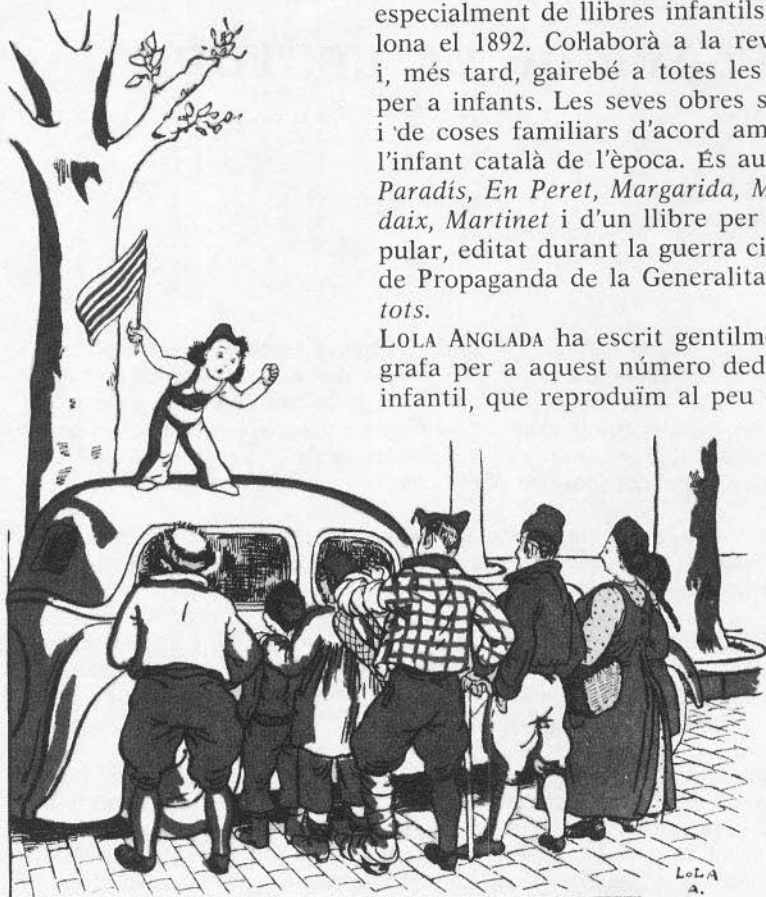
Però, cenyint-nos en l'aspecte més relacionat amb el tema monogràfic d'aquest número voldríem, si més no, recordar algun dels extrems del paper que el llibre pot representar en una formació no només cultural sinó, fins i tot, integral dels nois i noies i en els quals els mestres haurien de parlar una atenció especial.

De fet, el llibre és una forma concreta de comunicació de l'home amb la societat, des de múltiples punts de vista (des de la informació fins a l'expressió estètica, passant per l'ensenyament de ciències o tècniques o per la diversió o la reflexió). Una forma de comunicació que, en principi, és o hauria de ser una prolongació del contacte vital que l'home té amb els altres i amb el món exterior i que permet una assimilació, reflexiva si cal, o emotiva i plaent, al ritme que cadascú li vulgui donar.

L'escola és un dels llocs principals on el nen ha d'aprendre a estimar els llibres i el mestre l'ha de motivar i ajudar. De primer, és important que el mestre orienti el nen en la selecció de les seves lectures, precisament, per assegurar, sobretot en les primeres edats, que allò que llegeix es troba en la línia dels seus interessos i gustos i, per tant, que li agrada. Després, que el guï perquè en pugui treure tota la substància i el plaer que els llibres poden contenir, des de la comprensió de les paraules i els conceptes fins a la percepció estètica que provoca emoció i fruïció.

Insistim en el fet que la lectura ha de ser una forma de comunicació, una prolongació del contacte vital amb la realitat i, per tant, el mestre ha d'afavorir amb l'organització del temps i les activitats que la lectura estigui realment relacionada amb el que s'està fent a classe, perquè esdevingui un element actiu, creatiu, expressiu en el conjunt de la vida del grup-classe (des del seguiment dels programes fins a la biblioteca o les representacions).

Hi ha hagut una educació llibresca, en la qual el llibre era no només l'element quasi exclusiu d'instrucció (i formació), sinó que era un llibre dogmàtic, sovint repressiu i, a més, avorrit. Ara estem vivint una època en què els mitjans àudio-visuals acaparen l'atenció amb tota la seva força perceptiva d'aproximació al món. Al costat d'aquests mitjans cal recuperar la lectura del llibre, però, polivalent com és, de tal manera que informi, ajudi a pensar, alliberi, diverteixi, condueixi a l'expressió i a la creació.

LOLA ANGLADA I SARRIERA. Dibuijant i escriptora, especialment de llibres infantils, nascuda a Barcelona el 1892. Col·laborà a la revista «En Patufet» i, més tard, gairebé a totes les revistes catalanes per a infants. Les seves obres són plenes d'èssers i de coses familiars d'acord amb la psicologia de l'infant català de l'època. És autora de *Contes del Paradís*, *En Peret*, *Margarida*, *Monsenyor Llangardaix*, *Martinet* i d'un llibre per a infants molt popular, editat durant la guerra civil pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat: *El més petit de tots*.

LOLA ANGLADA ha escrit gentilmente una nota autògrafa per a aquest número dedicat a la literatura infantil, que reproduïm al peu de la pàgina.

Catalunya és sortosa, podem dir que el bon Déu en crear el món va fer, de Catalunya, l'Obra Mestra, car el Mar la bosa, l'emparen les muntanyes, la perfumen les flors silvestres dels boscos exhuberants, i el celatge hi ajuda, el blau-turquesa on hi brillen les estrelles ben despertés, i el Sol hi riu a pler; i també les tamburinaoles de tempestes turbulents llamps i trons apoteosi celestial o acords aspres de timbals i platerets. I per a completar aquesta magnificència de possessió, Catalunya no manca de fills dignes que són un complement per fer-ne un poble el primer de tots. I com les flors que perfumen els boscos de Catalunya, els fills predilectes llurs, pedagogs, mestres, éssers de valua, lluiten, estudien i treballen per la cultura nostra, per tal de fer, de Catalunya, un país digne de gran homes; Catalunya lliure i gran.

Lola Anglada

HISTÒRIA DEL LLIBRE CATALÀ PER A INFANTS

3

per Teresa Rovira

En estudiar l'evolució del llibre infantil cal tenir en compte que, en la cultura catalana, el paper d'aquest llibre ha estat més important que en els països de desenvolupament polític-cultural normal. No solament ha estat un complement de l'escola sinó que, sovint, ha hagut de suplir allò que l'escola no feia. Això explica l'interès que ha despertat entre els medis responsables del país i la seva qualitat, en conjunt ben apreciable i, en alguns casos, d'excepció.

Podem dividir la història del llibre català per a infants —condicionada sempre per l'evolució cultural i política— en les següents etapes:

1a. Precedents i primers llibres infantils: des dels inicis fins a començaments del segle xx.

2a. Desenvolupament: des de començaments del segle xx fins a la guerra civil.

3a. La guerra civil 1936-39.

4a. Interrupció i recomençaments: des de la post-guerra als primers anys 60.

5a. Inicis de la normalització i normalització: a partir dels primers anys 60.

1. PRECEDENTS I PRIMERS LLIBRES INFANTILS

Més encara que en les altres literatures, en la catalana el llibre per a infants és d'aparició tardana. Si bé s'havien dedicat llibres als nens —o a un nen (així la *Doctrina Pueril* de Ramon Llull)— es tractava d'obres didàctiques. Durant el s. xvii i fins a començaments del xix van ésser molt populars, i segurament eren llegides pels nens —pels pocs que llavors sabien llegir— o bé mirades, les traduccions catalanes de les *Faules d'Isop*, profusament il·lustrades amb gravats al boix, les d'algunes novel·les de cavalleria, com la *Història de Partinobles*¹ o llibres de proverbis i màximes morals com el *Llibre dels bons amonestaments* d'Anselm Turmeda, utilit-

zat com a llibre de lectura a les escoles, fins entrat el s. xix.² Però la forma principal de literatura d'espai va ésser durant segles per als nens i nenes catalanes —com per als de tots els països— la literatura oral: contes i llegendes, jocs i cançons.

Al segle xviii s'inicia a Europa l'interès envers el nen i com a conseqüència d'això es desenvolupa una literatura infantil escrita de caràcter didàctic i moralitzant que pretenia de combinar el divertiment amb la instrucció. Els primers llibres s'introduïren a la península a la fi del segle, i des de mitjan s. xix, Barcelona esdevingué un important centre editorial de llibres per a infants, en castellà.

Alhora, els contes populars explicats oralment des de temps immemorial, foren recollits a Europa des de la primera meitat del segle xix per folkloristes, com els germans Grimm, i posats per escrit (1812). Perrault ja n'havia publicat una selecció el 1797. A mitjan segle xix hom en féu edicions infantils.

Els primers llibres en català editats especialment per als infants no apareixen fins a la Renaixença: *El llibre dels Angels* (1865) i *El llibre dels nois*, (1871) narracions moralitzants en vers de Francesc Pelagi Briz, i *El llibre de la infantesa* (1866), inspirat en rondalles populars, de Terenci Thos i Codina, o els *Jocs de la Infància* (1874) de F. Maspons i Labròs. Eren pocs llibres, de format petit, cobertes fosques i poc o gens il·lustrats. La producció en castellà de l'època era molt més abundant i variada que l'escripta en català. La situació comença a canviar en els primers anys d'aquest segle.

1. RUBIÓ, Jordi, *Els llibres per a infants*, «Revista dels Llibres», n. 8, 9 (1925), pp. 115-122.

2. RIQUER, Martí de, *Història de la literatura catalana*, Ariel, Barcelona, 1964, v. 2, p. 274, 275.

4 2. ANYS DE DESENVOLUPAMENT (1904-1939)

Les diverses transformacions culturals, socials, polítiques i tècniques que han tingut lloc en el món, en el nostre país són a l'origen de canvis importants en la producció i la difusió de la literatura infantil:

1r. La presa de consciència de les necessitats del nen, característica de l'època contemporània, ha fet adonar de la conveniència d'uns llibres d'esplai, a més dels escolars.

2n. El progrés de les tècniques d'impremta i en especial del gravat, transforma l'aspecte del llibre i de les revistes infantils.

3r. El nombre de lectors, que fins al segle XIX era una minoria de nens de l'aristocràcia o de la burgesia, s'amplia gràcies

a l'extensió progressiva de l'ensenyament primari obligatori, les primeres biblioteques infantils i la difusió de les revistes per a infants, de preu més baix —gràcies als gravats fotomecànics— i més divertides que les del segle passat totes des caràcter moralitzant.

4t. A Catalunya cal afegir-hi:

a) L'acceptació del català com a llengua literària i el seu apropament a totes les capes socials, gràcies sobretot a Guimerà i Verdaguer.

b) La influència dels moviments modernista i noucentista que, amb el seu afany d'educar, de renovar i de catalanitzar el país, contribueixen a transformar el contingut i la presentació del llibre per a infants.

Tot això fa que es multipliqui la producció, que amb la col·laboració dels millors escriptors i dibuixants s'assoleixi un alt nivell literari i artístic i que es divulgui aquesta producció gràcies a l'aparició de crítiques i recensions als millors diaris i revistes, així com fent-la arribar als infants de tots els estaments a través d'escoles i de biblioteques.

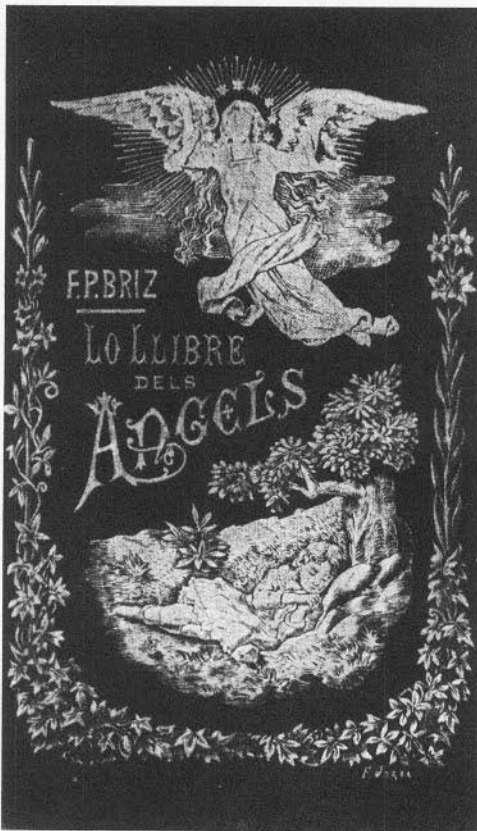
Dins d'aquesta etapa de desenvolupament, que s'estén fins als últims anys trenta, hom pot distingir diversos períodes determinats per l'evolució cultural i política del país:

1r. Apareix el llibre per a infants en el seu concepte modern: de lectura «desinteressada» i presentació atraient (1904-1914).

2n. Amb la Mancomunitat (1914-1923) importància de l'acció oficial, màxima influència del Noucentisme i difusió del llibre per mitjà de les escoles i les Biblioteques populars totes amb secció infantil.

3r. La Dictadura (1923-1930). Desaparegudes les institucions catalanes autonòmiques, la producció de llibres per a infants es deu a la iniciativa privada. Paral·lelament a una producció de gran qualitat fortament influïda encara pel Noucentisme, i més minoritària, se'n desenvolupa una altra de literatura de «consum», constituïda per «En Patufet» i col·leccions annexes que aconsegueixen en aquesta època la màxima popularitat i difusió.

4t. La Generalitat republicana i l'Estatut d'Autonomia (1931-1936). Una certa crisi en la iniciativa privada és compensada per les edicions, sobretot de llibres de lectura, a cura de les institucions oficials i de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Coberta de *Lo llibre dels Anxels* de Francesc Pelagi Briz (1865).

Il·lustració de Junceda per a una de les «pàgines viscudes», de Josep M. Folch i Torres («En Patufet», 1922).

2.1. Apareix el modern llibre per a infants (1904-1914)

Des dels primers anys del segle XX, en un període anomenat per Molas i Castellet dels «Fonaments» de la «Catalunya ideal», es produeixen una sèrie de canvis en el camp del llibre infantil: augment de la producció, de la categoria literària i artística dels llibres, així com interès per la seva divulgació. Modernisme i Noucentisme coincideixen en coses essencials com són l'afany de renovació, de catalanització i de culturalització del país. Per a això, calia començar pel nen. D'aquí la preocupació per la pedagogia que porta a la del llibre infantil complement de l'escola.

El Modernisme, amb el seu gust pel meravellós i popular —doncs per la rondalla— la seva curiositat i interès per les literatures estrangeres, així com per la importància que dona a la presentació i sobretot a la il·lustració, inicia la renovació del llibre infantil que es produeix en aquest període a Catalunya.

El primer intent de renovació és el setmanari «El Patufet», revista d'esplai i profusament il·lustrada. Apareix el 1904, data que cal donar com a començament de la història del llibre infantil català modern, fundat per Josep Aladern (Cosme Vidal) i Aureli Capmany que el dirigí el primer any amb col·laboracions de Josep Carner, entre d'altres. La revista tingué, en els seus orígens, un to culturalista molt diferent de l'orientació que seguiria després —dura fins al desembre del 1938— quan esdevé un setmanari de to «popular» amb els seus annexos: col·leccions de contes i narracions sobretot de Josep M. Folch i Torres.

Els exemples més típics de llibres infantils d'aquesta època influïts pel Modernisme són: els *Contes de Perrault* il·lustrats per Apelles Mestre (1907); els dos volums de les *Rondalles catalanes*, il·lustrades per Joan Vila³ (1908-1909); la revista «La Rondalla del Dijous» (1909) també amb dibuixos de Joan Vila i de Billy (Guillem Parés); *El company de camí*, d'Andersen, il·lustrat pel mateix Billy (Guillem Parés). Tots fets amb una esplendidesa i un bon gust que fins llavors no s'havia trobat en la producció del llibre infantil en català. Prova de l'interès que desvetlla entre els medis intel·lectuals és l'aparició en la premsa de l'època —tant en els diaris «El Poble Català» o «La Veu de Catalunya», com en la revista «Catalunya»— d'escrits de R. Miquel i Planes,⁴ Manuel de Montoliu,⁵ J. Pous i Pagès,⁶ Eugeni d'Ors⁷ i d'altres.

Mentrestant, i des de 1910, Josep M. Folch i Torres col·labora regularment a «En Patufet» i publica de dues a tres novel·les l'any per a la «Biblioteca» annexa.

2.2. La Mancomunitat (1914-1923)

La creació de la Mancomunitat dona un gran impuls al moviment pedagògic i de catalanització. «La nostra amor i la nostra angúnia van dret a les generacions futures. La nostra arma adequada ha d'ésser doncs una pedagogia».⁸ Calien doncs unes escoles, uns llibres en català i també unes biblioteques.

Les *Normes ortogràfiques* de Pompeu Fabra, aparegudes el 1913, fan possible l'edició de llibres infantils amb la llengua ja fixada.

3. Més tard usará el pseudònim de Joan d'Ivori.

4. MIQUEL PLANAS, Ramon, *Literatura per a infants*, «El Poble Català» (12 gener 1908).

5. MONTOLIU, Manuel de, *Un llibre de rondalles*, «El Poble Català» (24 febrer 1908).

6. POUS I PAGÈS, Josep, *Literatura infantil*, «El Poble Català» (10 març 1909).

7. ORS, Eugeni d', «Contes, imatges?», *Glossari*, 1906, pp. 391-392.

8. ORS, Eugeni d', *La qüestió dels llibres per a infants*, «Catalunya» (13 desembre 1913), pp. 679-680.

8. Contraportada dels «Quaderns d'Estudi», núm. 1 (1916).

L'ambient d'una certa prosperitat econòmica que es produeix durant la Gran Guerra seria favorable a la creació de noves empreses, entre elles les editorials.

El Noucentisme literari i l'artístic que han triomfat plenament i constitueixen la literatura i l'art establerts s'imposen en tots els camps, i el llibre infantil no pot quedar-ne al marge. S'inicia la producció d'una sèrie d'editorials amb iniciativa, empena i bon gust; Editorial Muntanyola, Editorial Catalana, la Comissió Editorial de l'Associació Protectora de l'Ensenyança catalana. També té importància l'acció dels organismes oficials, Ajuntament de Barcelona i, sobretot, Mancomunitat de Catalunya.

Editorial Muntanyola, fundada el 1916, publica unes col·leccions de llibres infantils que podien competir amb els millors estrangers. Josep Carner i Carles Riba hi col·laboren assíduament, el primer amb versions de contes populars, el segon amb *Les aventures d'en Perot Marrasquí* (1917) i les primeres edicions d'en *Joan Barroer*, il·lustrada per Xavier Nogués (1918) i *Joan Ferèstec* per Junceda (1918). Va ésser l'editor Muntanyola qui va donar la idea a Riba d'escriure els *Sis Joans*.⁹ La producció d'Editorial Muntanyola va ésser molt comentada i elogiada per la premsa de l'època i de més endavant.¹⁰ Feia una edició castellana de tots els seus llibres catalans.

L'any 1917 es fundava Editorial Catalana, que no era com la Muntanyola dedicada exclusivament als infants, però dins les seves col·leccions, dirigides per Josep Carner, va publicar diverses obres prou llegendes per nens i adolescents. Així els *Contes d'Andersen* traduïts pel mateix Carner, amb dibuixos de Torné Esquiús (1918) o bé els *Contes d'infants i de la llar* de Grimm en versió de Carles Riba (1919, 1921) entre d'altres.

Va ser el mateix any 1917 que la Comissió Editorial de l'Associació Protectora de l'Ensenyança catalana inicià la publicació dels seus llibres tant perfectes com el *Sil·labari català* (1922) amb les imatges de Josep Obiols que —diu Tomàs Garcés— «escampen llum per les planes impreses».¹¹

El Consell de Pedagogia de la Mancomunitat edita la sèrie de «Llibres per a servir de lectura a les Escoles de Catalunya» amb obres de Guimerà, Maragall, Josep Pijoan, Ruyra i Maria Antònia Salvà.

L'any 1921 apareix el setmanari «La Mai-

nada», pensat com una revista més exigent que «En Patufet», que —si bé cada dia més popular, sobretot des de 1915 en què Josep M. Folch i Torres inicià la publicació de les «Pàgines viscudes»—, era criticada per l'excés de sentimentalisme o bé el mal gust d'algunes historietes i acudits.¹² Salvat-Papasseit publicà a «La Mainada» la primera versió d'*Els nens de la meua escala*.

L'interès pel llibre infantil entre els medis literaris, pedagògics i artístics es demostra pel fet de col·laborar els millors escriptors i dibuixants en la producció i de donar-la a conèixer mitjançant estudis i comentaris en diaris i revistes com: «La Revista», «Quaderns d'Estudi», «Butlletí dels Mestres», «La Publicitat», «La Veu de Catalunya» i «D'Ací i d'Allà», on trobem escrits d'Alexandre Galí, Tomàs Garcés, Artur Martorell, Manuel de Montoliu, Alexandre Plana, A. Rovira i Virgili i Carles Soldevila, entre d'altres.

D'altra banda, hom es preocupa de fer arribar els llibres als infants de totes les classes socials a través de la xarxa de Biblioteques Populars de la Mancomunitat —una de les primeres d'Europa— iniciada el 1918, amb les seves seccions infantils, que tingueren aviat una gran vitalitat.¹³ L'Ajuntament de Barcelona contribuï també a l'obra d'expansió del llibre entre els infants, amb la creació de les anomenades «Biblioteques circulants» destinades a les escoles públiques de la ciutat.¹⁴

La «lluita per la cultura» havia arribat al seu punt més alt.

9. GUANSÉ, Domènec, *Els Sis Joans* de Carles Riba, «La Publicitat» (3 gener 1928).

10. S[ACS], J[oaan], pseud. de Feliu Elias, *Maravillas para los niños*, «La Publicitat» (8 maig 1918).

MARTORELL, Artur, *Llibres catalans per a infants*, «Butlletí dels Mestres», núm. 23 (1923).

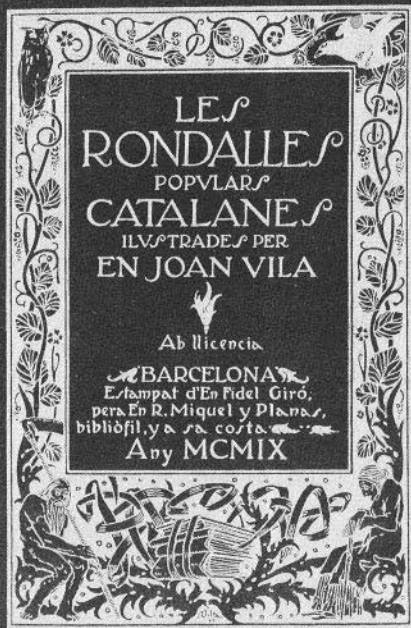
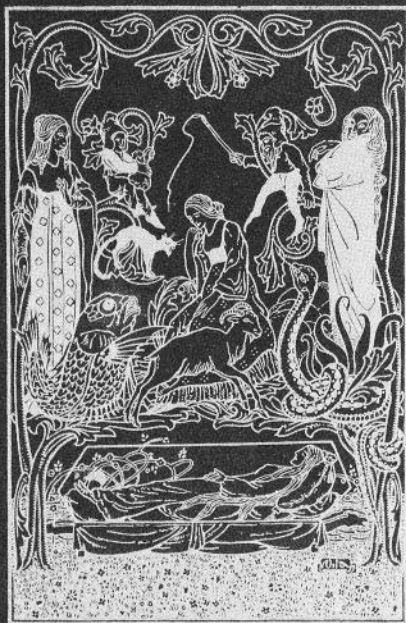
RUBIÓ, Jordi, *Els llibres per a infants*, «Revista dels llibres», núm. 8-9 (1925), pp. 115-122.

11. G[ARCÉS], T[omàs], *Sil·labari Català de Pau Romeva i Josep Obiols*, «La Revista», número 168 (1922-1923), p. 204.

12. [ROVIRA I VIRGILI, Antoni], *Publicacions infantils*, «La Publicitat» (30 maig 1921).

13. MANCOMUNITAT DE CATALUNYA, *L'Obra realitzada*, M. de C., Barcelona, 1923, v. 2, *Cultura i Instrucció* (pp. 162-163).

14. AJUNTAMENT DE BARCELONA. COMISSIÓ DE CULTURA, *Biblioteques escolars circulants*, A. de B., Barcelona, 1921.

2.3. La Dictadura (1923-1930)

Amb la Dictadura de Primo de Rivera, la Constitució és suspesa i els partits polítics interdits. La Mancomunitat acaba essent suprimida. L'actitud hostil al catalanisme que pren el règim és, per reacció, un estímul per al desenvolupament de l'edició en català de llibres i periòdics. L'acció cultural era l'única possible de realitzar. Al contrari del període anterior, que s'havia caracteritzat per l'activitat dels organismes oficials, durant aquests anys tot queda reduït a la iniciativa i a l'esforç privat.

De les editorials del període anterior, Muntanyola hagué de plegar pels volts del 1923, després d'un període de gran brillantor, a causa de dificultats financeres produïdes per l'edició d'una gran enciclopèdia precisament en castellà.

Continua Editorial Catalana amb la seva «Biblioteca Literària» on havien aparegut obres de Dickens, de Marck Twain, i de Defoe traduïdes per Carner, o de Kipling per Marià Manent, *L'Aplec de Rondalles* de Valeri Serra Boldú, entre d'altres. A més, amb un format més gran i molt il·lustrats, diversos llibres dedicats als nens i nenes més petits.

El 1922 havia aparegut la revista «Violet», com a suplement d'«En Patufet», però d'un caire molt diferent. És la primera revista en català constituïda principalment per historietes il·lustrades, algunes amb uns dibuixos de Joan d'Ivori d'una gràcia

i d'una finor molt difícils de trobar, inspirades en contes populars. Entre els textos, destaquen els contes de Carner, la novella *Lau o les Aventures d'un aprenent de pilot* de Carles Soldevila o *El cavaller de la Creu* de Clovis Eimerich, amb il·lustracions de Junceda que apareixeran, més tard, en forma de llibre.

El 1926 Editorial Mentora inicia la seva producció de llibres infantils. Serà l'editorial més important d'aquest període, tant pel nombre com per la qualitat i bona presentació dels seus llibres. Entre d'altres obres, publica *Alicia en Terra de Maravelles* de Lewis Carroll i *La Rosa i l'anell* de Thackeray, en traducció de Carner i il·lustrada la primera per Lola Anglada i la segona per Joan d'Ivori, així com el *Lau* i el *Cavaller de la Creu*, publicades per primera vegada a la revista «Violet».

Durant aquests anys apareixen edicions tan acurades com *Genoveva de Brabant* en traducció de Ruyra (1925) i també amb dibuixos de Joan d'Ivori. O bé *Els nens de la meua escala* de Salvat-Papasseit amb dibuixos d'Emili Ferrer.

El 1928, té un gran èxit la narració *En Peret*, obra il·lustrada i escrita per Lola Anglada. Evidentment, les esplèndides il·lustracions superen el text. «Hom es pregunta alguna vegada —diu Joan Sacs, referint-se a aquesta i altres obres de Lola Anglada— si no són els dibuixos que han provocat la literatura».15 A en *Peret*, nen de masia, segueix *Margarida*, nena de ciutat.

El mateix any 1928, apareixia *Sis Joans*

8 de Carles Riba, que aplega sis històries amb protagonista distint, però que en totes es diu Joan. Esdevingué una de les obres clàssiques de la literatura infantil catalana.

També va ésser en els primers mesos del 1928 que es publicà la revista «Jordi», amb la capçalera dibuixada per Josep Obiols, una de les publicacions infantils en català més boniques. No pogué, però, resistir la competència d'«En Patufet», malgrat les evidents tares i defectes de la popularíssima revista.

L'any 1929, Edicions Proa —que havia estat fundada l'any anterior a Badalona, amb el propòsit de donar impuls a la novella catalana— seguint l'exemple d'altres editorials que sentien la inquietud de formar literàriament els infants, inicià la col·lecció «La Biblioteca Grumet», amb traduccions de Maurois i Blaise Cendrars, així com la de «Les obres mestres explicades als infants».

La publicació d'una revista o d'un llibre infantil de qualitat es traduïa també en aquesta època en crítiques i recensions en diaris i revistes. Desaparegudes amb la Dictadura «El Butlletí dels Mestres» i els «Quaderns d'Estudis», són sobretot la «Revista de Catalunya», «La Paraula Cristiana» o «La Revista dels llibres» i els diaris «La Veu de Catalunya» i «La Publicitat» qui donen notícia dels llibres novament apareguts. Hi trobem treballs d'Artur Martorell, Carles Soldevila, Alexandre Galí, Domènec Guansé, Lluís Bertran i Pijoan, Jordi Rubió, Maurici Serrahima, J. V. Foix...

Els dos autors que van suscitar una més gran quantitat d'escrius són Carles Riba i Lola Anglada.

A través d'aquests treballs es manifesta l'interès pel llibre infantil i per la seva qualitat. Jordi Rubió, a la *Revista dels llibres* del 1925, escriu, referint-se als editors: «Els han de tenir sempre present la dignitat de l'idioma, l'honoradesa artística i la gran reverència que el vell Horaci exigia en el tracte amb els infants».

2.4. La Generalitat republicana i l'Estatut d'Autonomia (1931-1936)

Acabada la Dictadura, l'abril del 1931 és proclamada la República. La Generalitat és restablerta. El 1932 Catalunya té l'Autonomia. El català esdevé idioma oficial,

però mentre augmenten els tiratges dels diaris, baixa la venda de llibres. En una conferència, esdevinguda famosa, Josep M. de Sagarra diu: «La política ho absorbeix tot». En el camp del llibre infantil hi ha també una minva —i menys originalitat— en la producció, compensada en part per l'edició dels llibres anomenats escolars.

Amb la fi de la Dictadura, en efecte, l'Associació Protectora de l'Ensenyança catalana podia reprendre les seves activitats i recomençava l'edició de llibres per a les escoles. Així, entre d'altres, les *Lectures d'infants* (1931) de M. Assumpció Pasqual il·lustrades per Josep Obiols i per Lola Anglada.

Quant als organismes oficials, s'ocupen de la producció i difusió del llibre infantil: la Comissió de Cultura de l'Ajuntament i el Consell de Cultura de la Generalitat. A aquest últim es deu l'esplèndida *Antologia de Goethe* (1932), publicada en el centenari de la mort, amb dibuixos de Josep Obiols i traduccions de Maragall, Riba, Josep Lleonart i Marià Manent, entre d'altres. De les Institucions culturals que depenien de la Generalitat cal esmentar el *Llibre de les flors* (1936), recull de poesies escrites i il·lustrades en color pels alumnes de l'Institut Escola. De l'Ajuntament: la «Biblioteca escolar» i la «Biblioteca infantil» del Grup escolar Ramon Llull, de contes adaptats per Anna Rubiés, que n'era directora. Ella mateixa va adaptar el *Llibre de les Bèsties* (1933) de Ramon Llull. També l'Escola del Mar editava la revista «Garbí», de 1933 a 1936, amb text i dibuixos dels seus alumnes.

Durant aquesta època Artur Martorell publicava la *Selecta de Lectures* (1934-1935) i A. Rovira i Virgili la *Història de Catalunya: tria d'episodis* (1933) amb esplèndids dibuixos de Josep Obiols.

La principal editorial privada és Joventut, continuadora d'Editorial Mentora —en reedita llibres com l'*Alicia en terra de meravelles*, *La Rosa i l'Anell* o l'*Illal del Tresor*— que publica les *Rondalles d'Andersen* (1933) aprofitant les versions de Josep Carner junt amb d'altres de Marià Manent i les *Rondalles de Grimm*, traduïdes per Carles Riba (1935). També *Peter Pan* i *Wendy* (1935), entre altres obres traduïdes per Manent. Totes, amb les il·

15. ELIAS, Feliu. Joan Sacs (pseud.), *Narcís*, «La Revista de Catalunya», núm. 68 (1931), p. 376.

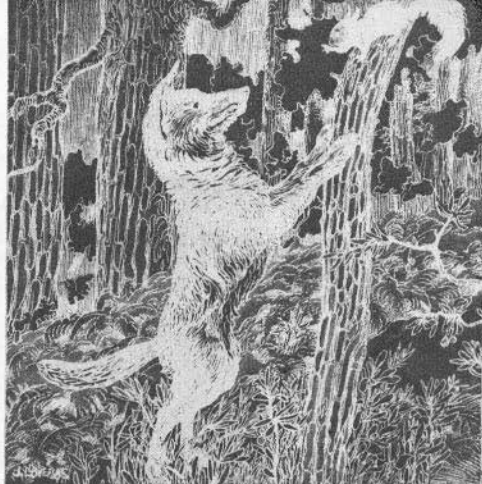
lustracions del dibuixant de l'edició original anglesa. Com Mentora, Editorial Joventut feia una edició castellana de totes les seves obres.

El fill de l'editor Muntanyola intenta de reprendre la tasca iniciada pel seu pare, cercant col·laboradors entre els escriptors i dibuixants del país. La producció es redueix, però a sis títols —dos d'ells adaptacions de rondalles populars per Cèsar A. Jordana, i algunes reedicions de l'època anterior com el *Guillot Bandoler* de Riba amb dibuixos de Llaverias, Ramon Esquerra celebra, en el setmanari «Mirades», l'aparició d'aquests llibres.¹⁶ Un any més tard Tasis i Marca es plany que escriptors com Carner, Riba o Soldevila ja no treballin per als infants de Catalunya. Mentrestant, diu: «les traduccions d'obres importants de la literatura infantil han de cobrir el nostre mercat llibrer...».¹⁷ Recomana d'editar en català «les envaïdores i diverses produccions de Walt Disney» —en castellà— que obtenien un extraordinari èxit entre els nens i nenes catalans.

Si bé durant aquest període es pot parlar d'una crisi de la producció de llibres infantils d'esplai, en canvi, la seva expansió va ésser important gràcies a les biblioteques populars i les escoles. El «Butlletí dels Mestres», havia reaparegut en acabar la Dictadura, publica una «Relació del fons de llibres catalans aprofitables per a ta tasca de l'escola primària» que comprenia obres escolars però, sobretot, les millors d'esplai que s'havien publicat fins llavors i que es trobaven en venda. Era sobretot el «Butlletí de Mestres» que donava notícies sobre el llibre infantil. També els diaris catalans.

3. LA GUERRA CIVIL (1936-1939)

Amb la revolució i la guerra, la producció de llibres infantils —com una gran part de realitzacions culturals— adquireix un caràcter oficial. El Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya publica, els anys 1937-38, una col·lecció de llibres per a infants, els més representatius dels quals són *L'Auca del noi català antifeixista i humà* de Josep Obiols i *El més petit de tots* de Lola Anglada. A més de l'edició catalana, se'n feien edicions en castellà, francès i anglès. El llibre infantil era utilitzat com a instrument de propaganda a l'estranger.

Dibuix de Joan Llaverias per a *El llop i l'esquirol* de Josep Carner (Ed. Muntanyola, 1918).

Continuava com sempre «En Patufet», que aparegué fins gairebé l'entrada de les tropes franquistes a Catalunya.

La part de Catalunya que no havia «desertat» continua confiant en la cultura i en el llibre com a mitjà de salvació col·lectiva. Deia Carles Riba: «Catalunya com a personalitat col·lectiva fou despertada per homes de llibres, i a través de llibres ha recobrat les formes de la seva sang i del seu esperit».¹⁸ L'escriptor francès Jules Romains, en la seva estada a Barcelona l'any 1920, havia escrit: «els catalans s'han fet el pensament que una civilització elevada i harmoniosa és una arma poc menys que l'artilleria...».¹⁹ Els fets, amb l'esfondrament del 1939 sembla que s'encarregaren de desmentir-ho. Ara, en part gràcies als llibres, uns anys més tard seria possible l'inici de la represa.

La història d'aquesta represa, dels inicis de normalització i la normalització és prou ben estudiada en el treball de Marta Mata, publicat al núm. 43 (març 1980) de «Perspectiva Escolar», dedicat a la literatura infantil. Us hi remetem. El present treball acaba, doncs, amb la desfeta del 1939.

16. ESQUERRA, Ramon, *Llibres per a infants*, «Mirador» (4 gener 1934).

17. TASIS I MARCA, Rafael, *Llibres per a infants*, «Mirador» (10 gener 1935).

18. DIADA DEL LLIBRE 1939: programa oficial/pr. de Carles Riba. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.

19. L'escrit de Jules Romains va ésser publicat a *La Revista* de l'any 1920, p. 149.

EL LLIBRE PER A INFANTS I ADOLESCENTS A CATALUNYA: LA REPRESA DELS ANYS 60

Per parlar d'aquest tema convidarem a participar en una taula rodona a:

Joaquim Carbó, *escriptor*. Andreu Dòria, *editor (edicions La Galera)*. Albert Jané, *director de Cavall Fort*. Marta Mata, *escriptora*. Miquel Obiols, *escriptor*. Angels Ollé, *escriptora*. Fina Rifà, *il·lustradora*. Josep M. Rius (Joma), *il·lustrador*. Maria Rius, *il·lustradora*. Jordi Übeda, *administrador (Publicacions de l'Abadia de Montserrat)*. Oriol Vergés, *escriptor*.

P. E. — *¿En quin moment, i per què, us plantejàreu d'escriure, il·lustrar o emprendre una tasca editorial?*

Albert Jané. — El número 1 de «Cavall Fort» va aparèixer l'1 de desembre de 1961. Feia uns anys que existia la preocupació d'una revista per a nois en català perquè, com tothom sap i no cal repetir-ho, el govern central ho havia arrasat tot i naturalment tothom s'adonava que el català era una cosa desconeguda dels nois i les noies de les noves generacions. No el sabien escriure, no sabien que existís el català escrit, i la cosa més adequada semblava fer una revista infantil. Es pensava que, si més no, si hi havia una revista —com anteriorment «Patufet»— que arribés als infants escrita en català, podrien començar a iniciar-se en el català escrit. Tampoc no era possible des d'un punt de vista legal, i després de moltes gestions es va arribar a un acord amb l'Església —que era l'aixopluc normal de l'època— i així, amb la combinació de diversos esforços que podríem agrupar en dos grups: una la dels professors de català, que començaven a agrupar-se en un moviment incipient a Barcelona, i l'altra d'elements que procedien del camp de l'escoltisme es va crear la revista «Cavall Fort». La intenció bàsica era, com he dit, familiaritzar els nois i les noies amb el català escrit i alhora subministrar-los coneixements de cultura catalana que a l'escola els eren sistemàticament escamotejats.

Andreu Dòria. — Hi ha un procés de continuïtat. És a dir, va començar «Cavall Fort» i gairebé immediatament, el novembre del 1963, van aparèixer els nostres primers llibres. La Marta Mata em va fer veure la necessitat que hi havia que la quitxalla, potser a més a més de tenir una revista com «Cavall Fort», pogués tenir una cosa més permanent. Vam començar a fer uns llibres amb la intenció de reprendre, partint de zero, una literatura infantil catalana. Eren per a canalla bastant menuda —7 o 8 anys aproximadament. Eren contes, però tenien un fons de didacticisme, és a dir, que eren contes que ens aportaven petites dosis de cultura perquè a l'escola també es pogués utilitzar aquest llibre fent una suplència del llibre escolar. Vam anar fent amb moltes penes i treballs, però cal dir que sense dificultats legals —no em vam tenir potser perquè feiem uns llibres molt innocus, és a dir no feien mal a ningú. La temàtica era molt senzilla. Vam començar per la bàsica, és a dir, unes col·leccions que pretenien que els nens que ja havien començat a aprendre a llegir una mica trobessin un material amb un llenguatge que fos comprensible i que a partir d'allò, poguessin llegir en català i poguessin aprendre alguna cosa. Recordo que patíem molt perquè sortissin els llibres molt ben fets perquè teníem moltes dificultats d'ordre material i d'ordre físic i hi havia coses que no les sabíem fer prou bé

Marta Mata. — Jo voldria afegir que la his-

tòria de tot això comença a la biblioteca de l'escola Thalita. En el fons, el treball d'orientació de la lectura que es va fer a l'escola Thalita va fer que en el moment que una persona que treballava en el camp editorial —que era l'Andreu Dòria— tingués la idea de fer llibres infantils, anés immediatament a l'escola dels seus fills i trobés l'Àngels Òllé que treballava a l'escola i ja feia els seus «pinitos» d'escriptora, la Fina Rifà com a il·lustradora i jo que treballava una mica a la biblioteca, és a dir tot un equip. *La tortuga* va ser un llibre que és editat, escrit i dibuixat segons tot allò que havíem somniat que havia de ser un llibre a dins de la biblioteca de Thalita.

P. E. — *Els temes dels teus llibres, de caire realista en aquella època, ¿com t'eren suggerits?*

Joaquim Carbó. — Com a responsable dels sis primers contes que van sortir a «Cavall Fort» he de dir també que quan en Tremoleda ens va reunir per dir que sortiria una revista amb unes característiques determinades, vam tenir el problema de saber quins temes havíem de tocar i com els havíem de tractar, perquè aquest trencament que hi va haver des del 38 fins el 61 feia que no es pogués mirar endarrera. La tradició que hi havia eren els contes de Folch i Torres —que acabaven tots tan bé— i com que això semblava que havia encarrilat una generació i nosaltres veïem que aquella generació havia acabat tan malament, calia seguir un altre camí. Llavors nosaltres vam intentar fer uns contes molt realistes —eren les acaballes del real-socialisme o real-expressionisme. La majoria dels que hi vam participar érem escriptors força realistes i no sabíem ben bé com fer-ho i jo vaig novellar o narrar algunes notícies que sortien al diari. És a dir, que era una mica tornar a les pàgines viscudes, però sense el to al·lisonador i d'acabar bé. No hi havia dubte que també s'intentava exemplaritzar una mica, explicar un fet real d'una persona que havia tingut una actitud una mica exemplar, però acabava malament si havia d'acabar malament (i la majoria potser acabaven malament).

M. M. — Penso que tant a «Cavall Fort» com a «La Galera» es tenia molt clar que es volia fer temàtica catalana.

J. C. — Malgrat que els meus primers contes passaven tots a l'estranger perquè era molt difícil novellar coses d'aquí, del país.

Oriol Vergés. — Jo vaig començar a escriure, en els inicis, per fer una suplència de coneixement del país. Estic en contacte amb nois una mica més grans i, explicant la història, etc., veia que faltaven una sèrie d'instruments i aleshores vaig començar a escriure llibres d'història. Després, en una altra etapa, quan donava geografia econòmica, vaig veure una altra mancança i llavors vaig començar un altre estil. Els «supers» ja és una altra etapa, però també per una altra mancança amb nois de 2n. de Batxillerat influïts pel consumisme.

Miquel Obiols. — Els meus inicis són una altra història, perquè em sento molt allunyat de tot això que expliqueu. El meu inici va ser el 76 i també va ser una mica fruit, com explicava l'Oriol, d'una qüestió de treball de classe. Jo feia classe de català a l'escola Patmos i a l'hora de fer la classe també trobava unes mancances a nivell de llibres en català. Trobava que eren llibres excessivament pedagogistes, i a mi m'interessava més la llengua com a joc, com a divertiment, com a estímul, com a provocació del noi i llavors a través d'aquestes classes vaig començar a escriure.

Jordi Ubeda. — Nosaltres vam entrar en aquest món, a partir del moment que ens vam fer càrrec de «Tretzevents», perquè fins llavors només fèiem llibre religiós. Vam començar a editar els còmics que sortien a la revista i després textos que també hi sortien.

Al cap d'un temps de fer això vam veure que realment el còmic que pensàvem que havia de distreure molt els nens i nenes era un fracàs total, perquè, de còmics, en aquest país només es venen l'Asterix i el Tintin. Va arribar un moment que sortien molt cars i vam haver de deixar-los de fer i vam començar una altra col·lecció que és «la Xarxa», pensant una mica en articles que havien sortit a «Tretzevents», però donant entrada a tota una sèrie de temes, des de llibres d'història que ha fet l'Oriol, a llibres de molta fantasia com els de l'Albanell o a llibres de reculls de contes. Aquesta col·lecció té set o vuit anys i l'altre de llibres infantils catorze o quinze.

P. E. — *¿Es pot parlar, esquematitzant molt, de dues etapes lligades a l'evolució socio-política del país? Sembla com si hi hagués un primer moment d'obrir camí i de traspasar al nen una realitat determinada a través d'un llibre seriós, conscienciadador, etc., amb una editorial que edita aquests llibres. I després, una segona etapa, en què entra en joc un altre tipus de llibre, amb tota una gent que hi participa escrivint-lo i publicant-lo.*

O. V. — Jo, des de fora del camp editorial, potser veig tres etapes en relació també amb el fet polític i sociològic. Una primera de lluita més o menys encoberta, una segona de permissivitat i una tercera, que seria ja l'actual, d'una certa fluïdesa i d'un gran ventall.

J. Ú. — Tots plegats hem començat fent-ho com una acció de servei, per unes necessitats determinades —tant el qui escrivia com el qui dibuixava com l'editor— i crec que encara existeixen aquestes qüestions. El que passa és que ara l'editor del llibre infantil i juvenil té un cert avantatge per la qüestió del català a l'escola. És evident que si no hagués entrat el català a l'escola

estariem molt malament en aquests moments, però tot i així tampoc és definitiu això. Realment les tirades dels llibres en català, tot i que les dels infantils i juvenils són més llargues que les dels altres tipus de llibre, són molt curtes encara.

M. O. — Jo potser sí que estic d'acord amb les dues etapes, encara que sigui simplificar-ho una mica. Crec que hi ha una primera etapa durant la qual es fa cultura catalana, i en català, i parlant de Catalunya. I una segona etapa en què pel fet de ser català i d'escriure en català ja es fa cultura catalana. Et despulles de tota una mena de missatges i això obre unes portes a un altre tipus de llibre que defuig aquest pedagogisme o didacticisme.

M. M. — Nosaltres el que de fet volíem eren autors catalans i il·lustradors catalans perquè els nens del nostre país tinguessin allò que tenien els nens d'altres països.

A. D. — Era important que la canalla i tots plegats sabéssim que a Catalunya es feien llibres, que hi havia persones que escrivien, persones que dibuixaven, persones que editaven per als nois que llegien.

J. M. R. — Jo, per exemple, seria de la canalla que va anar en una escola d'aquestes «excepcionals». Abans de colaborar amb «Cavall Fort» i amb «Tretzevents», havia estat lector. Quan em vaig posar a dibuixar va ser simplement perquè volia dibuixar. El que nosaltres hem fet ha estat recollir allò que ja estava muntat i hem produït un tipus de llibres, un tipus d'humor, partint del que hi havia.

M. O. — Jo crec que en el moment que una persona es planteja, senzillament, d'escriure en català, despullant-se de tota aquesta sèrie de coses, ja neix un altre tipus de llibre.

M. R. — Abans has dit que tu donant classes vas trobar-te amb la necessitat d'utilitzar altres llibres que no fossin tan pedagògics o didàctics. Crec que aquesta necessitat va arribar al cap d'uns anys. La primera necessitat va ser la d'editar llibres en català que apropessin el català als nens i joves. Quan es comença una cosa sempre es cobreixen les necessitats més urgents. I aleshores et trobes, més endavant, que la necessitat ja és una altra i ti res per un altre camí.

J. C. — En el moment en què apareixen els llibres de text, llavors ja t'has de divertir fent els llibres i procurar que es divertixin llegint-los. És una mica la posició dels qui ens hi hem dedicat des del començament, perquè hem passat d'un realisme a una línia molt més imaginativa que ja la coneixíem —jo era lector de Calders i de Kafka— però no se m'hagués acudit mai en aquell moment fer un conte jugant amb l'absurd perquè estava preocupat per una sèrie d'altres coses. En canvi, ara és una mica més lògic que tiris per aquest cantó. M'imagino que hi ha un trencament de circumstàncies polítiques, circumstàncies materials de tota mena i em sembla que potser el trencament comença amb *La Guia Fantàstica*. A partir del moment que apareix aquesta «Guia» de l'Albanell la cosa fa un tomb i molta gent s'adona que també es pot ser en una línia diferent de la que hi havia en aquest moment.

A. D. — El 68, quan l'Oriol començava a escriure història, s'escriviva com d'amagat i s'editava també com d'amagat. Però en aquells moments un llibre com el del Miquel Obiols potser no s'hauria publicat.

14 L'hauríem considerat una cosa molt bona però fora de lloc.

J. C. — Malgrat tot, en el número 19 o 20 de «Cavall Fort» ja va sortir el conte *Antaviana* d'en Pere Calders. Això és molt significatiu. Vol dir que tot i que érem uns quants que potser ens preocupàvem d'una cosa concreta, el qui realment era realista-màgic ho practicava i també era acceptat.

A. J. — Voldria afegir una altra cosa que contradiu una mica aquest esquema tan rigorós. Una de les coses que «Cavall Fort» pretenia és que allò que imprimíem fos llegit, més que no pas un pedagogisme, perquè teníem que moltes revistes que arribaven a les cases no fossin realment llegides. Això lliga bastant amb el que tu has dit al principi del còmic. Quan a l'any 1963, coincidint gairebé amb *l'Antaviana* de Pere Calders, vam començar a publicar el còmic belga —les aventures d'en Jan i Trencapins— no vam tenir cap mena d'escrúpol d'introduir a «Cavall Fort» un còmic estranger per diverses raons: era més econòmic publicar un còmic de fora que no pas fer-lo fer. Aquí no hi havia dibuixants ni guionistes professionals que fossin capaços de fer uns còmics tan bons i eficaços com aquells. I n'estàvem ben orgullosos de poder oferir en llengua catalana una cosa que era universal —una cosa que sortia a Anglaterra, a França, a Itàlia, a Alemanya. Una de les satisfaccions més grans va ser el còmic dels barrufets, que vam donar a conèixer l'any 67 a «Cavall Fort». Estàvem molt contents d'oferir en català una cosa que era absolutament fantàstica i original sense cap propòsit didàctic ni pedagògic, simplement que entretenia. Sabíem segur que això era llegit de debò perquè els contes d'en Carbó o d'O. Vergés, amb tots els respectes, segurament només els llegien un tant per cent dels nens que rebien «Cavall Fort». Si teníem 24.000 subscriptors, sabíem que 24.000 nens llegien aquell còmic i aquesta era la preocupació bàsica. L'altra preocupació era com ho hàviem de fer perquè els nens llegissin també els textos. Sobre aquesta idea, hi havia donat moltes voltes. Més que no pas sobre el contingut i sobre els valors que podíem transmetre, sobre la possibilitat que fossin realment llegits. I una conseqüència d'això, perquè sovint ens deien que els textos de «Cavall Fort»

eren massa llargs, va ser el fet de començar a publicar unes adaptacions de narracions curtes. A «Cavall Fort» apareixien de tant en tant unes narracions brevíssimes però que totes tenien un principi on es plantejava un problema que es desenvolupava i es resolía. Textos trets de la rondallística universal. I tot això responia a la preocupació essencial que he exposat al principi: que els nens llegissin allò que els fèiem arribar. És, doncs, una idea que està bastant al marge dels continguts, de l'aspecte pedagògic i didàctic.

P. E. — *¿No hi ha també un canvi en els gustos dels nens?*

M. O. — Jo crec que en això hi han influït bàsicament els mestres. És a dir, els mestres han aconseguit que els nens canvies sin una mica d'actitud respecte als llibres. Ha estat un cert estat d'opinió dels mestres de la nova generació en què tot això s'ha treballat molt.

J. C. — Jo crec que no. Em sembla que hi ha un cas claríssim que és *El Zoo d'en Pitus*. «El Grumets de la Galera» va tenir la sort d'arrancar amb aquest llibre i aquest títol es ven molt més ara que no pas quan va sortir. Els meus llibres realistes es vénen molt més que no pas els imaginatius —potser perquè són més dolents. Però em sembla que el nen quan escull una història tria normalment una història realista d'una aventura, d'una colla. El nen encarrilat a l'escola, no dirigit però estimulat, treu molt més el suc a una altra mena de llibre. Jo he tingut exemples com *La màgia del temps*, que es ven molt poc, però hi ha hagut una escola que n'ha fet un treball excepcional; els nens s'ho han passat esplèndidament i l'han viscut moltíssim. Però aquest llibre l'agafa un nen pel seu compte i li rellisca a la segona pàgina si no hi ha algú que li expliqui què passa. És a dir, el més tradicional té més venda ara que fins i tot anys enrera, perquè és el que els nens es recomanen entre ells, mentre que quan el llibre és orientat per l'escola ja se'n pot llegir de tot tipus.

A. D. — És un canvi en el temps. Des del començament a l'any 61 de «Cavall Fort» i a l'any 63 nostre fins a l'aparició d'*El Zoo d'en Pitus*, que va ser l'any 66, si no recordo malament, nosaltres seguíem estrictament el llibre per a canalla més pe-

tita, amb llibres fins i tot de bona fantasia. Del llibre d'en Sorribas, se n'han fet 9 edicions en aquests 16 anys (66-82), ara anem per la desena edició i se n'han venut uns 70.000 o 80.000 exemplars. Aquest va ser el primer llibre realista que la canalla es va trobar als dits i que va entrar d'una manera fabulosa perquè el llenguatge d'en Sorribas era el llenguatge que parlava la canalla. El nen llegeix allò que comprèn i si no ho comprèn no ho llegeix. I aquest llibre el va entendre tothom. A partir, doncs, de la primera novel·leta els escriptors han vist uns altres camins que s'apartaven d'aquella cosa allisonadora que els mestres ja no reclamaven tant, perquè ja no era tan necessari.

M. O. — A mi, personalment, des del punt de vista creador m'importa fer allò que m'interessa. No es tracta tant d'escriure pensant en què ha de rebre el nen, en què convé que rebi, sinó que com a creador m'interessa fer el que jo crec que haig de fer en aquest moment, el que em ve de gust fer.

J. C. — Jo vaig començar a escriure amb una actitud de servei. La meua arma va ser aprendre una mica la llengua i escriure. Després hi he anat trobant gust i realment no sabia passar sense fer-ho.

A. O. — Crec que estem bastant d'acord en el fet que en la mesura que anem escrivint i surten coses al mercat, aquest se'n va saturant i s'obren nous camins. I penso que és el que manca als nens, quin camí nou els podriem obrir i de mica en mica el creador pensa què és el que vol fer ell de tot allò que cal en aquell moment.

M. O. — Jo no hi estic d'acord. A mi m'interessa fer, i si fa falta o no m'és igual i si aporto o no ja es veurà. És una necessitat meua. Com he dit abans, quan vaig començar a escriure era perquè a la classe em faltava material, però era a nivell professional i no de país que m'ho plantejava. Era una eina que jo necessitava.

A. O. — En el moment que un nen de 7 o 8 anys et ve a buscar llibres, la mestra troba que per al nen mitjanament lector encara falten coses. No dic si han de ser més pedagògiques o més imaginatives. Em fa la impressió que anem una mica coixos

de tot encara, tot i que és un moment esplendorós. Quan veig llibres estrangers m'adono més d'aquesta mancança.

O. V. — La tasca del mestre des de l'escola és importantíssima i ha estat importantíssima com a promoció. Hi ha uns contes, uns determinats tipus de llibre o una novel·la que quan encaixa, encaixa. I és aleshores quan els nois s'ho van dient de l'un a l'altre. I això és un èxit, tingui un fons didàctic o un fons divertit únicament, o fantàstic o realista. I sobretot quan el noi després et comenta que s'ho ha llegit en un parell d'hores.

A. D. — Jo diria que aquesta selecció de temes ve promoguda una mica en funció de les necessitats del mercat i el mercat és en aquest cas el nen que volem que llegeixi en català. Als anys 70 ja fa deu anys que circula el «Cavall Fort», i els llibres de La Galera i això ha creat un cert públic. Si en un primer moment el que necessitava el nen era una cosa molt senzilla i tu feies un llibre complicat, l'editorial no l'emprenia.

J. Ú. — Quan parlàveu que l'escriptor ha d'omplir uns certs forats, jo crec que és missió de l'editor més que no pas de l'escriptor. L'escriptor ha de fer allò que més li agrada i l'editor s'ha d'ocupar de què és el que cal. Per exemple, nosaltres darrerament ens hem dedicat molt a fer llibres de música perquè els mestres ens han dit que en faltaven i s'ha començat a fer música a l'escola.

També hi ha una altra qüestió. Aquest país, en general, és un país que no llegeix, i aquí rau el problema. Els nens compren algunes coses perquè un ho diu a l'altre, però són poquíssims títols. Els llibres que es venen són els que recomanen els mestres com a lectura de classe. Si això ens fallés, realment els editors hauríem de plegar. El nen, quan va a la llibreria a comprar, compra l'*Asterix*, el *Tintin*, i uns llibres molt determinats. Però és evident que és el pare o l'avi el que els compra o és el mestre que els recomana i tots esperem quin serà el llibre que recomanaran, i anem a l'Escola d'Estiu a portar els nostres llibres perquè els mestres els vegin. Desgraciadament, el nen no té opció: compra cromos i aquest tipus de coses.

P. E. — *Podríem anar definint els trets que ens farien dir d'un llibre que és interessant, o útil, com a eina de transmissió de la nostra cultura.*

J. C. — Jo pensaria que n'hi hauria prou que fossin ben escrits.

M. R. — Crec que l'illustrador ha de dibuixar allò que ell coneix, perquè ho pot fer autènticament. D'aquesta manera les seves il·lustracions reflectiran el lloc d'on és, el món que l'envolta, en definitiva la cultura del seu país. És una qüestió de rigor professional.

F. R. — Cal puntualitzar, però, que el mercat europeu de les publicacions infantils demana un hibridisme en la il·lustració. És a dir, en general, les exigències de cara a aquest mercat són de fer una il·lustració menys definida en un lloc i això pot portar el perill de la desnaturalització de la il·lustració.

M. R. — Però jo crec que hem de lluitar contra això, ho hem de superar i dibuixar el que sentim i volem. Penso que perquè la il·lustració serveixi d'eina de transmissió de cultura ha de ser una cosa honesta i sentida i, a més, ben feta.

J. C. — Fent referència al que comentava la Fina, els escriptors no tenim aquest problema perquè només comptem amb un mercat local. El mercat de l'illustrador és més extens que el de l'escriptor.

J. Ú. — Hi ha la intenció general de fer el llibre molt ben fet.

M. O. — La meua opinió és que si un llibre és molt ben fet, interessa tant el públic infantil com el públic adult.

A. O. — En els llibres dels nens més petits transmetem cultura en l'esfera de la construcció de frases, d'introducció de rodolins recuperant el llenguatge popular, enriquint el llenguatge. Aquesta sensibilitat cap a la llengua és una eina de transmissió de cultura.

A. J. — Estic d'acord amb això que apunta l'Àngels. A les rondalles populars de l'Amades no hi trobem noms propis. A les transcripcions que n'hem fet, hi hem introduït aquests noms que faltaven utilit-

zant la nostra riquesa toponímica. En definitiva, la toponímia és una altra forma de transmetre cultura. Pel que fa referència a la il·lustració, crec que aquesta ha de permetre mostrar al nen formes de cultura populars, ja que si no fos per aquesta plasmació visual no en tindria notícia. Per això crec que no ha d'ésser gaire esquemàtica. Per altra banda la il·lustració ha de correspondre a allò que es llegeix. Ha de ser fidel al text, reflectint l'essencial de la narració.

M. R. — La il·lustració, a més d'estar ben feta plàsticament, ha d'explicar coses. Ha de ser fidel al text, però crec que ha d'anar més enllà. L'escriptor marca pautes, però l'illustrador ha d'arrodonir, interpretar, situar l'acció en un determinat context.

O. V. — No hem d'oblidar que la cultura té uns continguts —geogràfics, històrics...—. En l'escriure per a nois penso que ho fem sempre amb un fons de didacticisme. Quan fem literatura de tipus realista transmetem la ideologia de cadascú, una visió personal del món, vulgues que no.

M. R. — Podem caure en el perill, ara, de forçar-nos a definir allò que és cultura. Penso que el que ens correspon és connectar el nen amb la realitat actual.

J. C. — Una novella meua va ser inspirada un dia que vaig anar a apagar un foc. Penso que també és cultura explicar una experiència viscuda.

M. O. — La cultura no és una cosa tancaada, ni definida. També és cultura posar noms inventats.

A. O. — I crearàs llengua. Estaràs «fent» cultura.

A. J. — Els creadors autèntics han de tenir absoluta llibertat de creació. N'hi haurà de més sensibilitzats o més receptius cap a la tasca de recuperar una realitat cultural que ens ha estat presa.

O. V. — Crec que falta molt encara perquè la cultura del país es transmeti realment a l'escola i totes aquestes petites coses que s'han apuntat fan una feina de suplència. No tenim una cultura normalitzada, encara. Cal, també, recuperar el que podria, o pot, perdre's.

M. M. — Hem dit abans que els anys 1961-1963 vam partir del buit cultural que hi havia i ens vam formular la literatura infantil de manera que fornís el que ens faltava per als nens d'aquestes edats. Crec que en l'actualitat no cal que ens preocupi tant el fet que la nostra creació estigui relacionada amb la cultura sinó que reflecteixi el nostre món i el que pensem que ha d'ésser. Com més respongui als nostres desitjos de crear, més bé farem cultura.

A part, trobem el problema polític de la difusió d'allò que s'escriu. Ens preguntem si els mestres tenen la formació literària suficient i si saben fer-ne un treball pedagògic.

Hi ha una pedagogia i una economia que demanen una política específica per a la literatura infantil catalana. Una política editorial, de suport, que assegurí que tot racó (barri, poble, municipi, comarca...) del nostre país pugui ser traduït en llibre.

J. C. — La política d'acostament nen-llibre l'ha de fer l'escola.

M. O. — Convindria arriscar-se més en la cosa creativa.

P. E. — *Quant parlem de fer llibres amb total llibertat creativa, parlem d'etapes que només les ha cremat una minoria. No hi continua havent un buit, en un país encara no normalitzat?*

A. D. — A més hi ha el problema de les dificultats de les editorials que treballen

per a un mercat molt reduït. Hi ha una insuficiència total de biblioteques.

O. V. — Hi ha una necessitat d'escriure, però també hi ha una necessitat que el país llegeixi allò que s'escriu. I encara hi ha amplis sectors que no coneixen el país.

A. D. — Els llibres que més es venen són els més coneguts i els més populars. L'escola és l'autèntica promotora del llibre infantil.

J. Ú. — Hem de tenir en compte que parlem d'un sector molt petit de professorat, perquè hi ha molts mestres que no estan prou preparats.

F. R. — Abans, a la Normal hi havia una assignatura optativa sobre literatura infantil. Ara sembla que ha desaparegut.

M. R. — Els mestres haurien d'entendre què és el llibre il·lustrat. En general, no tenen coneixements d'aquest tipus de llibre.

M'agradaria apuntar també que a més de les biblioteques escolars són necessàries les biblioteques de barri perquè el nen en horari extra-escolar o a les vacances pugui anar-hi a llegir.

J. Ú. — També caldria que la premsa i la televisió oferissin espais periòdics i estables de crítica literària, orientativa, adreçada als mateixos nens i nenes, nois i noies, i als pares i mestres.

per Emili Teixidor

En ocasió d'una trobada d'autors de llibres per a joves i d'il·lustradors, a Barcelona, no fa pas gaire, recordo que algú, amb una absoluta bona fe, i per tal d'acostar més els interessos dels lectors al temari i al treball dels escriptors, va suggerir:

—¿Per què no es fa una enquesta a les escoles i es demana al jovent què vol que els escrivim?

Semblava molt senzill. Jo m'imaginava un lector(a) de deu anys responent:

—Vull que m'escriviu *Alicia en terra de meravelles*, o *Pinotxo*, o *Les aventures d'en Massagran*...

Això, és clar, en el supòsit que encara no s'haguessin escrit. Després d'una bona estona de discutir, es va arribar a la conclusió provisional que al lector jove li pot agradar tot si se li presenta de manera adequada —edat, llenguatge, quantitat, continguts..., etc.— i que gairebé sempre és un factor extern el que desencadena l'interès massiu envers modes, temes o títols concrets, i l'exemple més clar era, en aquells moments, la resurrecció de Heidi gràcies a la televisió. Els exemples podrien multiplicar-se. I no entrem en si això és bo o és dolent.

Anècdotes a part, la història em va bé per plantejar les dues qüestions que voldria apuntar aquí. Primera: hi ha escriptors d'aquest gènere literari que s'hi acosten des de fora i uns altres que ho fan des de dintre. Segona: Els únics que de veritat es dirigeixen al jovent són els primers. Els segons, en principi, es dirigeixen a tothom.

Entenc que s'acosta al gènere des de dintre aquell que, sigui quin sigui el motiu pel qual escriu —no oblidem les causes per les quals Lewis Carrol va escriure *Alicia*— nodreix el seu treball sobretot del seu propi món interior, de la seva experiència personal, d'una elaboració interior més que no pas d'una projecció cap enfora, en contra de l'altre que es preocupa gairebé exclusivament de l'anècdota exterior, de la peripècia mecànica, de personatges inter-

canviables i episòdics. En els darrers casos gairebé sempre els protagonistes són colles; en els primers, individus ben definits.

És evident que aquesta divisió no té res a veure amb la qualitat del resultat. Tan bons són, per dir-ho d'aquesta manera, dos llibres que podrien representar els dos extrems: *Dos anys de vacances* de Juli Verne o *El Petit Príncep* de Saint-Exupery.

Aquests darrers són, d'entrada, molt més difícils per al jovent i s'escapen de la classificació del gènere —tan noble, no cal dir-ho, i difícil com qualsevol altre— per a situar-se a la literatura en general i obrir-se a tota mena d'edats. Un exemple clar dels primers és el llibre d'aventures. Els altres, solen ser, de forma més o menys dissimu-

lada petits *bildungsromans* més difícils d'empassar. El darrer exemple d'aquesta categoria podria ser *La història inacabable* de M. Ende.

A casa nostra trobem totes les actituds, des de la majoria de llibres d'en Joaquim Carbó, d'acció trepidant, passant per l'acció reflexiva i cordial de les obres d'en Pep Vallverdú, fins als esbojarraments lúdics d'en Miquel Obiols i la barreja fabulosa i trapella d'en Pep Albanell.

És clar que aquestes dues actituds no es donen mai en estat pur. Qui més, qui menys... Ara bé, hi ha un tipus d'obres que permet de fer millor una barreja de les dues actituds: és la novel·la històrica. El decorat ha d'aguantar-se en un mínim de dades certes, indefugibles, i l'element extern, objectiu, aquí és imprescindible. Els dos tipus extrems d'aquesta categoria, serien: *La Història de la Generalitat* d'Oriol Vergés i el *Quim/Quima* de Maria Aurèlia Capmany. I no parlem dels llibres d'entremig, amb obres tan útils i belles com són les de Maria Novell, *La ciutat sense muralles* del mateix Oriol Vergés, *Bernat i els bandolers* d'en Vallverdú, etc.

Els dos llibres citats com a extrems, volen acostar al lector uns episodis de la nostra història. Ara bé, la Maria Aurèlia s'ha decantat pel camí oposat al triat per l'Oriol Vergés.

Quim/Quima és, de totes les novel·les per a joves (i no pas solament per a ells, a Itàlia s'ha publicat en una col·lecció de literatura general al costat de noms de gran prestigi) la que amb més ambició i grapa ens acosta a la part més extensa de la nostra història, i fins i tot va més enllà dels fets narrats, creant una mena de símbol, mite, o si voleu, de metàfora de Catalunya, en el sentit que l'*Orlando* de Virginia Woolf en el qual s'inspira, és una metàfora d'Anglaterra.

Quim/Quima no tracta d'un episodi aïllat, sinó d'una panoràmica àgil i personalíssima de la història de Catalunya, des dels seus orígens prop del segle x fins a la tràgica ensulsiada del 1939. L'autora, imitant descaradament —o sigui sense fer trampes i fins i tot fent l'elogi del calc quan diu «imita», imita sense escrúpols, perquè no ho aconseguiràs mai, com més fidel sigui al model que estimes, més seràs tu mateixa—, l'*Orlando* de la Woolf, es treu de la màniga un personatge que viu més de mil anys —l'*Orlando* només des de l'època elisabetiana fins als anys

Il·lustració de Riera Rojas per al llibre *L'home dels gats* de Josep Vallverdú (Ed. La Galera).

vint d'aquest segle— i que canvia de sexe segons les circumstàncies... degudes als zim-zams de la història. L'estil èpic de la novel·la catalana combina episodis objectius amb la voluntat de pervivència d'un poble i amb la seva lluita per conservar la identitat. *Quim/Quima* és un xicot —xicota— que trobava el món bell i mal fet i que per tant creia que tenia el deure de continuar vivint i procurar endreçar-lo una mica. Els canvis de temps reflectits en els canvis vitals del personatge i de la terca voluntat d'aixecar el cap, fan del llibre una esplèndida percepció plàstica del que han estat aquests segles a casa nostra. Un Quim que es transforma en Quima per indignació (no com Orlando, que ho fa per delit) per no fer-se còmplice de la iniquitat dels poderosos. I que reneix Quim sorgint de la pròpia desolació. Dipositari d'una cultura en perill, memòria i testimoni de deu segles d'història, *Quim/Quima* és, segons els crítics italians «una epopeia del catalanisme» i no es comprèn com a casa nostra els crítics no s'hi han dedicat amb més atenció.

Quim/Quima, com totes les obres dictades des de dintre del nervi vital de l'autor no és exclusivament una novel·la per a joves. Però els joves, llegint-la, compartiran una experiència que els acostarà més a la comprensió i a la maduresa personal i col·lectiva. Al revés del que fan, a vegades i amb la millor intenció, certs menjars massa preparats, massa desgranats, massa ensucrats, que retarden massa temps la caiguda de les dents de llet i poden perjudicar l'aparició i la fortalesa de la dentadura definitiva i adulta.

QUIN TEMPS, DE QUIN PAÍS?

La visió de Catalunya a través dels contes

per Núria Ventura

Es lògic suposar que els contes i narracions fets per gent d'un país concret i en un medi determinat, ofereixen un cert reflex de la realitat que envolta els autors i els mateixos infants als quals van destinats els llibres. En el cas dels llibres per a infants de menys de 8 anys, que és el que tractaré d'analitzar aquí, el reflex d'aquest entorn social, històric o artístic no serà donat únicament pel text, sinó en gran part per les il·lustracions, puix que es tracta d'obres en les quals la part visual té capital importància, en dirigir-se a infants que estan aprenent a llegir o que encara no llegeixen.

És evident que el fet de reconèixer la identitat del país en què viu i treballa un autor o il·lustrador no ha d'estar condicionat únicament pel fet que els protagonistes del conte o història vesteixin d'una determinada manera o pel fet que surtin monuments o edificis identificables amb un poble o ciutat concreta. Però sí que és cert que tot autor o il·lustrador té uns punts de referència que van des de la lluminositat del país on viu, fins el físic dels protagonistes, passant per un cert reflex dels tipus de cases, paisatges, etc. De tota manera, quan es tracta d'obres d'imaginació això pot variar, ja que per exemple, en el cas d'il·lustrar un conte africà, no se situarà amb un entorn de cases de vuit pisos, però si es tracta de les aventures de l'Oriol, la Mercè i el seu gos, és lògic esperar que el seu entorn sigui semblant al que tots coneixem.

Per posar un exemple molt clar de com es pot reflectir un país i un entorn en un llibre de contes o novel·la, sols cal recordar els llibres de la Lola Anglada o les il·lustracions de Junceda o Torné Esquiús, que a més dels mil i un detalls d'identificació de la seva època, costums i societat, tenen un aire, diguem-ne mediterrani, que els fa fàcilment identificables en l'època i en el país.

Tractaré, doncs, d'analitzar breument quina és la Catalunya que reflecteixen la

majoria dels llibres infantils fets en català en els darrers 10 anys, tant en el seu aspecte d'entorn (paisatges, arquitectura, personatges...) com del tipus de vida i societat que mostren.

Contes i narracions de «la vida real»

Primerament cal diferenciar el que són contes imaginatius i de fantasia del que són narracions que, amb més o menys imaginació, intenten explicar una situació, un entorn o la vida d'uns infants concrets.

En el primer apartat, o sigui en el dels contes, trobem una gran quantitat de contes populars, ja siguin populars catalans o d'arreu del món. Un exemple pot ser la col·lecció «Contes populars» d'Editorial La Galera, que aplega quasi una cinquantena de contes il·lustrats, entre els quals trobem versions de contes catalans trets dels reculls d'Amades o de Serra i Boldú, històries d'animals, contes d'arreu del món recollits per Grimm o Perrault, etc. Evidentment, aquests contes varien segons la seva procedència (tant hi trobem el Patufet amb esclips i barretina com una bella princesa nòrdica voltada de neu) i s'hi reflecteix una societat de prínceps i princeses, menestrals i pagesos, ogres i dragons, bèsties que parlen i objectes màgics que ajuden els herois. Coses ben lògiques si tenim en compte la seva procedència. D'altra banda els contes populars catalans mostren uns ambients, cases i personatges en els quals l'entorn, diguem-ne històric, està en general força ben representat, però que no deixa de mostrar una societat, bàsicament dividida entre camperols i senyors (o governants) que no té res a veure amb la dels nois i noies d'avui.

D'altra banda, en els darrers 5 o 6 anys han proliferat una colla de col·leccions que pretenen donar una visió de l'entorn dels infants, ja sigui mostrant alguns oficis, ambients (camp, platja, poble), mitjans de comunicació, etc. Quasi totes aquestes

«... Podem contemplar com una família de pagesos sega el blat a mà i fa unes petites garbes com si fossin ramets de flors...»

colleccions són protagonitzades per un nen o per un nen i una nena (no fos cas que les dones ens en queixéssim), sempre els mateixos, i en cada llibre es pretén presentar una situació d'aquesta vida dels infants. Aquests llibres, molts dels quals porten al darrera una «guia didàctica» per a pares i educadors, han tingut un gran èxit de venda i se n'han repetit les edicions i les imitacions de manera que es pot dir que quasi bé tots parteixen dels mateixos esquemes i situacions, i s'hi dona a més el cas que cinc d'aquestes colleccions, a pesar d'estar publicades per diferents editorials, són escrites i dibuixades per les mateixes autor: un equip de tres noies catalanes que utilitzen el pseudònim de «Violeta Denou». No tractaré d'analitzar aquí els motius d'aquest èxit (un pretès infantilisme en el dibuix que sols amaga una manca patent del domini del dibuix, sensibleria, la idea que són «didàctics», etc.) sinó que voldria fer una breu anàlisi de la societat i el país que presenten aquests llibres.

Un ruralisme inventat

La primera cosa que crida l'atenció de la major part d'aquests llibres (Collec-

cions Teo, Nico i Anna, L'home i la natura, Alex, Ivo i Tina, etc.) és la importància que s'hi dona al món rural, ja sigui perquè presenten la vida d'una granja, o bé perquè l'entorn en què es mouen la majoria d'històries respon al dels pobles petits, amb cases de planta i pis (d'una arquitectura indefinible), carrers estrets, places petites o bé cases de pagès més o menys aïllades.

Però vet aquí que es tracta d'un món rural que ni respon al dels pobles d'avui, i, el que és més greu, té clars errors en la seva descripció i ambient. Per exemple, en un llibre com «Teo va a la granja», veiem una casa de pagès (p. 2-3) d'un estil entre basc i suís, amb recobriments de fusta a la façana i sostre de teules vermelles. Més endavant (p. 11) veiem un molí d'estil holandès, per passar a la plana següent on veiem una espècie d'*hórreo* on guarden la palla. D'altra banda es tracta d'una granja en la qual no hi ha cap mena d'avenç de la nostra societat, ja que les vaques es munyeixen a mà, a les ovelles se'ls talla la llana amb estisores i la gent utilitza unes estranyes eines de llaurar, tirades per ases i bous, que dubto que cap pagès pugui identificar. Entremig, però, hi trobem algun tractor, que no se sap ben bé què pinta entre tants ases, cavalls i altres bèsties de

tir. A més, podem contemplar com una família de pagesos sega el blat a mà, i després de fer unes petites garbes com si fossin ramets de flors i amb cistells de vímet, les carreguen al tractor. I per acabar aquest r'ecull de «perles» podem veure com els pagesos, ajudats per en Teo, cullen peres a cops de canya, cireres, pomes, mores i maduixes... tot al mateix temps, per un miracle de la natura!

Els mateixos tipus d'errors trobem en el llibre *Nico i Anna en el camp* o en la col·lecció «L'home i la natura», que semblen explicar que els únics que cultiven l'arròs són els xinesos i que ningú no disposa d'una sola màquina («El camp i els seus productes»).

Es ben clar que amb el camp que presenten aquests llibres es fa difícil d'entendre com a Catalunya hi ha menjar per a tothom i hom sospita que les autores no han fet mai un tomb pels camps plens de maquinària o per les granges de porcs i vaques escampats pel nostre país.

Errors de tota mena

El més sorprenent de la majoria d'aquests llibres és la quantitat d'errors que contenen, errors que en alguns casos arriben quasi al perill públic i més quan es tracta de llibres pretensament didàctics. Així, a *Nico i Anna van de bombers* veiem els dos nens ajudant els bombers en la seva tasca, i contemplem com s'apaguen focs a base de galledes d'aigua. Al llibre *El riu* veiem uns nois amb una canoa d'una sola plaça i manejant dos remes com si es tractés d'un bot. Un tros més avall, i després de veure uns pescadors pescant truites, podem contemplar uns castors fabricant una presa.

Al llibre *Trip i Trap fan de cangurs*, dos bessons d'uns 6 anys s'estan amb el seu germà de bolquers quan els seus pares se'n van a fer uns encàrrecs i després de moltes peripècies dins la casa, surten a passejar i els cau infant i cotxe dins un estany.

Resumint, podem dir que a més que els dibuixos són molt mal·fets (manca un domini de la tècnica i si no fixeu-vos en les perspectives, els animals, les mans dels personatges...) es presenta un món que no respon a la realitat dels anys 70-80; les ciutats són quasi inexistentes, la industrialització del món del treball no es veu per

enlloc (només s'hi presenten alguns oficis), els paisatges, les cases, l'entorn físic no se sap a quin país o països responen. La gent tan aviat va vestida a l'antiga, amb barrets, mocadors al cap i vestits «demodés» com en xandal, anoraks i sabates d'esport. Les poques màquines que surten difícilment funcionarien, els globus aerostàtics funcionen «amb una tela lleugera i molta il·lusió» (*Els Mecas en globus*) com si no calgués butà o heli o almenys una vareta màgica. Quasi no existeixen els televisors, els tocadiscs són gramols antigues, les escoles tenen pupitres de fusta amb tinters per sucari-hi la ploma i es castiga els nens dolents de cara a la paret i amb un llibre al cap. Les famílies són compostes de pare, mare, d'un a tres fills, avis i en alguns casos oncles. No existeixen obrers, ni lampistes, ni dones que treballin fora de casa. El camp és ple d'animalons i l'herba és molt verda.

Mestres, ¿això és una imatge de Catalunya?

Per no acabar excessivament deprimits...

Tampoc no cal ignorar que hi ha alguns llibres que surten d'aquests esquemes, si bé potser no són tan coneguts ni els seus tiratges tan importants. Penso per exemple en la col·lecció «A cau d'Orella» (Ed. La Magrana) on es plantegen situacions de conflictivitat del món dels nens (la mare morta, la por, el nen que es fa pipí al llit) en uns ambients de classe mitjana amb el qual molts nois s'hi poden identificar. O la Col·lecció «Bibí» de Mercè Llimona, que malgrat evocar també unes poblacions petites, presenta un ambient, una arquitectura i un entorn que tots coneixem i on veiem uns nois mirant la televisió i escoltant música rock (*Bibí i la tardor*) quan, curiosament, Mercè Llimona, al revés que les *Violetes*, tan per la seva edat com per la seva formació artística, seria més comprensible que dibuixés personatges «a l'antiga», però quan ho fa, ho explica (*del temps de l'avia*).

Un altre exemple seria el cas de *Raspall*, que presenta un entorn i una arquitectura dels anys 20 de Barcelona, o bé el llibre *Marta i Miquel* que presenta el problema de dos nens deficients (perquè el nen «diferent» sembla que hagi estat esborrat dels llibres) i així podríem citar uns quants llibres més, no gaires (*En Jaumet de les*

Així és com se sega el blat a la majoria de camps de Catalunya
(del llibre de Wolfgang de Haën, *¿Cómo es una granja?*, Ed. Grijalbo).

xanques, per ex.) en els quals trobem una Catalunya més propera. Però en general es pot dir que als llibres fets a Catalunya o bé parlen de la nostra història o folklore o bé presenten una realitat falsejada, que no respon ni al nostre país ni a cap època concreta.

I això és particularment greu, perquè es tracta d'obres dirigides a infants menuts, que sovint no tenen gaires més fonts d'informació, a part del llibre de text.

Vet aquí un tema per a meditar-hi.

Bibliografia consultada

Col·leccions

- «Teo». Autors: J. Capdevila, Violeta Denou. Barcelona, Timun Mas.
- «Nico i Anna». Autors: J. Capdevila, Violeta Denou. Barcelona, Timun Mas.
- «L'home i la natura». Autores: Violeta Denou. Barcelona, Ed. Hyma.
- «Trip i Trap». Autores: Violeta Denou. Barcelona, Ed. Grijalbo.
- «Els Tres i l'oncle Pek». Autores: Violeta Denou. Barcelona, Ed. Hyma.
- «Alex». Autora: Rosa Maria Cos. Barcelona, Ed. Pomaire.
- «Ivo i Tina». Autora: Rosa Maria Cos. Barcelona, Timun Mas.
- «Els Mecs». Autors: E. Delgado, Helena

- Rosa. Barcelona, Ed. Timun Mas.
- «Bibi». Autora: Mercè Llimona. Barcelona, Ed. Hyma.
- «A cau d'orella». Autores: A. Ollé, Carme Solé. Barcelona, Ed. La Magrana.
- «Contes populars», «Vela Major». Barcelona, Ed. La Galera.

Altres llibres

- CALDERS, P.; SOLÉ, Carme, *Raspall*, Barcelona, Ed. Hyma.
- VALLVERDÚ, J.; SARIOLA, Eulàlia, *Marta i Miquel*, Barcelona, Ed. Argos Vergara.
- BALAGUER, Marta, *En Jaumet de les xanques*, Barcelona, Publ. de l'Abadia de Montserrat.

CATALUNYA EN ELS LLIBRES DE LECTURA

per Anna Camps, Teresa Colomer i Teresa Mañà

En aquests últims anys, camí de la recuperació lingüística i cultural catalana, hem vist aparèixer tota mena de llibres i material d'ensenyament que anaven omplint el buit editorial existent: des de llibres de qualsevol matèria en català a llibres de ciències socials pensats per a i des de Catalunya i a llibres de llengua catalana tractada com a primera o com a segona llengua. I al costat d'aquests últims hem vist aparèixer un material complementari: els llibres de lectura.

Per tenir una idea de la visió de Catalunya que aquests llibres donen als nois i per reflexionar sobre de quina manera haurien de fer-ho, hem partit de la confrontació d'uns quants llibres de lectura amb les funcions que pensem que aquest tipus de material ha de complir a l'escola. Cal dir que l'anàlisi no és exhaustiva i tampoc no ho són aquestes reflexions sobre la funció dels llibres de lectura: el tema requereix un estudi més aprofundit i la valoració de tot el material existent al mercat, que en alguns casos pot diferir de l'anàlisi feta en aquest article. Els llibres observats han estat els utilitzats per nosaltres a la nostra pràctica escolar: els de la *Selecta de lectures* d'Artur Martorell, llibres reeditats els anys seixanta, fruit d'una època de renovació pedagògica i de construcció cultural catalana; que foren la primera antologia de textos complementaris per als últims cursos d'ensenyament primari, els llibres de lectura apareguts fins ara de les editorials Onda i Barcanova (de 1r. a 5è.) i l'únic de la nova sèrie iniciada per l'editorial Teide: *El món per un forat* (6è. d'EGB).¹

Aquesta tria comporta sens dubte un inconvenient: la diversitat de cursos pot fer difícil la comparació d'algun punt, ja que, tot i que a grans trets les funcions del llibre de lectura hagin de ser les mateixes a qualsevol curs, és lògic que primin uns aspectes o altres segons l'edat

dels nois. Un exemple clar és el pes de la primera etapa en el primer dels objectius considerats: *el traspass de folklore*.

Si els nens de qualsevol cultura començaven la seva vida en societat emparats per unes cançons de bressol, unes cantarelles, o unes rondalles, és evident que la nova escola que valorava progressivament el fet de situar l'aprenentatge en els interessos dels nois, havia de voler enllaçar sense trencaments amb el folklore viu que havien rebut. D'aquesta manera el nen s'iniciava en la comprensió i en l'ús d'una llengua literària. Però els canvis soferts per una societat ja industrialitzada, urbana i posseïdora de grans mitjans de comunicació estandaritzats i uniformadors, han fet que tota una cultura oral, formada segle a segle, hagi trobat tallada la seva habitual forma de transmissió familiar i ambiental, i en lloc d'una missió d'enllaç i recull, l'escola s'ha vist convertida en un refugi salvador (i alhora potser fossilitzador?) d'aquesta tradició folklòrica.

La revalorització general del folklore a què assistim en els últims anys, i no pas només a Catalunya, ens aporta una extensa bibliografia de recuperació, d'anàlisi i d'exaltació del seu valor educatiu. L'escola es fa ressò d'aquesta onada i assumeix el

1. *Selecta de lectures*, Ed. Teide, 3 volums: *Les plantes, els animals i els elements*; *La mar, la plana i la muntanya*; *Els pobles, les ciutats i els homes*.

Tris Tras (1r.), *Vet-ho-aquí* (2n.), *Conte contat, conte acabat* (3r.), *Rondalla va mentida ve* (4t.), *Això era i no era* (5è. i 6è.). Ed. Onda.

L'arbre dels panallets, *L'arbre dels torrons*, *L'arbre de les mones*, *L'arbre de les coques* (1r. i 2n.), *L'arbre dels oficis* (3r.), *L'arbre del sol i la serena* (4t.), *L'arbre dels camins* (5è.). Ed. Barcanova.

El món per un forat (6è.). Ed. Teide.

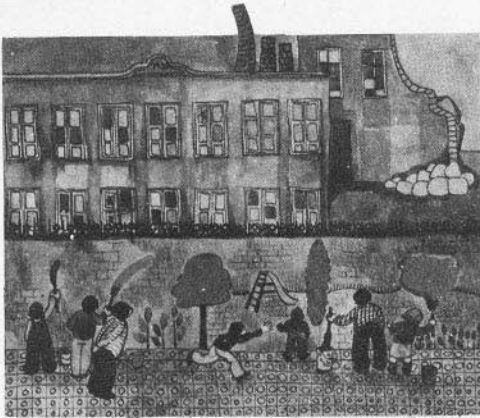
«La Catalunya present als llibres de lectura ha d'entroncar amb la cultura passada...»
(reproducció del llibre de Ramon Besora i Teresa Duran, *L'arbre dels camins*, Ed. Barcanova).

seu paper: el folklore entra a l'escola a través de diversos mitjans, des de la celebració de les festes tradicionals a la incorporació del folklore oral a l'àrea de llengua dels primers nivells. I així rondalles, endevinalles, cançons i refranys ocupen un lloc preminent en els llibres de la etapa analitzats.

Encara un segon motiu ve a reforçar aquesta tendència general. Durant molts anys els nens catalans han après a l'escola danses, cançons i cantarelles d'arreu d'Espanya, mentre la seva tradició catalana era bandejada o deixada al nivell de petita mostra regional. No és precisament la primera vegada que la recuperació de la pròpia identitat va lligada, a Catalunya, amb la recerca de les arrels del seu folklore. Els recopiladors d'aleshores, Amades, Serra i Boldú, Capmany... forneixen el material d'aquests nous llibres. Les rondalles,

principalment, i en menor grau les altres expressions folklòriques, són tractades en tota la seva diversitat geogràfica i dialectal i s'erigeixen en el veritable eix vertebrador de les lectures.

I aquí precisament hem d'abordar el principal perill de la visió de Catalunya que aquestes lectures ens transmeten: l'herència d'un món rural, lligat a formes de vida i expressions ja periclitades no pot constituir-se en l'única realitat traspasada als infants. Una presència decisiva de la natura, fruit d'una vivència rural, uns oficis tradicionals i artesans, una il·lustració medievalitzant que completa aquestes temàtiques, i, en definitiva, un pes tan abassegador del folklore, fa que el gran absent d'aquests llibres (amb excepcions com el *Tris Tras*) sigui el món habitual d'un nen d'avui en dia. Només algun detall de tant en tant ens recorda la nostra rea-

Era una fàbrica de color blau
i tothom en deia "la blava".
Feia molt temps que no hi treballava ningú,
estava abandonada.

La gent demanava la fàbrica
per al barri, i pintaven a les parets:
Volem un parc a la blava.

«... ha de fer-ho a través de la visió d'una
Catalunya moderna» (reproducció del llibre de
Marta Mata, Josep M. Cormand, Montserrat
Correig, *Tris, tras*, Ed. Onda).

litat més immediata: una moto que espe-
tega fugisserament en un conte, la menció
dels transports moderns utilitzats per un
petit buscador de rondalles, una poesia
d'astronautes (no per casualitat feta per
un nen) en un llibre ple d'oficis artesans...

Catalunya és un món tancat i folklòric.
Només queda oberta al món, connectada
amb altres cultures a través de la universa-
litat del folklore. En la mida en què arreu
del món hi ha rondalles i llegendes, amb
la mateixa estructura, amb els mateixos
personatges, sentim parlar dels indis, del
Japó, de l'Àfrica... I no voldriem pas de-
ixar de constatar l'interès de l'anàlisi de la
universalitat dels mites que aconseguen
donar una altra dimensió al fet folklòric en
el llibre *Això era i no era* o que ens pre-
senta un tema com «les proves» en *El món
per un forat*, tema que pressuposa una
anàlisi dels temes de fons de les rondalles
en la línia de Propp.

Tan present, gairebé, com aquest, tro-
bem en els llibres analitzats el propòsit
d'introduir els nois en la cultura literària
catalana.

La *Selecta de lectures* s'avança en el
temps, organitzada al voltant d'aquest ob-

Beviem a glops aspres vins de burla el meu poble i jo.	1	Tenim la raó contra bords i lladres el meu poble i jo.	6
Escoltàvem forts arguments del sabre el meu poble i jo.	2	Salvàvem els mots de la nostra llengua el meu poble i jo.	7
Una tal lliçó hem hagut d'entendre el meu poble i jo.	3	A baixar graons de dol apreniem el meu poble i jo.	8
La mateixa sort ens uní per sempre: el meu poble i jo.	4	Davallats al pou, esguardem enlaire el meu poble i jo.	9
Senyor, servidor? Som indestriables el meu poble i jo.	5	Ens alçem tots dos en encesa espera, el meu poble i jo.	10

SALVADOR ESPRIU
(1913)

«... ha de revelar al noi aquesta cultura i aquest
entorn desconegut i amagat...» (reproducció
del llibre d'Artur Martorell, *Els pobles, les ciutats,
els homes*, Ed. Teide).

jectiu. Els seus criteris de selecció d'un
ampli ventall de textos d'autors i el seu es-
forç per analitzar aquest material i apro-
par-lo així als nois, són encara en plena
vigència.

La *Selecta* ens aboca, però, al proble-
ma de distingir entre antologia literària,
material per a la classe de literatura, i
llibre de lectura, d'utilització més general
perquè es proposa complir d'altres fun-
cions que la que estem comentant ara.

L'organització per centres d'interès de
la *Selecta*, en canvi, és un camí de plena
vigència segons comprovem en els altres
llibres de lectura. En efecte, aquesta es-
tructura té avantatges indubtables com el
de facilitar la trobada d'un text oportú
en un moment donat, augmentar l'interès
del lector i permetre veure la diversitat
d'expressions possibles a partir d'un ma-
teix tema. Només caldria fer un toc d'a-
lerta respecte al perill que privi aquest
criteri per sobre del de la dificultat del
text escollit, ja que en alguns dels llibres
els materials aplegats al voltant d'un tema
ens han semblat de complexitat ben di-
versa.

La selecció d'autors és diferent en tota

la mostra. A Onda és molt reduïda ja que el principal material és de rondalles i llegendes; en canvi, és extensíssima en la Selecta, d'acord això sí, amb l'època en què va ser feta. Barcanova recull els autors actuals amb diferències: els autors joves hi tenen cabuda sobretot en la prosa mentre que en la poesia predominen els clàssics. En *El món per un forat* la selecció d'autors és diversa però els textos són únicament de prosa.

La literatura estrangera, d'altra banda, té presència només a partir de la rondalla tradicional o d'autor modern, amb la notable excepció d'aquest últim recull, possiblement a causa de ser l'únic que de moment incorpora un altre objectiu del llibre de lectura: *la incitació cap a la lectura dels bons llibres de la literatura infantil i juvenil*.

L'escola es planteja cada vegada més la tasca de fomentar la lectura a través de diversos instruments: la biblioteca d'escola, de classe, l'hora de lectura... Sembla que també aquest tipus de llibre hauria de contribuir a la tasca de guanyar nous lectors amb tots els avantatges de maduració personal i de plaer que l'accés a la cultura literària els pot comportar.

Un últim objectiu dels llibres de lectura és el *d'ensenyar a llegir*. És a dir, el llibre de lectura vist com a llibre recull, llibre mostra de les dificultats i plaers de la lectura per enfrontar-s'hi junts, nois i mestres, i ajudar a superar en aquest terreny petit i acotat les dificultats que el noi trobarà tot sol quan s'endinsi en el món de la llengua escrita.

I aquest és un buit important dels llibres de lectura comentats. Aquest objectiu reclama una gran diversificació de registres de llenguatge i de models de llengua escrita. Tant en un cas com en l'altre els llibres no ofereixen una possible progressió de lectura: el registre literari és present de manera exclusiva en tots els llibres i el pas de la literatura oral de les primeres edats a la literatura d'autor no hi sembla gaire contemplat. Pel que fa als models, els textos narratius d'autor o populars i la poesia són els protagonistes: el que trobem aplegat és un traspàs de folklore, diversificat a Barcanova, molt centrat a la rondalla a Onda, i una presèn-

cia de textos literaris, diversos a la Selecta i Barcanova, pràcticament només narratius a *El món per un forat*. El folklore i la literatura d'autor esgoten el panorama. On són els textos d'assaig, periodístics, científics, que ens permetin treballar altres aspectes? Sens dubte els trobarem a la majoria de llibres de text de l'àrea de llengua on han anat guanyant treballósament un espai que en principi els era negat, centrat com estava el llibre de text en els registres literaris. Però aquesta obertura en el tipus de missatge estudiat no ha arribat, pel que es veu, al llibre de lectura, concebut encara com un llibre de literatura.

En definitiva, Catalunya ha de ser present en els llibres de lectura en el traspàs del seu folklore, en la introducció de la seva pròpia cultura literària, en tota la complexitat dels diferents llenguatges que envolten el nen, en l'aparició de les seves formes de vida actual. La visió de Catalunya ha de recollir l'entorn real del nen: la seva vida quotidiana a casa, a l'escola, a la ciutat o al poble amb tots els seus problemes i contradiccions. Un entorn físic on hauriem de veure més sovint excavadores, blocs de pisos, semàfors i televisions. El llibre de lectura ha de tenir present els interessos de cada edat, la curiositat dels nois per determinats temes, les seves relacions i aventures amb els companys i fins i tot les que ocorren en la seva imaginació. Pot ser ben bé que en un moment donat temes com els indis, els animals, la identificació amb els protagonistes infantils que passen aventures i tenen sentiments connectin més fàcilment amb els nois que el devesall de rondalles i poesies sobre la natura per molt importants i de bona qualitat que siguin.

La Catalunya present als llibres de lectura ha d'entroncar amb la cultura passada i ha de revelar al noi aquesta cultura i aquest entorn desconegut i amagat. Però ha de fer-ho a través d'una visió d'una Catalunya moderna, situada en un món present cada nit al menjador a través de la televisió, perquè, si no, tot i la gran qualitat dels llibres analitzats, l'esperit renovador que els inspira corre el perill del resclosir-se.

LA NARRATIVA JUVENIL DE JOAN BARCELÓ I CULLERÉS. UNA APORTACIÓ ORIGINAL

per Francesc Boada

Quan preparàvem aquest monogràfic ens lamentàvem de la fatalitat que ens privava de la col·laboració directa de Joan Barceló, «un dels creadors més originals i competents que ha tingut el llibre per a nois i noies a casa nostra», en paraules de Joaquim Carbó. Però, quasi simultàniament, Francesc Boada ens feia arribar aquest article, que constitueix una anàlisi, serena i global, de la seva obra infantil i juvenil, que la distància dels dos anys de la seva mort i de l'obra totalment editada han permès. La seva publicació és alhora l'homenatge que retem al «poeta de Menàrguens».

A finals de juliol passat es va escaure el segon aniversari de la mort de Joan Barceló i Cullerés, aquell noi de Menàrguens de cara sorneguera i posat foteta que als vint-i-quatre anys ens abandonava després d'haver escrit una bona colla de llibres de poesia i prosa i d'haver obtingut un bon grapat de premis literaris. La seva mort, no cal dir-ho, va provocar, com era natural, tot un seguit d'articles a la premsa del país, alguns d'ells memorables, però que no podem dir que, en general, valoresin críticament, ni tan sols que analitzessin, l'obra de l'escriptor desaparegut. Han passat dos anys i penso que ha arribat el moment de procurar d'acostar-se una mica a l'anàlisi de la seva producció literària, una producció que s'ha vist incrementada per al públic, en aparèixer aquests darrers temps, les obres que Joan Barceló va tenir temps d'escriure però no de veure-les editades.

Una de les facetes més brillants del malaguanyat escriptor fou la seva dedicació a la literatura infantil i juvenil, denominacions, tanmateix, ben controvertides però que no és ara el moment de discutir-les. Cal dir, això no obstant, que les obres que comentarem em costa de creure que no hagin d'interessar —si més no, algunes— el lector corrent que cerca en la literatura un esplai una comunicació semblants als que pot anar a buscar al cinema, poso per cas. I és justament d'aquestes obres «infantils» i «juvenils» que ara voldria parlar: [no m'endinsaré a considerar les seves

creacions per a adults perquè ni és aquest el marc més idoni ni entren en el meu camp professional, i, d'altra banda... doc-tors té l'Església!]

D'entrada, cal fer esment del paper que Joan Barceló va venir a representar en el camp de la literatura catalana per a adolescents. Paper que es pot definir amb una sola paraula: *innovador*. En efecte, l'escriptor menargués es va plantejar les seves novel·les sempre com un mitjà de comunicació nou (una altra cosa serà veure en un futur més o menys pròxim si les seves aportacions han estat vàlides i si han tingut repercussió i han influït o no sobre obres posteriors.)

Barceló publicava la seva primera novel·la, *Ulls de gat mesquer*, per Sant Jordi de 1979, i amb aquesta sola obra aconseguia de cridar poderosament l'atenció del món de la literatura juvenil —tant català com espanyol—. «Allò» era una cosa diferent, una manera insòlita de fer novella històrica —camp, d'altra banda, tan conreat en la nostra literatura recent per a adolescents i joves—; allí es donaven uns plantejaments i unes formes expressives, i també uns continguts, fins aleshores inèdits. Per primera vegada, ni es pretenia donar una lliçó ni s'aspirava a crear simplement una aventura ambientada en un moment històric determinat. En realitat *Ulls de gat mesquer* es podria definir com a novel·la fantàstica d'aventures disfressada de novel·la històrica. Es tractava d'utilitzar un ambient i tot un seguit d'elements histò-

rics que el segle XVI fornien per omplir-los de contingut simbòlic i, tot barrejant-los amb una colla d'altres elements, entre màgics i misteriosos, aconseguir de transmetre al lector unes reflexions, uns esquemes ideològics, una determinada concepció de la societat. Però no pas d'aquella societat aparentment llunyana en el temps, sinó de la nostra, de la d'avui.

Tampoc no es tractava de manifestar únicament una actitud inequívocament nacionalista —que també hi és— com tantes vegades s'ha fet amb les novel·les històriques de la Renaixença ençà. Joan Barceló s'arriscava a llançar un clam enèrgic, escriptat, a favor del *leit-motiv* fonamental de tota la seva obra: *la llibertat*, una llibertat entesa de manera pròxima a l'anarquisme utòpic. I de posar en mans del lector adolescent tot un seguit d'elements —màgia, astrologia, droga...— fins al moment absolutament inèdits.

Es podria parlar molt més d'aquesta novel·la, però no vull tampoc entrar en consideracions crítiques particulars sinó mirar d'abastar els trets fonamentals del conjunt de l'obra de Barceló. I si l'he esmentada expressament és per justificar l'impacte que va causar al moment de la seva aparició.

Podríem classificar les novel·les juvenils de Joan Barceló en tres grups ben diferenciats —i poca importància tenen les dates d'aparició perquè sé del cert que va treballar simultàniament en aquest triple pla—: el diguem-ne històrico-simbòlic —amb *Ulls de gat mesquer* i *El somni ha obert una porta*—, el satíric —amb *Que comenci la festa!*, *Estimada gallina* i una novel·la inèdita i sense títol que tracta la relació de la societat ianqui amb els animals «de companyia»— i el poètico-meravel·lós —amb *Viatge enllunat* i *Els dracs de la Xina*.

Es interessant de constatar que, a desgrat de la diversitat formal tan evident que aquests grups d'obres impliquen —i presenten— entre ells, l'autor se'ls planteja d'una manera semblant: la narració és bastida a l'entorn d'un viatge —excepció feta de *Que comenci la festa!*, obra que reflecteix unes experiències personals molt concretes— i carregada de referències autobiogràfiques de la seva adolescència, directes o projectades. Els protagonistes solen ser nois joves —com ell mateix— que deixen el poble i la vida segura del petit món conegut per anar a la ciutat i/o a

ESTIMADA GALLINA

29

CIUTADANS!!!

ORDRE DE BUSCA I CAPTURA
CONTRA EL NOI I LA GALLINA DEL RETRAT

Les Autoritats de Cordenit sol·liciten la col·laboració de tots els ciutadans per a poder detenir aquesta parella i eliminar un perill públic de primera magnitud. Qualsevol informació serà recompensada generosament.

EL MANATOT

l'aventura on coneixeran la complexitat i la crueltat d'un món desconegut i hostil que els enfrontarà amb mil perills, que només podran resoldre amb molt de valor i amb l'ajut d'algun element màgic o irracional. Així, el viatge esdevé, com en tants clàssics de la literatura juvenil, una experiència de tipus iniciàtic, i és explotat el contrast entre la «puresa» i la ignorància del poble i l'abús i la mala fe dels poderosos que l'autor-protagonista enfronta dos móns i es decanta decididament i pren partit aconseguint sense reserves la complicitat del lector. Una complicitat, d'altra banda, obtinguda de manera immediata a causa del maniqueisme sorgit de manera quasi automàtica de la que sembla una ferma convicció de l'escriptor: el poder és corrupte per naturalesa.

Però hi ha més. Aquest món conegut i segur és fàcilment assimilable al món de la infantesa, que el lector tot just està deixant enrere. El món del poble de l'heroi, doncs, és el món primari, el món que cal prendre com a punt de referència, però que tanmateix s'ha d'abandonar si hom vol endinsar-se en el món adult i aconseguir la maduresa i, en definitiva, la llibertat de viure la pròpia vida lluny dels temors i condicionaments de l'infant.

Així, doncs, la topada dels herois amb la realitat —adulta— cruel i despietada no és estrany que es resolgui amb una franca

actitud adolescent clarament activa: la revolta. En efecte, en les novel·les de Joan Barceló els protagonistes es veuen abocats, gairebé diria que fatalment, a revoltar-se —sovint violentament— contra un món adulterat i ple d'interessos que, sarcàsticament, se'ls presenta com el model de societat a la qual s'han d'integrar. I s'hi neguen. És llavors el moment d'entrar en contacte amb les forces socials més «netes», clarament enfrontades a les estructures del poder: són els grups populars, és la gent del poble baix, bandejada i oprimida.

Al capdavant, com en tota obra de caràcter catàrtic, es restablirà de nou una situació d'estabilitat. Però l'adolescent, el jove, en les obres de Barceló mai no es queda quiet en la nova situació després d'haver col·laborat a resoldre el conflicte: mai no sembla que hagi trobat la fi del seu viatge i sempre acaba marxant de bell nou, guardant, això sí, el calaix de la memòria el record inesborrable de la gent que ha tractat i de les experiències que ha viscut.

Més amunt he fet esment a una reivindicació de tipus nacionalista indicant que no era aparentment la preocupació principal de l'autor. Caldria matisar aquesta afirmació precisant que la reivindicació nacionalista, en Joan Barceló, cal donar-la per suposada i ell la deixa traspuar de manera explícita i contundent a les pàgines de les seves novel·les a través d'una altra associació que s'ha de constatar encara: Barceló fa una assimilació de la terra, de la gent de la terra, amb Catalunya, mentre que, «casualment», els noms dels opressors són noms castellans: els inquisidors, per exemple, es diuen fray Diego y fray Everardo; el policia repressor és el Torégano —personatge, per cert, manllevat a Francesc Candel—, etc.

Però en realitat, tampoc això no és tan elemental. Perquè, mentre en les obres d'ambient històric la cosa és així de clara, les novel·les ambientades al moment actual són situades als barris suburbials de Cordenit —Barcelona— on tothom sap que la immigració hi és pràcticament exclusiva. Barceló, però, senzillament en prescindeix: entén la gent dels suburbis com unes classes socials oprimides i prescindeix del seu origen geogràfic. Catalanitza els personatges dels suburbis i no catalanitza, en canvi, els opressors; tampoc no catalanitza el nom d'alguns dels mestres que —persones

reals, companys seus— apareixen a *Que comenci la festa!*, tot tocant, de passada el problema tan debatut al llarg dels darrers anys de les destinacions dels mestres per tota la geografia de l'Estat, al marge dels interessos particulars i de les necessitats dels indrets on van a parar.

Una obra creada a partir d'uns plantejaments temàtics i estructurals així de complexos, i escrita, a més, per un enamorat de la llengua, poeta i professor, no podia fer-se de cap manera sense partir també d'uns principis lingüístics igualment meditats. Joan Barceló, conscient que «feia literatura», optà obertament per una mena d'expressió verbal heterogènia i no gens convencional, ben diferent i meditada en cada tipus d'obra que empenia, i féu literatura al seu aire prescindint decididament de les formes d'expressió de caire realista dominants encara en el moment en què ell escrivia. Joan Barceló no va ser pas el primer a incorporar la fantasia en la moderna novellística catalana per a gent jove, però potser sí que fou el primer de jugar a fons la carta del llenguatge a fi d'aconseguir per mitjà de la paraula i de la frase la creació del clímax que l'acció li demanava. No vull dir tampoc amb això que Barceló en detingui l'exclusiva, però em penso que es pot afirmar que ha estat fins ara l'escriptor que amb més convicció ha treballat aquests recursos expressius.

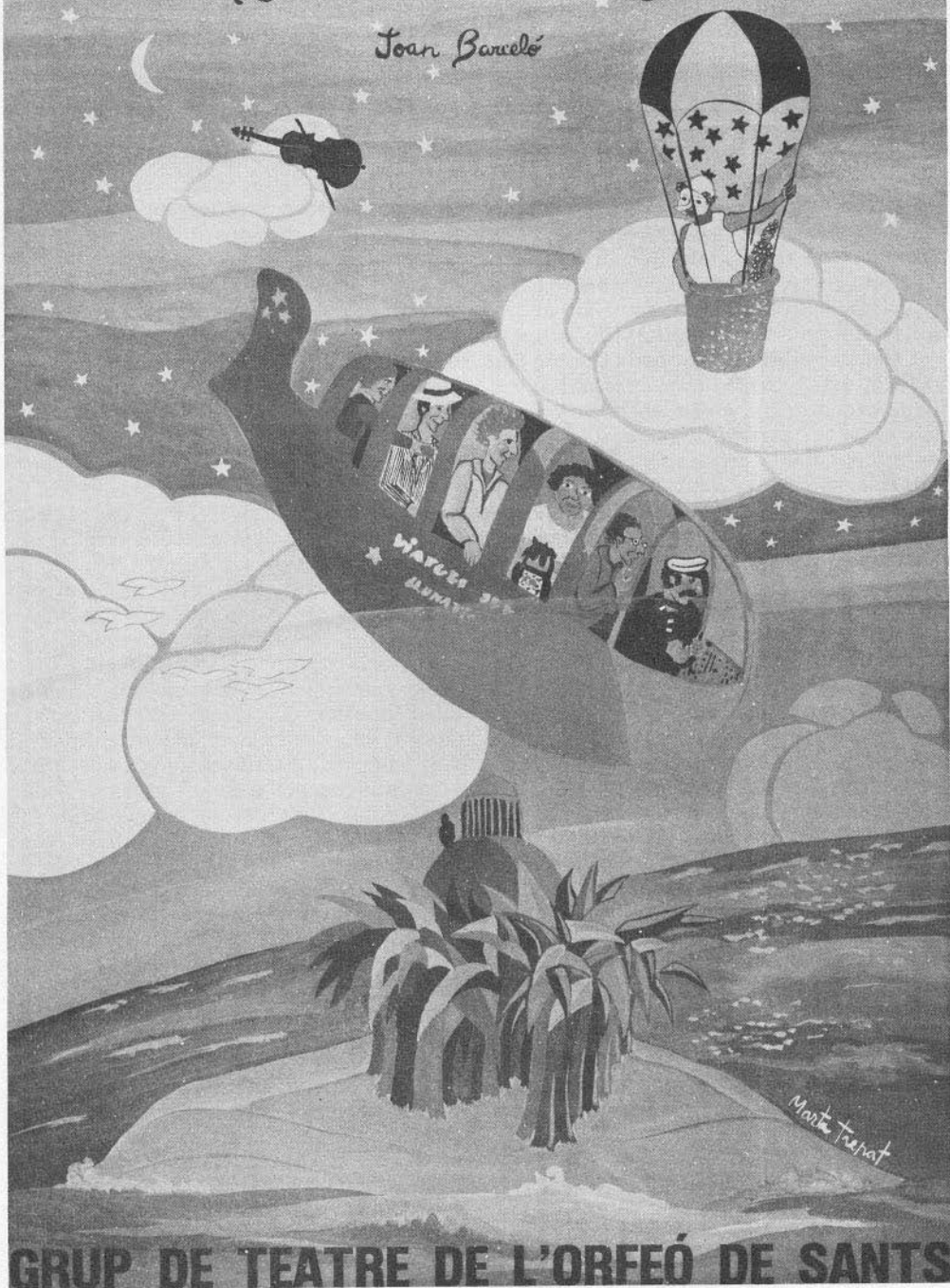
I això es veu amb facilitat si s'analitzen les seves creacions i, sobretot, si es comparen entre elles.

Així, les obres que he anomenat històrico-simbòliques pretenen de respirar —i hi reïxen força— un ambient esotèric i màgic, irreal i colpidor alhora. El llenguatge ha d'estilitzar l'aventura, de la mateixa manera que mitjançant l'acció i el dinamisme trepidant —sobretot d'*Ulls de gat mesquer*— estilitza i manipula una situació històrica concreta a fi de fer-la simultàniament entranyable i distant. Amb això procura que el missatge que transmeten les seves pàgines arribi al lector com una cosa actual i no com un fet passat. Però això, que en definitiva és el que pretén gairebé tota la novella històrica catalana moderna, no ho fa solament per mitjà d'«allò» que explica, sinó també mitjançant la manera d'explicar-ho. Resumint, poder dir que la característica expressiva fonamental d'aquest primer tipus de novel·les ve donada per l'acumulació de me-

viatge enllunat

Joan Barceló

31

Cartell de Marta Trepal que anuncia la representació d'El viatge enllunat pel Grup de Teatre de l'Orfeó de Sants.

tàfores i d'imatges altament suggestives, que confereixen als textos una riquesa conceptual molt elevada gràcies a les constants associacions que, conscientment o no, provoquen en la ment del lector.

Els altres dos tipus d'obres que he citat més amunt no arriben de bon tros a la qualitat del que acabem de comentar. Això no obstant, segueixen uns plantejaments idèntics.

32 Les satíriques miren de trobar la seva eficàcia a través de l'humor i del sarcasme. El llenguatge, molt més directe i normal però mai pobre de mots i d'expressions, hi és tot un altre, fins al punt que només el reconeixem escrit pel mateix autor per uns certs trets que no va poder —o no va voler— superar. Un d'aquests trets, comú a les novel·les històrico-simbòliques, és la diferència de tractament que fa dels personatges «bons» i dels «dolents». (El maniqueisme de Joan Barceló fa vàlida aquesta classificació tan simple.) Els primers són tractats amb una simpatia que és diametralment oposada a la duresa i fins i tot la crueltat que aboca en la descripció dels segons. I arribats en aquest punt, cal fer esment d'una altra aportació de Joan Barceló: la introducció d'un llenguatge cruel i agressiu. En efecte, és totalment inusual en la literatura juvenil catalana un tractament com el que l'escriptor que comentem dona a personatges com el Manatot, el Torégano, fray Diego o els soldats de la Inquisició, per exemple: els deixa materialment com a autèntics draps bruts. I una vegada més ens fa constatar la importància que pot tenir, no solament allò que es diu, sinó *com* es diu una cosa de cara a l'eficàcia d'un text.

El tercer i últim grup de novel·les, les poètico-meravelloses, són en certa manera un capítol a part. Pensades decididament per a un públic lector més jove —infantil, sense embuts—, Joan Barceló les descarrega de pràcticament tot el contingut ideològic, de tota la revolta adolescent, que respiren les altres cinc narracions. Gairebé les despulla, fins i tot, d'una anècdota, o si ho preferiu d'un argument, que lligui el relat. I així ens trobem amb dues obres que, muntades sobre la base ja comentada del viatge del protagonista, no plantegen amb prou feines cap situació conflictiva que s'hagi d'anar descabdellant al llarg del llibre. Es tracta més aviat d'un seguit d'episodis encadenats per uns mateixos personatges i unes ambientacions semblants que menen a uns finals en què els protagonistes no han evolucionat respecte al començament de les obres. Això fa que tot l'interès de les narracions se centri en el llenguatge: i aquesta és la finalitat, em penso, d'aquestes novel·les.

Joan Barceló es planteja d'acostar al públic infantil un llenguatge que es pot

qualificar obertament de poètic. Més encara, sembla que l'objectiu fonamental de *Viatge enllunat* i *Els dracs de la Xina* sigui el d'introduir el lector en el món de la poesia; i aquesta creença me la reforcen els nombrosos poemes que l'autor intercala en el primer d'aquests dos llibres. En *Els dracs de la Xina*, en canvi, Barceló prova d'assajar diverses menes de tècniques expressives no narratives, sense abandonar essencialment el to poètic imperant. Si descartàvem aquesta pretesa intenció didàctica, diríem que aquests dos llibres són un producte més de «l'art per l'art» que tants d'artistes de totes les branques han professat. I aquest és potser un retret que es podria fer al nostre escriptor, no perquè no es pugui estar d'acord amb aquesta premissa, sinó perquè els resultats que se'n deriven en el seu cas concret no assoleixen l'interès que sembla que se n'hauria d'esperar.

Amb tot el que hem dit [—que cal considerar-ho com una simple aproximació a una part de la complexa i a vegades contradictòria obra de Joan Barceló—] em penso que es pot afirmar la tesi fonamental d'aquestes reflexions: que ens trobem davant una de les aportacions més originals i potser més interessants de la literatura catalana per a nois i noies dels darrers temps, tant per la complexitat dels seus plantejaments i de la seva concepció, tan allunyats de la simplicitat que hi ha qui s'entesta a encolomar a la literatura infantil i juvenil, com per la qualitat assolida en les seves realitzacions. Amb tot, opino que ens hem de doldre del fet que Joan Barceló no hagi tingut temps d'escriure les obres mestres que semblava prometre i ens hàgim de conformar amb les seves primeres realitzacions de joventut, que, com sol passar, no ofereixen uns resultats perfectament acabats.

Malgrat això, i com a conseqüència de tot el que he exposat, opino que seria una llàstima que les novel·les infantils i juvenils de Joan Barceló i Cullerés, pel fet de ser publicades en col·leccions expressament adreçades a un públic no-adult, quedessin al marge del lector adult corrent, perquè a parer meu tenen en general prou entitat per interessar el gran públic, com passa més sovint que no sembla amb obres escrites pensant específicament en els infants, els adolescents i els joves.

NARRACIONS AMB FONDS HISTÒRICO-SOCIAL CATALÀ

33

Iniciem la publicació d'una relació bibliogràfica de narracions amb fons històrico-social català elaborada pel Seminari de Bibliografia Infantil de l'Associació de Mestres «Rosa Sensat».

Iniciació a la cultura: Rondalles i Llegendes

Les Rondalles són una de les millors introduccions al món de la nostra cultura perquè aporten al tronc comú de la Rondallística Universal els matisos, la visió peculiar que la personalitat dels diversos països catalans els ha anat infontent a través del temps.

Pel que fa a les llegendes, aconpleixen encara millor aquesta funció ja que, a través d'elles, es coneixen i s'estimen llocs reals, personatges i fets concrets, tot embolcallant de lirisme, èpica i fantasia que els fan inesborrables i són com un coixí damunt el qual es pot bastir més fermament la història, la cultura d'un poble.¹

ALCOVER, A., *Aplec de rondaies mallorquines*, Moll, XXV volums.

AMADES, J., *Rondallística*, Selecta.

— *Les millors rondalles populars*, Selecta.

— *Les millors llegendes populars*, Selecta.

— *Llegendes de Montserrat*, Selecta.

BOADA, F.; BALAGUER, M., *Tres taronges de la vida*, La Galera (Contes populars).

BOADA, F.; BRUCART, M., *Margarideta*, La Galera (Contes populars).

BOADA, F.; PICANYOL, *El molinet màgic*, La Galera (Contes populars).

— *El Fraret de l'Escala*, La Galera (Contes populars).

BOFILL, F.; RIFÀ, F., *El conillet*, La Galera (Contes populars).

BOFILL, F., *El drac de Banyoles* (llegenda), La Galera (Contes populars).

— *El metge carboner*, Hyma (L'ou del rei).

BOFILL, F.; SERRA, S., *El cavaller St. Jordi* (llegenda), Claret.

CAMPS, M.; BOFILL, F., *El llop babau*, La Galera (Contes populars).

CASEPONCE, E., *Rondalles (Rosselló i Vallespir)*, Balmes.

CORTEY, M. D., *Les nostres llegendes*, P. M. Cortey.

— *Llegendes de les nostres terres*, Abadia de Montserrat (La xarxa).

COTS, J.; BAYÈS, P., *En Patufet*, La Galera (Contes populars).

DESCLOT, M.; CULLÉ, R., *El dimoni Rapatu*, La Galera (Contes populars).

DESCLOT, M.; BALAGUER, M., *La fava, favera*, La Galera (Contes populars).

DESCLOT, M., *Això era i no era...*, Onda (La clau).

— *Rondalla va, mentida explico*, Onda (La clau).

FERRER GUINARD, A., *Rondaies de Menorca I i II*, L'Estel.

GIRABAL, J. M., *Les llegendes de Montserrat*, Balmes.

IBORRA, R.; RIFÀ, F., *La filla del sol i de la lluna*, La Galera (Contes populars).

— *Pere sense por*, La Galera (Contes populars).

JANÉ, A., *En Joan de l'òs*, La Galera (Contes populars).

JANÉ, A.; BALBUENA, J., *En set homes i tres pams*, La Galera (Contes populars).

JANÉ, A.; BAYÈS, P., *Rondalles de Catalunya*, Martin Casanovas (Llabor).

LLULL, R., *Llibre de les bèsties*, L'Atzar (Lectures d'estudiant).

MASPONS, F.; SOLÉ, C., *El poll i la puça*, La Galera (Contes populars).

MIQUEL, C.; MAS, M., *Marieta*, La Galera (Contes populars).

NEGRE, I.; PRATS, P., *El conte del xiulet*, La Galera (Contes populars).

1. Vegeu l'edat aconsellada per a la seva lectura a *Quins llibres han de llegir els nens*, Publicacions Rosa Sensat, Barcelona 1981 (2a edició).

34 *Rateta que escombrava l'escaleta, La. II.*
P. Bayès, La Galera (Contes populars).
Rondalles d'ahir i d'avui, Ariel.

SALES, J., *Rondalles gironines i valencianes*, Ariel.

SALVATELLA, M. A., *Llegendes populars catalanes*, Salvatella (Una mica de tot).

SARIOIA, E., *La princesa carmesina*, Abadia de Montserrat (Llibres del sol i de la lluna).

SARRET, J., *Murmureta i el gegant*, Hyma.

SENNEL, J.; SORIA, M., *El tresor del Cadí* (llegenda), La Galera (Contes populars).

SERRA I BOLDÚ, V., *Aplec de rondalles*, Pub. Abadia de Montserrat.

VALERI, M. E.; RIFÀ, F., *En Cigronet*, La Galera (Contes populars).

VALERI, M. E.; BALAGUER, M., *Les cabretes i el llop*, La Galera (Contes populars).

VALERI, M. E.; BAYÈS, P., *El gegant del pi* (llegenda), La Galera (Contes populars).

— *Pardalet*, La Galera (Contes populars).
— *La guilla i l'esparver*, La Galera (Faulles).

VALERI, M. E.; GINESTA, M., *Ploma daurada*, La Galera (Contes populars).

— *El lleó i la guineu*, La Galera (Faulles).

VALERI, M. E.; RIUS, M., *La llebre i la tortuga*, La Galera (Faulles).

VALOR, E., *Meravelles i picardies, rondalles valencianes I i II*, L'Estel.

VERDAGUER, J., *Contes extraordinaris*, Laia (Les eines de butxaca).

VIDAL I ALCOVER, J., *Recull de llegendes, Dopesa* (Conèixer Catalunya).

VINYES, J.; NIN, A., *La llegenda de Sant Jordi*, Grup Promotor (Calaix de sastre).

COL·LECCIONS TEIDE-I

COL·LECCIÓ: "LLEGEIXO TOT SOL"

5-6 anys. Blance/Cook

Gegant. Sèries: A (vermella), B (blava), C (grogal), D (verda)

Quatre volums a cada sèrie. 16 pàgs.

Color. Les aventures d'un gegant en el món del nen.

COL·LECCIÓ: "PA AMB XOCOLATA"

5-6 anys. Grup GRAÓ

15 volums de 24 pàgs. Colors.

Estimulen la imaginació infantil.

COL·LECCIÓ: "PUNTS BÀSICS"

6-9 anys. Updegraff.

6 volums de 24 pàgs Colors.

1. *Terratrèmols i volcans.* 2. *Muntanyes i valls.* 3. *Continents i climes.* 4. *El temps atmosfèric.* 5. *Mars i oceans.* 6. *Rius i llacs.*

Novetat molt original i didàctica.

COL·LECCIÓ: "AVUI SABREU"

7-10 anys. Benet/Bagué.

6 sèries de quatre volums de 20 pàgs. Colors.

Les plantes. Els elements. Història. Plantes industrials. L'art. Animals domèstics.

La vida dels ocells. 64 pàgs. Colors

La vida de les plantes. 64 pàgs. Colors

La vinya i el celler. 27 pàgs. Colors

Les olives i el molí. 27 pàgs. Colors

COL·LECCIÓ: "TERRA D'ESCUDELLA"

Les faldilles de l'avia (10-12 anys).

Barceló/Obiols/Terradas/Vidal. Colors.

112 pàgs. Narracions plenes de màgia i fantasia, amb vocabulari, exercicis i jocs.

EDITORIAL TEIDE, S. A.
Viladomat, 291 - Barcelona-29

LES MILLORS OBRES D'AQUEST MES

Les millors Obres de la Literatura Catalana

Nº 98
350 ptes.

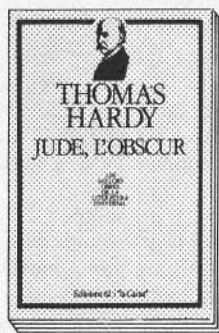
Francesc Eiximenis (c. 1330-1409) és una de les figures cabdals de la literatura moral i religiosa en llengua catalana. Avui presentem la primera selecció general dels quatre llibres coneguts de «Lo Crestià», la seva obra fonamental.

Nº 99
450 ptes.

Novel·la cavalleresca, que reflecteix l'ideari i la vida dels senyors i els cavallers del segle XV. Aquest volum narra les fetes del jove bretó Tirant a Anglaterra, la seva anada al regne de Sicília i a Rodès i la seva estada a Constantinoble, on s'enamora de la princesa Carmesina...

Les millors Obres de la Literatura Universal

Nº 22
460 ptes.

Aquesta novel·la, al·legat contra les cadenes del matrimoni i per una universitat no únicament a l'abast de les classes benestants, provocà un escàndol considerable a Anglaterra l'any 1896. Thomas Hardy (1849-1928) fou un dels principals narradors anglesos del segle XIX.

SUBSCRIVIU-VOS-HI! Retalleu aquesta butlleta, ompliu-la amb les vostres dades i porteu-la a la vostra llibreria o trameteu-la a **Edicions 62, Provença, 278, Barcelona-8.**

Nom _____
 Adreça _____ Tel. _____
 Població _____ D.P. _____

Vull subscriure'm a «**Les Millors Obres de la Literatura Catalana**» i a «**Les Millors Obres de la Literatura Universal**», conjuntament.

Vull subscriure'm només a «**Les Millors Obres de la Literatura Catalana**».

Quota mensual de 800 pessetes. Primer rebut de 5.000 pessetes i quota
 Quota trimestral de 2.200 pessetes. trimestral de 1.600 pessetes.

Vull subscriure'm a «**Les Millors Obres de la Literatura Universal**», solament.

Quota trimestral de 1.000 pessetes.

Atendré el pagament de la modalitat elegida _____ Signatura
 en la llibreta n.º _____ de l'oficina
 cte. ct. n.º _____ de la
 Caixa de Pensions "la Caixa"

**DE VENDA
A TOTES
LES LLIBRERIES**

Les Col·leccions que no vam poder llegir a l'Escola

"la Caixa" i Edicions 62

LES ELECCIONS A L'ESCOLA A PARTIR D'UN JOC ELECTORAL

INTRODUCCIÓ

S'ha parlat molt d'introduir els fets socials que envolten els nens i nois en el si de l'escola.

S'han explicat diverses experiències similars de com fer viure jornades electorals en el marc escolar.

L'experiència que hem portat a terme l'equip de l'escola Icària, n'és una més, però potser, amb una aportació interessant: fer protagonista el noi, a través d'un joc, perquè assimili profundament els conceptes interns de la democràcia.

L'experiència presentada és un joc electoral, i consisteix a escollir els companys que han preparat el programa més interessant per a la majoria, sobre un tema o activitat que havien de realitzar pròximament. Les ciències socials, com altres matèries, contenen molts conceptes abstractes que als nois els és difícil d'entendre. Moltes vegades, els mestres usem conceptes, com per exemple: «nacionalisme», «liberalisme», «democràcia», que donem per entesos i els nois no sempre en saben el significat, o bé, l'interpreten a la seva manera. La tècnica de la dramatització i el joc, és a dir, convertir aquests conceptes difícils en situacions reals a l'abast dels nois, ajuda a l'assimilació.

En conseqüència crec que aquesta experiència pot ser útil a mestres per aplicar-la en altres processos electorals, però també crec que és una aportació d'una possibilitat didàctica interessant en el camp de les ciències socials.

OBJECTIUS

1. Treballar un tema d'actualitat ciutadana.
2. Analitzar els mecanismes del sistema democràtic:
 - Objectiu comú: per què serveix escollir representants.
 - Treball sobre els elements que componen el sistema democràtic.
3. Assimilar conceptes com: democràcia directa, partit polític, campanya electoral, sufragi universal, funció legislativa...
4. Vocabulari del tema: candidat, míting, urna, escrutini, diputat, senador, congrés, senat, govern, ministre, poble, líder...

DESENVOLUPAMENT DE L'EXPERIÈNCIA

L'experiència es porta a terme de tercer a vuitè d'EGB. Els objectius abans esmentats són gradats segons les diverses edats. La idea principal és que els nois s'adonin de la necessitat i la utilitat d'elegir representants per a les tasques de govern collectives.

Agrupem els cursos de dos en dos: 3r. i 4t., 5è. i 6è., 7è. i 8è. A cada grup escolleixen una activitat o tema per preparar i comença el treball específic en cada bloc de dos cursos.

1. L'experiència a tercer i a quart d'EGB

El tema escollit en aquests cursos consisteix a preparar una excursió d'esbarjo. Aquest cop en lloc d'exposar el debat en una assemblea de classe, els mestres proposen als nens que facin petits grups i pensin llocs per a anar d'excursió i activitats a fer durant el dia.

Aquestes idees les escriuran en un paper i les exposaran públicament a la resta de nois i finalment les votaran. L'excursió que hagi estat guanyadora es farà durant el segon trimestre.

Els nens, que estan vivint la febre electoral del carrer, estan il·lusionats per poder fer les seves eleccions i assimilen bé el paral·lisme.

Descobreixen que el programa d'ells és similar al que expliquen els polítics per la TV, que per exposar les seves idees sobre l'excursió han de fer cartells de propaganda, i els fan imitant els del carrer. La xerrada en públic es converteix en un míting electoral, tots els nens aplaudeixen els candidats. La jornada d'elecció la fem coincidir amb la vigília del 28 d'octubre, els nois senten l'eufòria exterior i posen aquest entusiasme en les seves eleccions.

Les idees de les excursions són diverses, les més originals foren: una sortida a la neu i una visita-aventura a les coves de Collbató

Nena fent un míting a classe.

de Montserrat. Aquesta darrera fou la que guanyà, el nom del partit o grup que defensava aquesta idea es deia «Partit organitzador d'excursions», les sigles eren «POE».

2. L'experiència a cinquè i a sisè d'EGB

El tema elegit per aquests dos cursos fou preparar la festa de la castanyada. Es varen formar grups de nens, barrejats dels dos cursos i començaren a preparar iniciatives per a la festa, el treball seguí de forma similar al que hem explicat en els darrers cursos. Ells però, són més grans i ràpidament entenen la relació entre el seu joc i la campanya exterior.

Els pregunto la seva opinió sobre el joc i em diuen que el més interessant i divertit va ser la campanya publicitària, la competència en la confecció de cartells, enganxines... Tenen raó, va ser el grup que van fer una publicitat més rica. M'expliquen que un grup va tenir l'ocurrència d'inflar globus el dia del míting, a l'interior dels quals hi havia els papers de les sigles del seu partit. Tot un enginy propagandístic!

Els grups o partits presentats tenien noms molt ajustats a la seva campanya: «Partit de la castanya torrada», Partit dels panellats i castanyes d'Icària». El grup guanyador fou el «PPCI». La seva proposta per a la festa, fou de realitzar un berenar i balls organitzats. Em diuen que la diada va ser «xupi», però més ho fou la campanya electoral.

Posteriorment a les eleccions, a les classes de 5è. i 6è., es va treballar el paral·lisme entre el seu joc i les eleccions generals. A 5è.

es van dibuixar el Congrés i el Senat, amb la nova composició. A 6è. van fer un estudi més detallat sobre els elements del sistema democràtic, tal i com explico més endavant en els cursos de 7è. i 8è.

3. L'experiència a setè i a vuitè d'EGB

En aquests cursos es treballa en dos fronts:

- 3.1. El joc electoral com en els altres cursos.
- 3.2. Treball paral·lel d'informació: l'estudi dels elements del sistema democràtic. El cos de la democràcia espanyola.

3.1. El Joc electoral

El tema elegit per al joc és ja exterior a l'escola, es tracta de pensar un programa sobre la «Política Juvenil al barri». Els nois s'entusiasmen amb la idea. Aquí la identificació amb el procés del país és total. En la l'assemblea conjunta de 7è. i 8è. els mestres els donem les següents normes:

- a) Un guió per ajudar a pensar el programa.
- b) Unes normes:
 - Presentació de programes i candidatures a la junta electoral, precisant els terminis.
 - Duració de la campanya electoral, precisant terminis.
 - Data de la celebració del «Gran Míting».
 - Data de les votacions: dia 27 d'octubre.
- c) Nomenament de la taula electoral, formada pel més gran i el més petit de cada classe.

- d) Formació d'agrupacions, el màxim per grup serà de 10 nois.
- e) El sistema d'eleccions serà proporcional, s'escolliran 10 representants.
- f) El programa guanyador serà enviat a les Institucions del barri, perquè en recullin els suggeriments.

3.1.1. *Activitats*

- Es formaren quatre agrupacions: «Partit Democràtic Juvenil», «Agrupació Juvenil de la Sagrera», «Partit Juvenil Popular», «Agrupació Democràtica Independent».
- Confecció del programa. Cada grup va fer-ne un, el varen ciclostilar i el repartiren a tots els nois.
- Confecció de cartells. Cada grup en realitzà diversos, així com enganxines i altres objectes enginyosos.
- Preparació del míting. Els grups elaboraren un discurs seleccionant les idees principals. També, procuraren aprofundir els aspectes formals tals com gestos, pauses i entonacions de veu.
- Votació i escrutini públic.

3.2. El treball d'informació

3.2.1. *Classe de Llengua*

Es treballà el cartell publicitari i s'analitzà els seus elements ideològics i estètics. Aquest estudi s'aplicà a la publicitat política. Els nois aplicaren els coneixements apresos en la realització dels seus recursos propagandístics.

3.2.2. *Classe de Socials*

Es fa un treball seguint el següent guió:

- Democràcia directa, democràcia representativa.
- Estudi dels elements del sistema democràtic: elecció de governants, els partits polítics, els deures i drets dels ciutadans, la Constitució, la divisió de poders.
- El sistema democràtic espanyol: monarquia parlamentària, òrgans de govern a Espanya.

3.2.3. *Classe de Matemàtica*

Es realitzà una mostra electoral del barri de la Sagrera. Posteriorment a les eleccions es feren gràfiques sobre els resultats obtinguts. Aquest treball ajudà a aclarir conceptes donats a la classe de socials.

Final de l'experiència

Després de les eleccions s'unificaren els conceptes apresos a la classe de socials amb l'experiència del joc. L'assimilació havia estat bona. Els objectius exposats s'aconseguien plenament. Els nois sabien el perquè de la democràcia representativa, la necessitat dels partits polítics, el sistema representatiu del Congrés, elegit segons criteri proporcional, diferenciant-lo del sistema majoritari emprat en l'elecció del Senat. També feren un treball d'actualització dels òrgans de govern amb la nova composició dels representants elegits.

Valoració de l'experiència

A més dels elements valoratius donats en l'explicació de l'experiència, afegiria:

- Treball conjunt de sis cursos de l'escola. Els temes, continguts i objectius han estat distints per a cada curs, gradats segons l'edat. S'ha fet però coincidir el procés, la campanya electoral, el dia del míting, el dia de les votacions. Els nois de les sis classes vivien el treball-joc d'una forma conjunta.
- Treball interdisciplinari. Treball conjunt fet a les classes de llengua, socials i matemàtica.
- Utilització de recursos d'altres àrees. Recursos plàstics en la confecció de cartells publicitaris, expressió oral en el míting, expressió corporal en els gestos usats en el discurs.
- Relació entre un tema de programa escolar i un tema d'actualitat ciutadana. El tema exposat en la classe de socials figura complet en el programa de 7è. i 8è. El fet de treballar un tema de programa en un moment d'actualitat fa que augmenti l'interès dels nois, a la vegada que els fa conèixer els fets socials que els envolten.*

Neus Ollé i Comas

Experiència realitzada per l'equip de mestres de l'escola Icària de 3r. a 8è.

* Bibliografia: El temari de Ciències Socials és tret del llibre de 7è. de l'editorial Vicens Vives.

Generalitat de Catalunya

Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica, CIRIT,

PREMIS A LA JOVENTUT 82-83

La Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica, CIRIT, convoca un concurs per a fomentar l'esperit científic entre els alumnes de **BUP, COU** i **FP** dels centres de Catalunya.

El termini de presentació dels treballs finalitzarà el dia **30 del mes d'abril de 1983**. Els treballs seran adreçats al Vice-president de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica, CIRIT,

Via Laietana, 46 A, pral.,
Barcelona-3, i cal fer constar en el sobre "Premis per a la Joventut"

1. Els treballs hauran d'estar relacionats amb qualsevol de les matèries o de les àrees dels cicles escolars esmentats i podran tenir caràcter interdisciplinari. Podran ésser de tipus experimental o teòric i podran consistir en experiències o d'altres iniciatives que fomentin la creativitat científica i l'esperit de recerca.

2. La memòria explicativa del treball no podrà excedir de 50 folis mecanografiats en català a doble espai i haurà d'anar acompanyada d'un escrit, de no més de dos folis, signat pels autors, en el qual s'especificaran les motivacions, les circumstàncies i la manera com ha estat realitzat el treball, el curs i el centre on estan matriculats i, en el seu cas, el nom del professor o professors que hagin dirigit o estimulat la investigació. Si cal,

acompanyaran la memòria els documents gràfics pertinents o els dispositius experimentals objecte del treball.

3. Es concediran un màxim de **80 premis** de 25.000 ptes. cadascun als millors treballs realitzats, preferentment en equip, i 20 premis més de 30.000 ptes. als centres d'on procedeixen els treballs que posin de manifest un millor nivell de participació col·lectiva dels alumnes, un més alt

grau de coordinació d'esforços i un més eficaç estimul de cara a l'assoliment dels objectius d'aquesta convocatòria. El jurat distribuirà els premis procurant que en correspongui almenys un a cadascuna de les comarques de Catalunya, sempre que els treballs reunixin els mereixements suficients.

Per a més informació cal adreçar-se a la Secretaria General de la CIRIT
Telèfon 318 63 24

RAONEM

per Concepció Roca i Baró
Desenvolupament d'estructures
intel·lectuals
Establiment de relacions
Capacitat de raonament

Llurs exercicis exigeixen raonament, associar idees, detectar similituds o diferències i descobrir relacions, amb l'objecte de potenciar el desenvolupament intel·lectual. Aqueixes característiques els fan aconsellables com a aprenentatge que aplanarà el camí i facilitarà l'adquisició posterior de qualsevol tipus de coneixement.

Quaderns publicats:

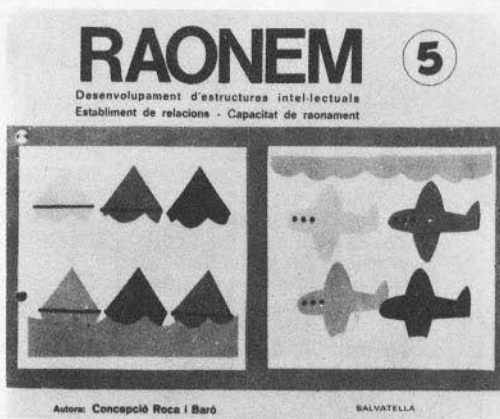
N.º A, B i C per a infants de 4 a 5 anys.

N.º 1, 2 i 3 per a infants de 5 a 6 anys.

N.º 4, 5 i 6 per a infants de 6 a 7 anys.

Correspon a l'edició en castellà de
MULTITEST.

Preu: 115 ptes.

EDITORIAL
MIQUEL A. SALVATELLA S.A.
C/ SANT DOMÈNEC, 5 · BARCELONA 12

RECICLATGE DE MESTRES PARVULISTES

Cursos d'especialització en educació pre-escolar, modalitat d'ensenyament presencial

En el DOG núm. 237, del 2 de juliol del 1982, sortí una convocatòria de cursos d'especialització en educació pre-escolar en modalitat d'ensenyament presencial, és a dir amb presència constant dels alumnes, en contrast amb els organismes fins ara per la Universitat a Distància, i orientats a mestres que treballessin a pre-escolar o cicle inicial o hi haguessin treballat, i que no disposessin de la titulació adient per fer-ho.

Foren encarregats per la Direcció General d'Ensenyament Universitari de la Generalitat de Catalunya als ICE de les tres universitats catalanes: Autònoma de Barcelona, Barcelona i Politècnica, encarregant-los els primers d'ells als Departaments de Pre-escolar de les tres Normals, i el segon a persones concretes especialistes en Pre-escolar i el tercer desestimà l'opció.

Els coordinadors fan una breu explicació del que pretén cadascun dels cursos organitzats:

Carme Àngel (ICE, UAB, Sant Cugat).
Joan Biscarri (ICE, UAB, Lleida).
Josep Torrelles (ICE, UAB, Girona).
Àngel Forner (ICE, UB, Barcelona).
Enric Valls (ICE, UB, Tarragona).

ICE de la UAB

L'ICE de la UAB considerarà oportú encarregar l'organització dels cursos a cadascun dels Departaments de Pre-escolar de les tres Normals de la UAB: Girona, Lleida i Sant Cugat, perquè consideraven que institucionalment eren ells qui haurien de tirar-lo endavant.

Els Departaments de Pre-escolar s'ho plantejaren considerant força interessant la possibilitat d'organitzar-ho. Si fins ara les Normals s'havien dedicat a la formació inicial, ara s'obria la possibilitat d'endegar una tasca de formació permanent i reciclatge, cosa que

es veia positiva. Per això s'acceptà amb l'interès d'incidir no sols en la formació dels mestres que assistirien al curs, sinó indirectament en els parvularis en què treballessin, de manera que es convertiria en una forma d'intercanvi pedagògic entre les escoles de la zona i la Normal.

Als cursos d'especialització en educació pre-escolar, modalitat d'ensenyament presencial, que són organitzats per l'ICE de la UAB i els Departaments de Pre-escolar de les Escoles de Mestres de Girona, Lleida i Sant Cugat, assisteixen mestres amb experiència al pre-escolar i sense la titulació corresponent.

S'intenta donar als mestres els elements teòrico-pràctics essencials per treballar en un parvulari, tenint en compte la seva pròpia pràctica escolar però procurant que també coneguin d'altres experiències interessants.

Es procura donar-los:

- a) Unes bases psico-pedagògiques que els possibilitin: el coneixement evolutiu del nen fins als 6 anys i de les seves conductes a partir de les influències que rep del medi; uns coneixements metodològics, i de funcionament i programació suficients com per poder organitzar el parvulari; les relacions que aquesta etapa ha de tenir amb el cicle inicial i amb l'escola bressol, amb els pares, etc.
- b) Un domini de les àrees d'expressió plàstica, musical i dinàmica que permeti treballar tots aquests aspectes expressius als nens d'aquestes edats, i que els doni a ells prou seguretat personal per fer-ho.
- c) Un coneixement del camp de les didàctiques que hauran de treballar al parvulari: llenguatge oral i bases per l'escrit, raonament lògic-matemàtic, observació del món natural i social.
- d) Una reflexió a l'entorn de la problemàtica de la catalanització a les escoles.
- e) Coneixement d'experiències interessants de parvularis diversos, diferents metodologies; reflexió sobre la pròpia pràctica escolar.
- f) Domini d'una metodologia de treball útil per al seu treball professional: coneixement de les revistes que tracten d'aquest nivell, anàlisi del material de joc i llibres que hi ha al mercat, domini de les tècniques d'observació, entrevistes...

Tot aquest contingut teòric-pràctic es treballa en una sèrie d'assignatures de psico-pedagogia, expressió i didàctica i en uns seminaris de reflexió sobre la seva pròpia pràctica escolar i sobre les visites que realitzen a diferents parvularis.

Els cursetistes assisteixen a classe tres vespres a la setmana durant tot el curs i alguns dissabtes o jornades de l'Escola d'Estiu.

Es fan també una sèrie de conferències sobre temes importants del parvulari i cicle inicial.

Aquest projecte és comú als tres Departaments de Pre-escolar de les tres Escoles de Mestres de la Universitat Autònoma de Barcelona: Girona, Lleida i Sant Cugat, aplicant-lo cadascun d'ells tenint en compte la pròpia realitat i els recursos de cada lloc.

a) BARCELONA

ICE de Barcelona

El Curs d'Especialització en Educació Pre-escolar que enguany convoca el Departament d'Ensenyament de la Generalitat, pel que fa a la seva articulació i programació, referint-nos sempre al que se celebra a Barcelona, partim de tres consideracions prèvies i diferenciades que configuren la seva estructuració de forma tan particular i sens dubte podria considerar-se «experimental».

Primerament pretenem valorar el fet de dirigir-se aquest curs a mestres titulats, amb experiència docent en Pre-escolar o Cicle Inicial i majoritàriament exercint en l'escola pública. També cal observar com pertanyen en gran percentatge a plans d'estudis anteriors als que ofereixen la possibilitat de cursar magisteri en l'especialitat de pre-escolar. Això ens fa het replantejar seriosament les característiques que hauria de tenir un tipus de «reciclatges» dirigits a professionals en exercici, amb els avantatges i inconvenients que aquesta situació presenta.

D'aquesta manera elaborem un esquema del procés de formació basat en l'elecció o opció personal de l'alumnat en funció dels seus interessos o expectatives. Així absolutament totes les activitats que conformen el programa es presenten com optatives, si bé, és clar, la

limitació mínima de participació representa seguir nou matèries o assignatures entre una oferta de vint-i-set.

En segon lloc, cal considerar els blocs temàtics. Això vol dir el conjunt de continguts a oferir, en aquest punt, la programació inclou, intencionalment de forma globalitzada els aspectes psico-pedagògics de les diferents àrees (llenguatge, matemàtica, psicomotricitat, ciències observació, tècniques d'expressió, etc.) juntament amb la didàctica, malgrat això també s'han previst activitats específiques en cada àrea. Fent balanç del programa s'observa la gran importància que es dóna a tres aspectes fonamentals: el llenguatge, el tractament de la llengua a l'escola i el valor preventiu i de guiatge que té l'educació pre-escolar. A banda apareixen continguts que reflecteixen els interessos més actualitzats en aquest nivell educatiu com són l'educació sanitària i entorn escolar.

Finalment cal explicar la forma com es proposa dur a terme el curs. Els assistents opten entre cursos monogràfics, seminaris i grups d'experimentació. Els cursos monogràfics, caracteritzats pel fet de ser intensius, fan la proposta didàctica mitjançant el treball pràctic, vivencial i actiu per part dels mestres, intentant abastar l'aspecte personal individual i d'aplicació a l'escola. Els seminaris parteixen d'un planteig teòric-pràctic; obliguen a documentar-se i aportar coneixements sobre fets i situacions que la realitat de l'escola presenta als educadors. Es tracta d'una activitat dirigida per l'interès personal de qui forma el grup-seminari sobre el tema proposat.

Els grups d'experimentació, probablement representen una innovació en aquests tipus de cursos de perfeccionament. S'ha contactat amb equips d'investigadors que utilitzen experiències de diferents àrees a nivell de pre-escolar. Els mestres assistents s'integren en aquests equips, ja formats, seguint el seu procés i col·laborant-hi durant tot el curs. És possible que això sigui la forma de mostrar clarament com s'investiga, en funció de quines premisses, amb quines perspectives, la metodologia que se segueix, etc.

Els objectius del 1r. curs poden concretar-se en quatre: El primer fa referència, segons paraules de la Directora General d'Ensenyament

Primari, Sara Blasi, en el parlament pronunciat a l'inaugurar el curs, a aclarir el concepte de pre-escolar —desafortunada paraula— on justament es fonamenten les bases de l'educació. El segon pretén donar una clara idea sobre la contemporaneïtat i universalitat de l'educació del nen petit. El tercer, tracta precisament de la necessària especialització que requereixen els mestres que treballen en aquesta etapa, perfectament caracteritzada per una situació psico-sòcio-pedagògica del nen de 3 a 5 anys. Finalment, en quart lloc, el parvulari no pot entendre's fora d'un context social amb interessos de progrés que per damunt de la quantitat ha de valorar la millora de la qualitat d'ensenyament.

b) TARRAGONA

El Curs d'especialització en Educació pre-escolar, a Tarragona

A l'hora de fer la presentació del projecte de funcionament del Curs a Tarragona s'insistia en els següents objectius:

- a) Adquirir una visió global d'allò que fonamenta tant la definició de les tasques educatives al Parvulari com el treball del mestre amb els nens petits.
- b) Possibilitar la reflexió individual i col·lectiva sobre la pròpia pràctica del mestre, pel fet de que la majoria dels participants en el Curs serien mestres que han treballat fa poc o treballen al Parvulari.
- c) Arribar a incidir d'una manera concreta en la dinàmica de treball general en la que es mouen els parvularis a les comarques de Tarragona.

Aquests plantejaments inicials s'han vist contrastats i enriquits un cop començat el Curs, sobretot pel que fa a les grans possibilitats i expectatives que obre un curs de llarga durada i presencial respecte al quotidià treball a l'escola.

Evidentment, un curs així no pot pretendre referir-se preferentment a nivells que hom diria teòrics, els quals un cop assolits serien transformats en propostes concretes per a la

classe dels nens. Aquesta ha estat una dinàmica corrent en cursos per l'estil. Tractant-se d'activitats de formació de mestres, el fals dilema teoria-pràctica sovint es planteja, creiem, perquè no es repensin altres marcs de referència.

Ha estat, per tant, intenció a l'hora d'organitzar el Curs ajudar el màxim possible a superar aquests obstacles. Com? Una de les propostes presentades consistia en l'oferta d'un ample i variat ventall de possibilitats de treball en el Curs, pels quals passés no la «teoria» o la «pràctica», sinó la formació o l'especialització, en general.

I en aquest sentit, la primera descoberta ha estat la importància que té la pròpia organització i els mètodes de treball que fem servir al Curs, com elements o eines de formació del mestre.

És cert que el disseny del Curs tal com apareix a la convocatòria s'ha de revisar en el futur: les pròpies realitzacions dels cursos a tots els indrets de Catalunya on es fan, ajudaran al muntatge alternatiu del que anomenem «modalitat presencial». Ha calgut molt bona participació del mestre assistent i la decisió animada de seguir-lo perquè puguin acceptar-se les exigències que d'entrada planteja un curs de 400 hores, a seguir sense parar de novembre a juny, amb trobades generals tres cops a la setmana i desplaçaments a les seus de realització; a més de les corresponents al seu correcte seguiment quant a treball, estudi, aprofundiment, avaluacions, etc., que tot curs mínimament digne demana.

Respecte a l'organització del curs en si, que —dèiem— volíem— volíem que fos instrument també de formació, cal destacar el següent:

A) La unitat bàsica del Curs, la unitat de formació és el SEMINARI. S'hi duen a terme les tasques principals del Curs. Hi ha programats cinc seminaris al llarg del Curs, que corresponen als aspectes de la formació del mestre especialista en Parvulari i que considerem fonamentals. (Durant el mes de novembre hem realitzat el Seminari de Psicologia i durant desembre i gener el de Pedagogia.)

Tot el seminari gira entorn d'algun tema que el defineix i que ha estat considerat com més significatiu de l'àrea. Així, el de Psicologia ha intentat aprofundir la naturalesa de

les activitats del nen petit.

Entorn d'aquest tema central es desenvolupen les activitats que tots i cadascun dels seminaris comprenen:

- a) Un curs monogràfic, per a definir els continguts i aspectes més importants del tema general del Seminari («La construcció del real pel nen», «Globalització didàctica», «Fonologia per a l'aprenentatge de la lectura», etc.).
- b) Unes Sessions de Treball, dedicades a aspectes i continguts més puntuals, en què privin la reflexió, l'intercanvi, la confrontació i coneixement d'experiències.
- c) Uns tallers, referits a la temàtica del Seminari, per a l'adquisició de recursos, tècniques, habilitats, per a assegurar l'aplicació, etc.
- d) Unes activitats d'Investigació derivades de qualsevol de les anteriorment esmentades que es realitzen en funció de l'interès i possibilitats del grup de treball que les elegeix.

Altres activitats de formació que s'inclouen com a fixes en l'horari dels Seminaris són:

- e) El moment inicial de constitució del Seminari (per a presentar els objectius, les activitats pròpies i els horaris i llocs, les propostes que s'ofereixen per a ser investigades, per a la recollida dels interessos i necessitats dels mestres participants).
- f) La sessió de Biblioteca referida a la temàtica del Seminari (per la lectura, comprovació i identificació dels llibres i revistes que s'han considerat escaients, i que s'ofereixen per a ser consultats llavors).
- g) El temps intermedi que en cada seminari es destina a la preparació personal dels temes, a la confecció dels treballs sol·licitats o a la revisió de la personal marxa del Curs.
- h) El temps d'avaluació col·lectiva, al final del Seminari, per a assegurar el progrés general, per a copsar quins són els aspectes suficientment o insuficientment assolits, i també per a corregir els errors vistos.

- j) Aquesta dinàmica, que considerem bàsicament de formació, es completa amb altres activitats de caire més informatiu, com són les taules rodones, conferències, projeccions i audicions, visites a les escoles i parvularis.

L'atenció concedida al model del Curs en si, el fet que se l'inclougi com eina de formació (i un cop sotmès a reflexió sigui jutjat com a organització òptima o no d'un curs presencial) no treu que ens hagi preocupat també l'elaboració completa dels Continguts del Curs, un curs que es considera d'especialització en Educació pre-escolar. Tots reconeixem avui la dificultat d'encertar en aquests continguts, en el treball específic dels parvularis i en la seva definició: sovint apareixerien deformats pel pas del temps i per la rutina del mestre que ja fa un temps que s'hi dedica!

Hem preferit, per tant, que primer hom es replantegi el bàsic, i es qüestionari des de totes les perspectives possibles (la històrica, la dels corrents pedagògics, la psicopedagògica, etc.) on recolza la tasca que es duu a terme als parvularis i la pròpia definició com a mestre de nens petits. Després, prenent peu en aquesta base sòlida, serà possible revisar tota una pràctica de mestre parvulista, creada moltes vegades recollint d'aquí i d'allà, moguts per la necessitat de respondre immediatament a les quotidianes sol·licituds d'activitat que ens exigeix el nen petit.

El construir o recuperar la identitat dels parvularis, albirar-la o reforçar-la (i què desiguals són encara els nostres parvularis!), és un objectiu que aspirem d'assolir en el Curs. Cert que tal pretensió és sempre un repte: un curs llarg d'especialització no el pot refusar de cap manera, més quan pretén ser d'alguna manera llavor que fructifiqui per al futur.

Íntimament lligats amb tal objectiu es poden considerar els dos fets següents: el que la recerca dels continguts del Parvulari i de la tasca de mestre pugui ser feta des de perspectives obertes i al mateix temps ben actuals i el que el curs pugui ser animat globalment i principalment per gent de les nostres contrades que han fet del nen petit i del parvulari objecte d'estudi i dedicació.

Novetats per Sant Jordi

Col·lecció Dos + Una

L'imaginació desbordant de **Mercè Compagnys** ofereix al jove lector una aventura plena de misteri i acció. Les il·lustracions són de **Agustí Asensio**, escollit recentment per a participar a la mostra d'il·lustradors de la fira del llibre per l'infant de Bolonya. Per infants de 6 a 9 anys.

Col·lecció Elige tu propia aventura

Una nova concepció de la literatura per a joves a partir dels deu anys. A **Elige tu propia aventura**, el protagonista de l'obra és el propi lector. Estimula la seva capacitat de decisió i aferma la seguretat en si mateix. Existeix a més una guia didàctica per a mestres que es distribueix gratuïtament. Edició amb castellà.

Col·lecció En Quin Desastre

Las increíbles trepellerías d'un cadell de gos afgà. Un llibre per a infants de 6 a 8 anys d'edat. Ple de bon humor i fantasia. Títols publicats: **En Quin Desastre**. **En Quin Desastre el bo**. Editats en català i castellà.

EDITORIAL TIMUN MAS, S.A.

Via Laietana, 17. Barcelona, 3

ESCOLA D'ESTIU DE BARCELONA, 1983, DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Dels dies 4 al 15 de juliol se celebrarà a Barcelona l'Escola d'Estiu organitzada per l'Associació de Mestres «Rosa Sensat», als locals de la Universitat de Barcelona, a Pedralbes. Els mateixos dies i en els mateixos locals tindran lloc també les Escoles d'Estiu per a professors de BUP i COU, organitzada pel Col·legi de Llicenciats i l'Escola d'Estiu per a professors de F.P. organitzada per l'ICE de la Universitat Politècnica.

Matrícula per a l'Escola d'Estiu de l'Associació de Mestres «Rosa Sensat»:

a) Els qui viuen a més de 40 quilòmetres de Barcelona, han d'enviar una sol·licitud per carta *abans del dia 20 de maig*, acompanyada de títol de mestre (fotocòpia) o certificat del centre on treballen. Els enviarem el programa i la fitxa de matrícula i podran fer la inscripció definitiva per correu, *abans del dia 6 de juny*.

Tenint present que a Catalunya es fan moltes Escoles d'Estiu al juliol i al setembre, recomanem als mestres que participin en l'Escola d'Estiu de la seva comarca.

b) Els qui viuen a Barcelona o en un radi de menys de 40 quilòmetres, han de passar

a matricular-se per l'Associació *del 6 al 22 de juny, de 4 a 8 de la tarda* (llevat dels dissabtes) sense haver fet pre-inscripció, però portant una fotocòpia del títol de mestre o certificat del centre on treballen. Per tal d'evitar aglomeracions el mateix dia 6 a les 9 del matí començarem a donar números d'ordre per matricular-se.

c) Tots aquells mestres que es matriculin en grup d'almenys 6 persones, podran deixar les fitxes amb els certificats o títols i l'import de la matrícula, *des del moment que tinguin omplertes les fitxes* i sense necessitat de fer cues. Per als cursos de Reciclatge no s'accepta la matrícula per correu.

Per matricular-vos a cursos de BUP i COU dirigiu-vos al Col·legi de Doctors i Llicenciats, Rbla. Catalunya 8, pral., Barcelona-7, telèfon 317 04 78. Per als cursos de F.P., a l'ICE de la U.P. de Barcelona, Diagonal 647, Barcelona-, tel. 249 76 00.

Associació de Mestres «Rosa Sensat»
Còrsega 271, pral. Barcelona-8
Tel. 237 07 01

V TROBADA DELS MOVIMENTS DE RENOVACIÓ PEDAGÒGICA DE L'ESTAT

La V Trobada dels Moviments de renovació pedagògica, celebrada a Salamanca els dies 5 i 6 de febrer d'enguany, va córrer a càrrec del Concejo Educativo de Castilla-León i va aplegar uns 30 grups d'ensenyants de

tot l'Estat. Els temes plantejats en l'ordre del dia eren:

1. Objectius i funció dels col·lectius pedagògics en l'actual moment de l'Estat espanyol.

2. L'Administració en relació amb els Moviments de renovació pedagògica (Administració, interlocutors i alternatives).

3. Sentit i futur de les Escoles d'Estiu en concret.

Per primera vegada, aquestes trobades van comptar amb la presència de l'Administració,

ja des del primer moment amb una recepció a l'Ajuntament de Salamanca i fins a la cloenda presidida pel ministre d'Educació, acompanyat dels directors generals d'EGB i ensenyament mitjà.

Es van elaborar unes conclusions, que es van lliurar al ministre després del parlament que pronuncià com a cloenda de la Trobada i en el qual oferí pràcticament tot el que se li demanava en els comunicats, que transcrivim més avall.

Aprofitant la V Trobada, el divendres dia 4 i a Salamanca mateix, s'havia fet la primera presa de contacte dels Moviments de renovació pedagògica dels Països Catalans que van assistir a la Trobada estatal. Aquest intercanvi és va valorar molt positivament i es va acordar una propera trobada a València de l'Escola d'Estiu del 1983.

Comunicat final de la V Trobada dels Moviments de renovació pedagògica

Els Moviments de renovació pedagògica, des de la nostra realitat plural, en funció dels diferents contextos socials i polítics de què hem emergit, però també des de la nostra coordinació i identitat, afirmada en les successives trobades estatals, hem anat duent a terme una necessària i profunda acció de renovació i transformació del sistema educatiu i de la funció social i professional dels ensenyants, tractant d'oferir un model d'educació alternatiu, que centrem en els objectius següents:

1. Transformar mitjançant un procés de reflexió i investigació.

2. Potenciació de l'escola pública, democràtica, pluralista, igualitària i lligada a les realitats i contextos concrets, tal com ja hem definit en altres trobades.

3. Continuar el procés de renovació pedagògica del professorat, tot acomplint-ne un treball dinamitzador.

4. Consolidar cada collectiu en el seu propi àmbit i així assentar les bases d'una coordinació a nivells superiors en aspectes comuns, davant la nova situació sòcio-política.

La nova Administració es proposa un canvi social i remodelació de l'Administració. Amb tot, entenem que això no és possible sense una profunda renovació de l'ensenyament. Per això, els Moviments de renovació

pedagògica proposem a l'Administració un marc de diàleg, concretat en els punts següents:

a) Col·laboració a tots els nivells amb l'Administració estatal autonòmica i local com a òrgans consultius en aspectes legislatius i pedagògics. Això implica el reconeixement de la nostra identitat i de la nostra tasca renovadora.

b) Creació de marcs de trobada, participació i debat reals dels ensenyants.

c) Finançament dels Moviments de renovació pedagògica en les seves tasques, com: trobades, publicacions, etc., tot respectant la nostra autonomia i independència respecte a l'Administració.

d) Finançament a la investigació de base en tots els nivells educatius, en funció del fet que la renovació pedagògica en depèn.

e) Necessitat de la reforma de les Escoles de Magisteri, ICEs i revisió de la funció de la Inspecció en la qual els Moviments de renovació pedagògica siguin tinguts en compte.

Hi ha situacions de diàleg i col·laboració entre moviments renovadors i l'Administració en altres països, a diverses esferes, que han aconseguit fites positives en la transformació que nosaltres desitgem.

Davant les expectatives actuals proposem al senyor Ministre l'inici d'aquest diàleg a través d'una trobada amb una comissió representativa dels Moviments de renovació pedagògica i del qual esperem una resposta.

Bases per a la Trobada dels Moviments de renovació pedagògica amb l'Administració a celebrar en data pròxima a Madrid

1. Convocatòria: a càrrec dels Moviments de renovació pedagògica.
2. Organització: quatre collectius de renovació pedagògica: Acción Educativa, Rosa Sensat, País Valencià i Extremadura.
3. Finançament i infraestructura: sol·licitud a l'Administració que l'assumeixi, però sense supeditar la celebració de la Trobada al fet de rebre aquesta ajuda.
4. Dates possibles: 16 i 17 d'abril del 1983.
5. Participants: dos representants, com a màxim, per cada collectiu de renovació pedagògica.
6. Sessions de treball: una sessió de treball

interna i una sessió de treball amb l'Administració.

7. Continguts:

- a) Actualització dels documents assumits a les trobades anteriors i reivindicacions generals que se'n deriven.
- b) Reivindicacions dels Moviments de renovació pedagògica respecte a l'Administració:
 - comissió interlocutora: síntesi d'e-laboració.
 - finançament de les activitats dels Moviments de renovació pedagògica; criteris de finançament.
- c) Proposta de treball als Moviments de renovació pedagògica:
 - desenrotllament de les bases de l'Escola Pública en els aspectes administratiu, econòmic i pedagògic, i en els nivells del sistema educatiu i de la institució escolar.
 - la formació del professorat dins el marc de la renovació pedagògica.¹

1. Envieu tota la documentació sobre aquest tema al collectiu Rosa Sensat per a la seva difusió.

TROBADA DELS MOVIMENTS DE RENOVACIÓ PEDAGÒGICA A LLEIDA

El dia 19 de febrer i a l'escola Espiga-Sant Jordi de Lleida ens reunirem 12 Moviments de renovació pedagògica de Catalunya. L'ordre del dia tenia tres punts:

- 1) Resultat de l'entrevista amb el Conseller.
- 2) V Trobada de Moviments de renovació pedagògica a Salamanca.
- 3) Jornades Pedagògiques.
L'entrevista dels Moviments de renovació

pedagògica de Catalunya amb el senyor Guixart va tenir lloc el dia 10 de gener i en ella s'acordà essencialment mantenir uns contactes periòdics a fi d'anar estudiant els diversos problemes que tenim plantejats. La Conselleria proposà a la Directora General d'EGB com a interlocutora de l'administració amb els Moviments i com a tal ens ha convocat a una primera reunió de treball per al 26 de febrer. Iniciem, per tant, una nova etapa de la vida dels Moviments: una relació directa amb la Conselleria que esperem que pugui tenir resultats positius per ambdues parts.

Quant al segon punt de l'ordre del dia va consistir a informar de la trobada, ja que la majoria no hi havia anat. Es valorà positivament, tant el discurs del ministre com els documents que li foren entregats pels moviments allí reunits. Els grups petits, però, veien difícil la seva participació en la trobada del 16-17 d'abril que, com ja sabeu, es concretà com de treball intern i amb l'Administració.

El tercer punt feia referència a una Jornada Pedagògica que els moviments de Catalunya voldríem organitzar per al mes d'octubre o novembre.

Quatre Moviments es responsabilitzaren de fer el guió, que ens presentaren en aquesta trobada. Esperem tenir unes ponències preparades per a poder ser discutides a les Escoles d'Estiu.

D'aquesta manera cada Moviment aniria a la Jornada amb una opinió més àmplia.

Com a data de la propera trobada es va proposar el 28 de maig. Quant al lloc quedà per concretar (Tarragona o Badalona).

Els moviments participants foren: Casal del Mestre de Santa Coloma, Moviment de Mestres per una Escola de Catalunya de Girona, Moviment de Mestres per una Escola de Catalunya de l'Alt Empordà, Casal del Mestre de Granollers, Escola d'Estiu de la Vall de Ges, IME de Badalona, Moviment Educatiu del Maresme, Servei Municipal de Recursos de Sabadell, Escola de Mestres de l'Anoia, Associació de Mestres «Rosa Sensat» i el Grup de Mestres de Lleida, organitzador de la trobada.

VOLEM SER ESCOLES PÚBLIQUES!★

La tradició escolar catalana ve de lluny; tots sabem que va ser estroncada brutalment i voluntàriament per la derrota de 1939. Van seguir uns anys d'esforços individuals, heroics, per salvar la pròpia dignitat professional, però col·lectivament la destrucció era total.

Entre els anys 50-60, pares i mestres prenen la iniciativa de crear escoles sense afany de lucre, obertes a tots, catalanes. Es produeix, a Barcelona, una expansió de l'escola activa, crítica, catalana, preocupada per la qualitat pedagògica.

Per a mi, mestra ja en aquells anys, s'obria una possibilitat de participar en la creació d'una escola millor que la que havia tingut, en l'únic context que se'm presentava com a possible, el privat.

I continuem la història: a partir dels anys 60, aquest despertar de l'escola activa s'expandeix per Catalunya, comença a tenir gruix. El moviment d'escoles actives comença a produir-se. Hi ajuden els cursos de pedagogia que ens aplegaven a casa del senyor Galí (Alexandre), les sessions de pedagogia, a les quals ens autoconvocàvem una vegada al mes i, finalment, el curs 65-66 l'inici de l'Escola de Mestres Rosa Sensat.

El juliol del 66, la I Escola d'Estiu —amb un nom de ressonància clarament continuïsta de la nostra tradició, el nom «d'abans de la guerra»— va aplegar mestres de tot Catalunya, que en l'escola estatal o privada feien seus uns principis, els de les escoles actives d'aquells anys: coeducació en contra de la normalitat legal, renovació didàctica i metodològica (introducció de matemàtica nova, de les ciències socials, el civisme, l'educació sexual...), el treball en equip, la gestió compartida, la participació activa dels pares, el reciclatge dels mestres, la introducció a l'escola de continguts i llengua catalans.

Aquestes escoles i aquests mestres constituïen un esforç de resistència cultural i política a l'escola de la dictadura.

L'any 67 es forma el col·lectiu d'escoles de coordinació escolar de Rosa Sensat, quaranta

escoles formen part d'aquest col·lectiu, que defineix la seva tasca «com un servei a la societat, queda doncs descartada l'escola amb afany de lucre...» És l'inici de l'actual CEPEPC (col·lectiu) d'escoles per a l'escola pública catalana).

El curs 72-73 moltes persones vinculades a Rosa Sensat i a Coordinació Escolar conflueixen en la recent creada escola de formació del professorat d'EGB de Sant Cugat del Vallès. Tots acollirem amb il·lusió la participació a la nova escola de mestres —encara que pel que fa a Rosa Sensat i també per algunes escoles representés prescindir o compartir persones molt valuoses—; és el reconeixement d'una tasca realitzada que es posava al servei de molts estudiants de mestre. Els principis de les escoles actives, elaborats artesanalment i fruit d'una dedicació professional remarcable, es posen a l'abast de tothom qui vulgui compartir-los.

El curs 75-76 és una fita important del nostre passat més immediat. En la XI Escola d'Estiu de Barcelona més de mil cinc-cents mestres treballen en l'elaboració i debat del document «Per una nova escola pública catalana».

Document que havia estat preparat a Rosa Sensat amb la participació de trenta-cinc institucions vinculades a l'ensenyament. La nova escola pública es defineix com «un servei públic de caràcter nacional català». Pocs mesos després el Col·legi de Doctors i Llicenciats de Madrid fa també la seva declaració d'escola pública: «Hay que ir construyendo urgentemente, haciendo frente a los problemas inmediatos, una escuela con carácter de servicio público, gratuita, igualitaria, libre y pluralista, coherente con una sociedad que quiere ser democrática i justa...».

Amb la caiguda de la dictadura i la restauració de les institucions catalanes, molts mestres creïem que havia arribat el moment d'aportar les nostres experiències individuals i sobretot col·lectives a la construcció de la nova escola pública catalana. D'una escola que desitjàvem que fos superació de l'estatal i

superació de la forçada privatització de les «nostres» escoles. Sabíem que s'haurien de superar alguns punts conflictius: traspàs d'escola, formes d'accés dels mestres a la funció pública... Però ningú no dubtava que el reconeixement que havíem lluitat des de fora per l'escola del nostre poble no ens mancava i que donaria imaginació suficient als polítics que havien de fer possible la reconversió.

I comença la llarga marxa...

— IV-77: tres mil persones, pares, alumnes i mestres ens manifestem a la plaça de Catalunya. Els crits i les pancartes: «Volem ser escola pública», «Escoles públiques i gratuïtes per a tothom», reivindiquen el finançament públic perquè «no volem morir».

— X-77: les escoles del CEPEPC iniciem pel nostre compte un estudi sobre com es pot fer la reconversió.

— IV-79: El CEPEPC presenta al conseller d'Ensenyament i Cultura de la Generalitat provisional un document per a sol·licitar la integració a l'escola pública catalana i fa constar tot allò que creu que hauria de tenir-se en compte i dóna vies de solució.

— XII-79: Més de vint-i-cinc mil persones entre nens, mestres i pares s'apleguen a Granollers i es manifesten festivament proclamant el seu desig de ser escola pública. «Que l'obra educadora que fins ara heu hagut de realitzar amb limitacions pugui ésser pública per a tota la minyonia de Catalunya», ens escriu Pau Vila bo i adherint-se a la diada. Granollers ha estat una revifada en les nostres esperances, som molts que ho volem.

— X-80: El consell de ministres aprova el traspàs de serveis d'ensenyaments. Hom pensa que l'estudi de la integració de les escoles CEPEPC a la xarxa pública i catalana hauria d'estar preparada fins l'últim detall i ser un fet en el moment de fer-se efectius els traspàsos, però l'alarma apunta en el col·lectiu... La lentitud i la indecisió del nostre govern donen el to.

I el descoratjament s'estén, comencem a entendre que és la nostra lluita i no la de les nostres institucions tot just restaurades. Manca voluntat política? I les gestions es multipliquen, i les bones paraules, i a poc a poc s'obre camí la sospita que hi ha indiferència política per recuperar un patrimoni fet a costa de tant d'esforç. Alguns mestres abandonen i busquen solucions individuals, altres es cre-

men en l'espera... A alguns pares ja els està bé, continuaran pagant, altres han de buscar solucions individuals; els de les zones més deprimides econòmicament, que havien aconseguit el reconeixement i l'ajuda dels seus Ajuntaments per esperar el gran dia, no entenen res...

— VI-81: Marta Mata formula una pregunta al Parlament respecte a la integració de les escoles que volen passar a ser públiques; demana una resposta «imaginativa». Silenci.

— II-82: L'aparell de la Generalitat comença a arrencar. La conselleria d'Ensenyament esbossa una fórmula de resolució...

— X-82: El grup parlamentari socialista presenta una proposició no de llei sobre la integració d'aquestes escoles i el Parlament de Catalunya es pronuncia unànimement: «Insta el Consell Executiu a prosseguir els estudis i negociacions... i a presentar en un termini de tres mesos un projecte de llei... que permeti realitzar en condicions satisfactòries la integració a la xarxa d'escoles públiques de Catalunya de les escoles de reconeguda tradició pedagògica, com per exemple les del CEPEPC, que manifestin la voluntat de la seva incorporació a l'escola pública».

— I-83: El Butlletí Oficial del Parlament publica un projecte de llei reguladora del procés d'integració a la xarxa de centres públics de diverses escoles privades. Finalment s'ha aconseguit el projecte! És ambigu, excessivament tècnic, s'hi troba a faltar la voluntat política d'iniciar una reforma de l'escola pública de Catalunya, hi manca claríssimament un marc global: el de la millora de l'escola pública. Però és una fita, els grups polítics han de presentar esmenes, tots saben que s'està jugant la integració o marginació d'un patrimoni pedagògic i llargament encunyat, el reconeixement laboral d'uns bons professionals... Què podran fer els qui ho volen? Què voldran fer els qui preferien no saber-ho?

Quan faltará encara? És un camí llarg, massa llarg... però estem, crec, disposats a oblidar els esforços, no les reivindicacions justes, si arriba a haver-hi un nounat: una nova escola pública catalana.

Anna M. Roig

* Article aparegut a l'«Avui», 23 de febrer del 1983.

NOVETAT

PINTURA CREATIVA INFANTIL PER A ÚS INDIVIDUAL O COL·LECTIU

COLORS NO TÒXICS:
ACOLLITS A LES NORMES INTERNACIONALS D'HOMOLOGACIÓ DE PINTURES PER ALS INFANTS.

COLORES FINOS
ROSAL S/A

PROJECTE DE LLEI REGULADORA DEL PROCÉS D'INTEGRACIÓ A LA XARXA DE CENTRES DOCENTS PÚBLICS DE DIVERSES ESCOLES PRIVADES *

El dèficit d'escoles públiques existent a Catalunya, molt superior percentualment al de la resta de l'Estat, afavorí al seu moment la creació d'un elevat nombre de centres docents privats de tots els nivells que, amb la seva tasca, han cobert aquesta insuficiència global.

Molts d'aquests centres privats, a més de realitzar una meritòria labor de catalanització i de renovació pedagògica, han manifestat un desig de conversió en escola pública.

Entre aquests centres cal esmentar, per la seva especial configuració i trajectòria, els corresponents al Collectiu d'escoles per l'Escola Pública Catalana (CEPEPC), que a l'igual que altres de reconegut prestigi, van actuar amb aspecte supletori davant la insuficiència d'escola pública catalana. El Parlament de Catalunya va adoptar la Resolució 66/1, per la qual s'instava el Consell Executiu perquè elaborés i presentés, en un termini de tres mesos, un projecte de llei que permetés realitzar en condicions satisfactòries la integració a la xarxa d'escoles públiques de Catalunya de les escoles de reconeguda tradició pedagògica.

La llei present, reguladora d'aquest procés d'integració, postula en aquest sentit un règim de convenis singulars entre el Departament d'Ensenyament, els ajuntaments i les mateixes escoles interessades, capaç d'oferir un tractament singular i específic a cada un dels centres, possibilitador del lliure acord entre les parts interessades, dins un marc bàsic d'exigències legals.

S'estructura així un procediment àgil i realista que, sense oblidar les garanties necessàries exigibles a favor de l'administració educativa ni les prerrogatives que li corresponen quant a valoració de les sol·licituds d'integració, programació de necessitats i planificació

en general, permeti als centres interessats, dins un ampli marc, la defensa dels seus aspectes singulars, pedagògics i de qualsevol altra mena, transcendents a efectes del conveni.

Part Dispositiva

Article 1

La Generalitat de Catalunya, per mitjà del seu Departament d'Ensenyament, podrà integrar a la xarxa de centres docents públics, mitjançant la forma i el procediment establerts en aquesta llei, determinats centres privats d'EGB existents actualment de reconeguda tradició pedagògica, que, complint els requisits objectius establerts en aquesta llei, manifestin la voluntat d'integrar-s'hi.

Article 2

1. La incorporació d'un centre privat a la xarxa de centres públics es portarà a terme seguint dues fases:

a) Acord i compromís d'integració entre el Departament d'Ensenyament, l'ajuntament i el centre interessat (amb l'acord previ, en aquest mateix sentit, del professorat i els pares dels alumnes).

b) Adquisició de la titularitat del centre pel Departament d'Ensenyament i creació d'aquest com a centre públic per decret.

2. La integració, d'acord amb la planificació que s'establirà, es podrà produir en qualse-

* Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 112 (17 de gener 1983).

vol moment. El termini d'integració no serà superior a cinc anys.

Article 3

1. Els centres privats interessats a integrar-se a la xarxa de centres públics presentaran les sol·licituds corresponents al Departament d'Ensenyament, conjuntament amb la documentació que, reglamentàriament, es determinarà. En tot cas, aquesta documentació haurà de fer referència als aspectes següents:

a) Situació jurídica del solar i de l'immoble on s'installa el centre.

b) Situació física de l'immoble, de les zones d'esbarjo, etc.

c) Situació econòmica del centre.

d) Memòria de les activitats docents del centre.

e) Nombre d'alumnes escolaritzats segons els cursos.

f) Llista nominal del personal docent i no docent afecte al centre, i situació laboral que hi té.

g) Titulació dels membres docents del centre.

2. El centre que es vulgui integrar a la xarxa d'escoles públiques haurà de reunir les condicions mínimes de professorat, ratio alumnes/professor i mòduls exigibles per la llei o comptar, almenys, amb la possibilitat d'adaptació a aquestes condicions.

Article 4

El Departament d'Ensenyament, a la vista de les sol·licituds i la documentació aportades pel centre, elaborarà una relació del centres a integrar, l'ordre de prelación entre aquests centres i el calendari d'integració, d'acord amb la planificació i la programació de necessitats de llocs escolars a cada municipi o comarca i en atenció a les disponibilitats i previsions pressupostàries.

Article 5

El compromís d'integració d'un centre a la xarxa de centres públics es materialitzarà

en un conveni individualitzat, que serà aprovat per Decret del Consell Executiu. En seran parts signants el Departament d'Ensenyament, l'ajuntament del terme municipal en el qual radiqui el centre i el titular del centre, el qual necessitarà comptar prèviament amb l'acord del professorat i dels pares dels alumnes. Cada conveni individual podrà incloure totes les clàusules que es considerin convenients. En tot cas, el conveni haurà de fer referència als aspectes següents:

a) Possibles càrregues i gravàmens del solar i de l'immoble i deutes de la gestió del centre i forma de cancellar-los o pagar-los.

b) Continuitat del centre en un local arrendat, si s'escau, i viabilitat d'adquirir-lo o bé traslladar-lo en un altre immoble, o assumpció per l'ajuntament dels pagaments del lloguer.

c) Preu d'adquisició del solar i de l'immoble on està instal·lat el centre, referit al moment del pagament.

d) Data d'integració del centre.

e) Sistemes d'indemnitzacions pels possibles acomiadaments del professorat del centre que en el termini de cinc anys des de la signatura del conveni no hagi accedit al cos de professorat d'EGB.

f) Possible concessió de crèdits addicionals al centre mentre no es produeixi la total homologació de la seva plantilla amb l'existent en els centres públics.

g) Programa d'adaptació a les condicions legals vigents dels centres públics a què es refereix l'article tercer, dos.

Article 6

La signatura del conveni comportarà, amb caràcter general, les següents obligacions per a les parts:

a) L'Administració garantirà la subvenció al cent per cent per a la gratuïtat de l'ensenyament.

b) El centre s'incorporarà obligatòriament a la normativa del Departament d'Ensenyament, d'acord amb la seva pròpia normativa.

c) Les vacants de professorat que es produeixin seran cobertes pel Departament d'Ensenyament, d'acord amb la seva pròpia normativa.

d) El professorat es compromet a partici-

par en tots els concursos-oposició que se celebrin durant els cinc anys següents a la signatura del conveni, per tal d'accedir al cos de professors. Els professors que accedeixin al cos de funcionaris abans de la creació del centre com a centre públic continuaran al seu lloc en la situació administrativa que legalment els correspongui. En aquest sentit, i durant el temps intermedi que va entre la signatura del conveni i la creació del centre com a centre públic, el centre es considerarà en règim de conveni.

e) Els centres mantindran la seva plantilla tal com estigui estructurada al començament del curs 1981-82, i s'adaptarà progressivament a la plantilla dels centres públics.

Article 7

Acomplerta satisfactòriament la fase prèvia a la integració, segons les clàusules generals i particulars del conveni, la Generalitat adquirirà l'edifici i les instal·lacions del centre lliures de tota càrrega o gravamen.

En tot cas, l'ajuntament on radiqui el centre aportarà la part del preu corresponent a la valoració del solar.

Article 8

Cada centre, un cop adquirit, serà creat com a centre públic per decret del Consell Executiu.

Article 9

El Departament d'Ensenyament cedirà el centre en propietat a l'ajuntament, el qual assumirà des d'aquest moment les obligacions

específiques que corresponen a les corporacions locals respecte als centres públics d'EGB.

Article 10

Els professors que en el moment de la creació del centre com a públic pertanyin al cos de professors d'EGB hi continuaran amb caràcter definitiu, però sense adquirir aquesta condició a la localitat.

Article 11

El personal docent del centre, a partir del moment de la integració del centre a la xarxa de centres públics, i mentre no aprovi les oposicions, serà nomenat professor d'EGB interí o contractat administratiu per a les places que ocupa. Aquestes situacions no podran ser prorrogades per un termini superior a cinc anys des de la signatura del conveni.

El personal no docent haurà d'ésser assumit per l'ajuntament mitjançant el règim jurídic que correspongui.

Disposició Addicional

En els Pressupostos de la Generalitat es consignaran succesivament les partides corresponents per a l'execució del que disposa aquesta llei.

Disposició Final

S'autoritza el Consell Executiu per al desplegament i l'execució del que disposa la present llei.

Què en penseu de

PROJECTE DE LLEI REGULADORA DEL PROCÉS D'INTEGRACIÓ A LA XARXA DE CENTRES DOCENTS PÚBLICS, DE DIVERSES ESCOLES PRIVADES

Arran del Projecte de Llei sobre la integració a la xarxa pública de diversos centres privats, presentat pel Consell Executiu de la Generalitat al Parlament de Catalunya (reproduït a la secció de Textos legals d'aquest número de «Perspectiva Escolar»), hem volgut recollir la valoració que sobre el tema fan els sindicats.

En el proper número publicarem les esmenes d'aquest projecte de llei, presentades pels diferents partits.

Lamentem no poder publicar la valoració de FETE-UGT, perquè en el moment de tancar el número encara no ha arribat a la redacció de la revista.

LA NOSTRA POSTURA DAVANT EL PROJECTE DE LLEI D'INTEGRACIÓ DE CENTRES PRIVATS EN L'ENSENYAMENT PÚBLIC

El projecte de llei reguladora del procés d'integració de centres docents que el Consell d'Ensenyament de la Generalitat ha presentat per a la seva discussió i aprovació al Parlament de Catalunya, suposa un pas d'importància indubtable per la repercussió que té la incorporació d'escoles actualment privades a la xarxa d'ensenyament públic de Catalunya. Una importància que deriva d'un doble motiu: del valor de l'aportació d'aquests centres a l'ensenyament públic d'aquest país i de la solució que pot representar a la situació dels esmentats centres, que altrament continuarien debatent-se entre el tancament per manca de recursos econòmics i la voluntat de continuar oferint un ensenyament català, de qualitat i democràtic.

Però ens fa por que la llei, si prospera tal i com es troba en el projecte, sigui només un pas per dissoldre aquest patrimoni en un medi, el de l'ensenyament públic, que el govern de la Generalitat ha demostrat reiteradament que no té el més petit interès a desentrotllar i millorar. Precisament, i davant els

precedents que s'han donat i en els quals es basa la nostra por, creiem que s'ha de denunciar enèrgicament les greus responsabilitats concretes en aquesta qüestió pel govern actual de la Generalitat, del qual depèn directament la xarxa d'ensenyament públic de Catalunya. En una perspectiva general de millora de l'ensenyament, al contrari, el procés d'integració s'hauria hagut de dur a terme seguint unes altres línies, com ja fa temps va proposar CCOO d'Ensenyament, consistents, en els punts fonamentals, en unes negociacions amb les parts implicades a través dels seus representants, atesa la complexitat dels interessos que concorren en un procés com aquest, i que haurien d'incloure sindicats, ajuntaments, Generalitat i CEPEPC per part de les escoles, i amb el suport alhora d'unes mobilitzacions generals a favor de l'ensenyament públic, i que anés a parar a una llei en la qual quedessin assegurats tant els llocs de treball com les places escolars existents, i també les condicions docents i funcionament d'aquells centres que s'hi integrassin.

El procés seguit ha estat, en canvi, molt diferent del que nosaltres havíem estat propugnant. En instar el grup parlamentari socialista el govern de la Generalitat a la presentació d'un projecte de llei reguladora d'aquesta integració, ha quedat en mans de CiU l'elaboració d'una llei que ofereix totes les

garanties perquè la integració tingui un final regressiu i deixa sense resoldre, alhora, els grans problemes que aquesta es planteja. En primer lloc, no resol l'estabilitat dels professors d'aquests centres, els quals es deixen a l'atzar d'unes oposicions que no reconeixen ni la seva experiència ni la seva condició laboral. Va contra l'estabilitat de les plantilles i els equips, cosa especialment greu pel que fa al personal no docent i als especialistes. No defineix la titularitat dels centres, amb la qual cosa es crea un precedent especialment greu. I deixa sense assegurar la financiació, amb la qual cosa deixa la possibilitat que aquests centres siguin *públics però de pagament*. D'altra banda, les condicions del procés d'integració queda a la sort d'allò que la Generalitat i els titulars dels centres afectats pactin en el conveni respectiu, sense que s'hagi previst tampoc cap control d'aquest procés. I, finalment, la condició d'escola catalana resta absolutament ignorada.

Aquesta llei, tal i com es troba al projecte, és per consegüent, una virtual amenaça per als treballadors, els pares i els alumnes dels centres afectats, i pot ser el final regressiu, al qual ens referíem més amunt, d'un procés que era molt important que acabés bé. Davant aquesta situació no és possible evitar de ser pessimista davant els resultats que cal esperar d'una millora d'aquest projecte per la via parlamentària de les esmenes, i que nosaltres desitjàvem que s'hagués portat d'una altra manera. Això no obstant, i tal com estan les coses, és bo que els grups parlamentaris recullin totes les esmenes que sigui possible fer, des d'una perspectiva de millora de l'ensenyament públic català, i mirin d'unificar els criteris d'acord amb els representants dels sectors afectats (i com ja han fet USTEC, CCOO i CEPEPC), i convocant ja des d'aquí les mobilitzacions en suport d'un ensenyament públic de qualitat, català i democràtic, com una campanya en la qual s'insereix aquest procés, i que inclou la reclamació de més llocs escolars de caràcter públic, més places de pre-escolar i disminució del nombre d'alumnes per aula, entre altres.

Eduardo Butragueño
Secretari de Premsa
Federació d'Ensenyament
de CCOO de Catalunya

VALORACIÓ DEL SECRETARIAT DE LA FEDERACIÓ DE PRIVADA SOBRE EL PROJECTE DE LLEI QUE HA DE REGULAR LA INTEGRACIÓ A L'ESCOLA PÚBLICA

Corria l'any 1975 quan una munió d'uns tres mil mestres ens reuníem a la XI Escola d'Estiu. Un desig comú ens unificava: l'escola pública, democràtica, pluralista, catalana, de qualitat i laica.

L'acord va ser unànime. El compromís i la il·lusió també. Lluitaríem tant com calgués per aconseguir el nostre objectiu.

Un col·lectiu d'escoles (privades, però no pas per vocació) fa seus aquests objectius i es proposa d'aconseguir que un dia no molt llunyà es converteixin en una realitat.

Eren els temps de la participació, de l'esperança en un futur millor.

Però el temps no s'atura i els esdeveniments tampoc.

Arriba la reforma, aigualida i desencisadora i amb ella arriben també tot un seguit de lleis que posen en perill aquella escola per la qual tant hem lluitat, en la qual tant hem somniat, sobre la qual tantes i tantes paraules s'han escrit.

La lluita per l'Escola Pública es converteix en una lluita de resistència per no permetre que ens arrabassin les conquestes, petites però arrelades, que havíem aconseguit.

Ara, en l'any 1983, el Govern de la Generalitat ha presentat al Parlament el projecte de llei que hauria de regular la integració a la xarxa pública de totes aquelles escoles que així ho vulguin.

Aquesta llei —esperada durant tot aquest temps de resistència com una via que hauria de possibilitar una millora de l'ensenyament públic actual, aprofitant les valuoses aportacions que les escoles del CEPEPC podien suposar en integrar-se en la xarxa pública— ha estat una desagradable sorpresa per a la USTEC.

No és no tenint en compte la tradició pedagògica i el que el pas d'aquestes escoles a públiques pot comportar de nova saba, de la qual estem tan i tan mancats, com podem avançar en el camí cap a una escola Pública,

democràtica, catalana i de qualitat.

No és simplement integrant aquestes escoles a la xarxa pública actual, amb totes les mancances i limitacions que té, com resol-drem el problema de garantir l'estabilitat laboral a tots els treballadors i treballadores d'aquest col·lectiu que al llarg d'aquests anys ha mantingut enlairada la bandera de l'Escola Pública.

Els terminis que la llei assenyala i, fonamentalment, el criteri d'establir dues fases, possibilita en molts casos la pervivència de nombrosos elements d'escola privada durant els cinc anys que pot durar el procés.

Això comporta, de fet, dues conseqüències greus:

a) Des del punt de vista social l'oferta de places escolars gratuïtes i públiques no serà real en molts casos fins que hagin transcorregut cinc anys.

La simple oferta d'augmentar les subvencions al 100 % no garanteix la gratuïtat, ja que cal tenir en compte el Parvulari, la gent especialitzada, el major nombre de PND...

b) Sindicalment la llei no garanteix en absolut l'estabilitat dels treballadors i treballadores, com ja hem dit abans.

La possibilitat que el procés duri cinc anys fins a ser realment de titularitat pública, impedeix que la llei institucionalitzi el dret a les oposicions restringides per a aquestes treballadors.

El procés hauria de ser des del nostre punt de vista, totalment al contrari. És a dir, que el centre fos públic des del mateix moment en que se signi el conveni amb l'Administració.

Perquè volem esser fidels al compromís adquirit fa set anys; perquè el nostre sindicat té com un dels seus objectius fonamentals la consecució de l'Escola Pública; perquè creiem que cal continuar mantenint una actitud de resistència i no permetre que ens prenguin les conquestes que tant d'esforç ens han costat; la USTEC no pot valorar com a positiu aquest projecte que representa una renúncia en el camí cap a l'Escola Pública.

Problemas de pedagogía

Necesariamente sujetos a una brevedad que no está reñida con la claridad de exposición, los títulos de esta colección reflejan toda la rica problemática pedagógica de nuestra época. Los temas más debatidos hoy, los nuevos métodos educativos y los sistemas renovadores que se trata de poner en práctica, son examinados y estudiados a fondo por famosos especialistas.

Volúmenes publicados (tamaño 12 x 20 cm, rústica):

- Heinz Luduchowski
1 **LA COEDUCACIÓN DE LOS ADOLESCENTES Y EL PROBLEMA DE LOS "TEENAGERS"**
(Agoctado)
ISBN 84-254-0289-1. 2.ª edic. 196 págs. 280 pts.
- Héléne Lublanska de Lenzel
2 **LA EDUCACIÓN DEL SENTIDO RELIGIOSO**
(Agoctado)
Jean Vimort
3 **NUESTROS HIJOS Y SUS DEFECTOS**
ISBN 84-254-0289-1. 2.ª edic. 196 págs. 280 pts.
- Fritz März
4 **DOS ENSAYOS DE PEDAGOGÍA EXISTENCIAL**
ISBN 84-254-0294-0. 2.ª edic. 152 págs. 340 pts.
- Hans Moritz
5 **LA FAMILIA Y SUS VALORES FORMATIVOS**
ISBN 84-254-0454-4. 208 págs. 350 pts.
- Jean Vimort
6 **NUESTROS HIJOS Y LA VIDA DE FAMILIA**
ISBN 84-254-1111-4. 2.ª edic. 144 págs. 280 pts.
- Leopold Prohaska
7 **PEDAGOGÍA DEL ENCUENTRO**
ISBN 84-254-0295-4. 3.ª edic. 152 págs. 300 pts.
- Louis Rallion
8 **EL DINERO, PROBLEMA EDUCATIVO**
ISBN 84-254-0461-4. 176 págs. 280 pts.
- Rudolf Wegmann
9 **EL ENEMIGO CAPITAL DE LA EDUCACIÓN**
ISBN 84-254-0297-2. 224 págs. 360 pts.
- Guy Avanzini
10 **EL FRACASO ESCOLAR**
ISBN 84-254-0410-3. 3.ª edic. 192 págs. 400 pts.
- Ernst Ell
11 **TRES DEFECTOS GRAVES Y SU REMEDIO**
ISBN 84-254-0627-0. 124 págs. 220 pts.
- Arnulf Rüssel
12 **EL JUEGO DE LOS NIÑOS**
ISBN 84-254-0546-7. 296 págs. 500 pts.
- Hubert Hens
13 **EL ESTÍMULO EDUCATIVO**
ISBN 84-254-0898-9. 240 págs. 360 pts.
- Theoderich Kampmann
14 **EDUCACIÓN Y FE**
(Agoctado)
Otto Dürr
15 **LA OBEEDIENCIA DEL NIÑO**
ISBN 84-254-0428-3. 180 págs. 220 pts.
- Norberto Gallí
16 **LA PEDAGOGÍA FAMILIAR, HOY**
ISBN 84-254-1046-0. 324 págs. 550 pts.
- Adam Curie
17 **EDUCACIÓN LIBERADORA**
ISBN 84-254-0662-3. 196 págs. 300 pts.
- Peter Heinemann
18 **PEDAGOGÍA DE LA COMUNICACIÓN NO VERBAL**
ISBN 84-254-1094-0. 176 págs. 480 pts.
- Reinhard Andreas
19 **EL MIEDO ESCOLAR**
ISBN 84-254-1173-0. 228 págs. 580 pts.
- M. F. Fromont
20 **EL MINUTISMO EN EL NIÑO**
ISBN 84-254-1163-7. 200 págs. 480 pts.
- Roberto Zavalloni
21 **ORIENTAR PARA EDUCAR**
ISBN 84-254-1154-8. 216 págs. 480 pts.
- Heinz Luduchowski
22 **PARTICIPACIÓN Y COMUNICACIÓN CREATIVAS**
ISBN 84-254-1184-X. 232 págs. 600 pts.

USTEC

Secretariat de la Federació
de Privada

Solicite estas obras a su librero habitual, o directamente a:

EDITORIAL HERDER S.A.

Provenza, 388 - Barcelona - 25

La Galera

20 anys de llibre infantil català

1963

1983

més de 300 llibres per als

Col·lecció PARLEM!

Llibres de figures sense text, per a estimular el nen a trobar el nom de les coses, a reconèixer les actituds i a despertar la imaginació.

Col·lecció EL CARGOL

Els dotze contes clàssics més coneguts del món explicats per mitjà d'expressives il·lustracions als menuts que encara no saben llegir.

Programa LLETRA PER LLETRA

Material programat per a l'ensenyament de la lectura i l'escriptura.

Col·lecció A POC A POC

Pràctiques programades de la primera lectura, amb introducció progressiva de les consonants.

Col·lecció CULLERA DE SOPA

Exercicis sensorials —mesures i formes—, d'orientació en l'espai i en el temps, i de quantitat, per a l'adquisició i afermament del vocabulari.

BORROMBA, Vocabulari bàsic il·lustrat

Col·lecció LES COSES DE CADA DIA

Els fets quotidians de la vida del nen, com a temes de lectura.

Col·lecció ELS CONTES POPULARS

Les velles històries de sempre, adaptades i il·lustrades pensant en els infants d'avui que fan els primers passos en el món de la lectura.

Col·lecció LES FAULES

Les enginyoses creacions dels pensadors, o de les fonts populars, amb els animals —sempre amics dels nens— com a protagonistes exemplars.

Col·lecció LA GALERA D'OR

L'infant es meravella davant la realitat que l'envolta o la fantasia que els llibres li presenten, i descobreix noves idees i camins.

LA GALERA S.A. EDITORIAL

La Galera

20 anys de llibre infantil català

1963

1983

infants i els nois i noies!

Col·lecció ELS LLIBRES DELS COLORS

Per afermar en l'infant el coneixement i el domini dels colors, primera possibilitat d'expressió autèntica de la seva personalitat.

Col·lecció VELA MAJOR

La narrativa i la il·lustració harmonitzades en uns llibres bells, delicats i serens, concebuts sobretot per estimular la imaginació.

Col·lecció LA GAVINA

Narracions fantàstiques o realistes, breus i lleugeres. Les primeres peces de creació essencialment literària a l'abast dels nois i noies.

Col·lecció ELS GRUMETS DE LA GALERA (1.ª Sèrie)

Els llibres que aporten al lector, amb els seus personatges, nous amics per a compartir també amb ells entusiasmes, dificultats i experiències.

Col·lecció ELS GRUMETS DE MAR ENLLÀ

Versions actuals i íntegres d'obres dels autors més prestigiosos d'arreu del món, realitzades per escriptors catalans de vàlua reconeguda.

Col·lecció AS DE GUIA

Reculls de contes dels autors més qualificats en la tasca d'escriure per als nois i noies.

Col·lecció DE BAT A BAT

Temes seleccionats, destinats a l'entreteniment, a la consulta i a l'estudi, en els quals es conjuguen l'interès, el rigor i l'amenitat.

Col·lecció TEATRE, JOC D'EQUIP

Adaptacions d'obres clàssiques, obres de creació, llegendes i contes escenificats, per a ser representats pels nois i noies.

ENTRETENIMENT, COSTUMS I TRADICIONS

-Rda. del Guinardó, 38-BARCELONA

GENT NOSTRA

DIRECTOR: JOSEP M. INFUESTA

LA COL·LECCIO IDEAL PER L'APRENENTATGE DE LA NOSTRA CULTURA !

TITOLS PUBLICATS:

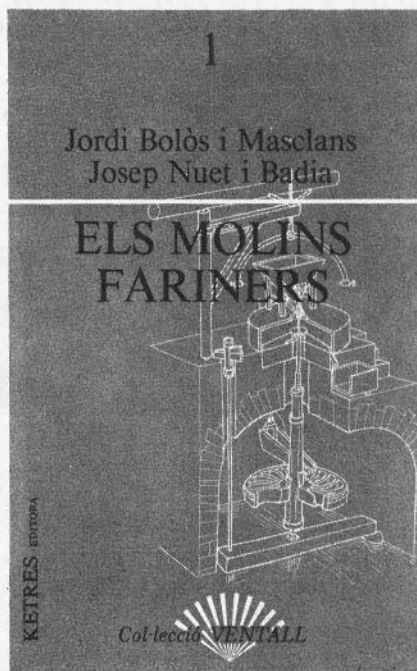
- 1 GAUDI per Joan Bassegoda
- 2 VERDAGUER per Antoni Carner
- 3 MARAGALL per Joan A. Maragall
- 4 GIMENO per Enric Jardí
- 5 CLARA per Josep M. Infiesta
- 6 CASAS per Francesc Fontbona
- 7 CASALS per Jesus Garcia Perez
- 8 GUIMERA per Guillem-Jordi Graells
- 9 RUSIÑOL per Jaume Socias
- 10 TOLDRA per Manuel Capdevila
- 11 DOMENECH I
MONTANER per Joan Bassegoda
- 12 PLA per Josep Mª Castellet
- 13 CASELLAS per Joaquim Bochaca
- 14 CLARASO per Noel Clarasó
- 15 SAGARRA per Lluís Permanyer
- 16 MONTURIOL per Santiago Riera
- 17 DALI per Jaume Socias
- 18 VAYREDA per Montserrat Vayreda
- 19 FORTUNY per Rafael Santos Torroella
- 20 VIVES per Angel Sagardía
- 21 PRAT DE LA RIBA per Josep Mª Figueres
- 22 PIJOAN per Enric Jardí
- 23 MAÑE I FLAQUER per J. Tarín Iglesias
- 24 MOMPOU per Manuel Valls i Gorina

TITOLS EN PREPARACIÓ:

MIR per Francesc Fontbona, POMPEU FABRA per Josep Miracle, BALAGUER per Mª Pilar Queralt, JAUME I per Noel Clarasó, HUGUET per Joan Ainaud de Lasarte, PUIG I CADAFALCH per Joan Bassegoda, MUNTANER per Miquel Coll i Alentorn, CLAVE per Oriol Martorell, BOSCH I GIMPERA per Eduard Ripoll, SALVAT-PAPASEIT per Amadeu Soberanas, MARIA BARRIENTOS per Josep Ma Colomer Pujol, VENTURA I GASSOL per Josep Mª Ainaud de Lasarte, PENA per Alfonsina Janés, MARGARIDA XIRGU per Antonina Rodrigo, CHARLIE RIVEL per Josep Vinyes, FRANCESC PUJOLS per Xavier Renau, VALENTI ALMIRALL per Josep Ma Figueres, XAVIER NOGUES per Rafael Santos, SOLER I ROVIROSA per Isidre Bravo, FREDERIC SOLER per Xavier Fabregas, TORTOLA VALENCIA per Irene Peypoch, CASANOVAS per Josep M. Infiesta, ESPRIU per Joaquim Marco, GUAL per Guillem-Jordi Graells, APEL·LES MESTRES per Joaquim Molas.

en venda
a llibreries
a 250,-
Pis.

Col·lecció VENTALL

ELS MOLINS FARINERS

per Jordi Bolòs i Josep Nuet

La lectura d'*Els molins fariners* ajudarà a comprendre com eren els molins fariners, com funcionaven i com s'anomena cadascuna de les peces d'aquesta maquinària.

Format: 12,5 x 19,5 cm
112 pàgines, 35 il·lustracions
Breu diccionari moliner
Bibliografia

KETRES EDITORA

Diputació 113-115, esc. esquerra, entl.
telèfons 253 36 00 i 253 36 09
Barcelona-15

NICKEL, Horst, **Psicologia de la conducta del professor**. Barcelona, Editorial Herder, 1981. Col. Biblioteca de Psicologia, 94.

Una traducció de l'original alemany (de l'any 1978) sobre la relació professors-alumnes. L'autor és Horst Nickel, professor de psicologia, del qual s'ha publicat ja a l'editorial Herder «La psicología del desarrollo de la infancia y la adolescencia». L'obra és una compilació de diferents estudis al voltant del mateix tema, als quals s'ha donat una uniformitat d'exposició però que tenen cada un d'ells unitat pròpia.

Els treballs d'investigació que ens ofereix tracten de:

- la conducta del professor i les seves repercussions en els alumnes;
- la creació d'un model d'interacció transaccional professor-alumne;
- la formació de professors, problemes fonamentals que cal abordar en l'escola de formació del professorat.

Un dels estudis és dedicat a la conducta no autoritària dels professors i a la democratització de l'ensenyament.

El llibre és destinat principalment a professors i estudiants i és una contribució valuosa a la investigació científica en el terreny de la psicologia educativa.

P. O.

GUÍAS LAIA DE LITERATURA.
Editorial Laia, Barcelona, 1982.

Heus ací una nova col·lecció, dirigida per Sergi Beser i An-

tonio Fernández Ferrer, que pot ser de gran utilitat per a la classe de literatura castellana.

Els tres títols publicats fins ara corresponen a l'estudi analític, però també de síntesi, de tres obres importants de la literatura castellana, mostra d'un gènere diferent cadascuna d'elles (teatre, novel·la i poesia respectivament), la intenció de les quals és, sens dubte, ajudar al lector impossible estudiós que l'autor i la seva obra, a conèixer amb més fonament de causa els components i circumstàncies que l'han configurada:

- «Campos de Castilla» de **A. Machado**, a càrrec de Antonio Fernández Ferrer.
- «La colmena» de **Camilo José Cela**, a càrrec de Raquel Asún.
- «Martes de Carnaval» de **Ramón del Valle-Inclán**, a càrrec de Manuel Aznar Soler.

Les tres «Guías» segueixen esquema de treball:

Comencen amb una breu introducció que planteja l'actualitat de l'obra sota el títol de «Leer hoy...».

Tot seguit ve una visió cronològica de la vida i obra de l'autor, els fets històrics i les dades més importants dels esdeveniments culturals i literaris contemporanis, estructurada en forma de quadre clarament didàctic.

A continuació dediquen tres o quatre capítols a l'obra objecte d'estudi, centrant-se en els aspectes fonamentals: estructura, tipologia i funcions dels personatges, substrat ideològic, context històric, punt de vista de l'autor, in-

tenció, tractament del llenguatge, impacte...

El capítol de «Textos complementarios» ofereix articles de crítica literària, correspondència personal, autocrítica, documentació periodística, etc., que amplien informació sobre diferents aspectes de l'autor i l'obra.

Especialment suggestiu és l'apartat que ens proposa noves possibilitats de treball a partir de l'obra, graduades a diferents nivells de complexitat.

El darrer capítol es destina a oferir-nos una extensa bibliografia seleccionada.

El format petit, la limitada extensió (cap de les tres «Guías» no arriba a les 100 pàgines) i la clara estructuració de l'índex facilita la seva manipulació.

La col·lecció és destinada a l'estudiós, mestres o alumne dels darrers cursos d'ensenyament mitjà, i fins i tot primers nivells universitaris, atesa la varietat d'elements amb què es juga a l'hora de fer l'anàlisi de l'obra: autors estrangers, obres de la literatura universal, corrents de pensament, modes culturals, circumstàncies polítiques, fets històrics, actituds morals... als quals sovint es fa referència comparativa i que pressuposen un bon bagatge cultural i un alt nivell d'abstracció.

Poden ser útils, potser, a la biblioteca de 8è. d'EGB sempre i quan el mestre seleccioni el material i canalitzi l'alumne envers aspectes puntuals i delimitats.

Esperem amb interès els nous títols de la col·lecció.

Mariona Escobar

Edicions de la Magrana

us recomana

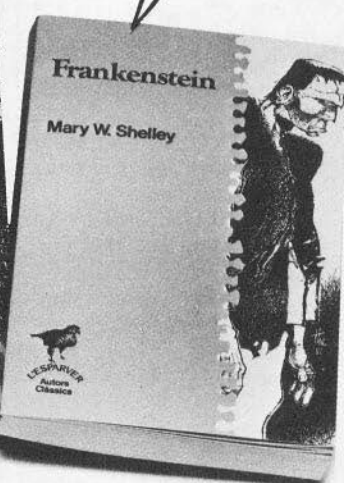
tres grans autors:

JOAQUIM
CARBÓ

J.R.R.
TOLKIEN

MARY W.
SHELLEY

tres grans llibres:

No us els perdeu!

Són Llibres de l'Esparver

També, **Vint mil llegües de viatge submari**
de Jules Verne, nova edició en un sol volum

EDICIONS DE
LA MAGRANA

Thea Beckman

**TINC EL PARE
AL BRASIL**

BECKMAN, Thea, **Tinc el pare al Brasil**, La Galera, Barcelona, 131 pàgs., il. b. i n., rústica (Col. Els grumets de mar enllà).

Els diaris de l'Albert i la Mònica, companys d'escola, expliquen la història d'aquesta última, filla de mare soltera. El diari de l'Albert, que serveix d'introducció, enllaça amb el de la Mònica en què hi ha el pes argumental de la novel·la: el pare torna del Brasil i vol casar-se amb la seva mare.

Una altra novel·la realista on potser es carreguen un xic les tintes en el repartiment de papers: una mare massa íntegra, un pare egoista.

L'acció situada en el marc d'una societat més progressiva i alliberada —Països Baixos— pot sobtar el lector: el comportament dels nois de 12 anys correspon al dels del BUP nostre. (12 anys.)

T. Mañà

LINDGREN, Astrid, **Pippi Calcesllargues**, trad. Carme Suqué, il. Rita Cullà, Jovenut, Barcelona, 1982, 144 p., il. b. i n., rústica.

actualitat

Les clàssiques aventures de la noia de Villekula, l'heroïna de l'Astrid Lindgren, que rient, rient, ridiculitza moltes de les convencions dels adults. Cada capítol del llibre és una aventura de la Pippi. Això fa que sigui un llibre de lectura força divertit i molt fàcil de llegir.

Les il·lustracions semblen pobres i a moltes planes hi semblen afegides de més a més. Crec que el llibre es mereixeria més cura en aquest aspecte. Llibre molt recomanable com a clàssic de lectura infantil, que no ha perdut la seva frescor tot i els anys que fa que fou escrit. (10 anys.)

Isidre Nosas

JANÉ, J., **Ingeborg**, La Galera, Barcelona, 1982, 32 pàgs., il. color, cartoné (Col. Vela Major).

Conte popular molt conegut, en aquest cas adaptació d'una rondalla noruega. Es tracta d'una noia que viu amb un ós polar. La noia vol saber amb qui dorm i, aconsellada per la seva mare, encén una espelma malgrat la prohibició de l'ós. El príncep, descobert, ha d'anar a casar-se amb una llunyana princesa. La noia el segueix i, ajudada pels vents, arriba al palau on aconseguirà desfer el malefici i casar-se amb el príncep.

La il·lustració és molt bonica i acurada, i el llenguatge té el to just de la poesia i el conte tradicional. Molt recomanable per a nois i noies a partir de 8 anys.

T. Colomer

VALERI, M. E., **El peixet d'or**, conte rus adaptat per M. Eulàlia Valeri, il. Fina Rifà, La Galera, Barcelona, 1982, 12 pàgs., il. col., cartoné (Col. Contes populars).

Un pescador pesca un bon dia un peix d'or i el deixa anar quan aquest li ho demana. A canvi, el peix li concedeix totes les coses que el pescador li va demanant. Però com que es un calçasses i un babau deixa que l'ambiciosa de la seva dona faci les peticions. Fins que el peix se'n cansa i torna a ser com havia estat sempre.

Conte típicament repetitiu, d'argument i llenguatge. Amb un final desgraciat, però amb una ensenyança moral: entre marit i muller hi ha d'haver bona entesa i cap dels dos no ha de dominar l'altre.

Els dibuixos de Fina Rifà són bonics, amb tons molt suaus, que els fa agradables a la vista.

M. B.

DIA DEL LLIBRE

Editorial Joventut

Provença, 101 - Barcelona-29. Tels. 239 20 00 - 239 83 83

Novetats a la Col·lecció Quadrada

Jocs d'ahir i d'avui
per Maria Claret

Múrria, la rateta
per Maria Claret

Novetats a la Col·lecció Juvenil Novel·les

Els Herois a la Selva
per Oriol Vergés

Novetats a la Col·lecció de Grans Àlbums Il·lustrats

La Carolina visita París
per Pierre Probst

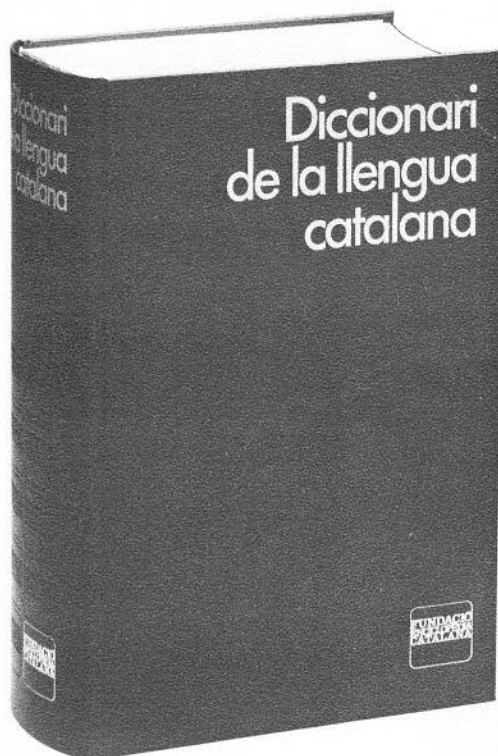

El Colomar
i altres contes
per
Maria Rosa Barrera

Demaneu el nostre catàleg

El Diccionari de l'Enciclopèdia

El més actual i el més complet de tots els diccionaris de llengua catalana.

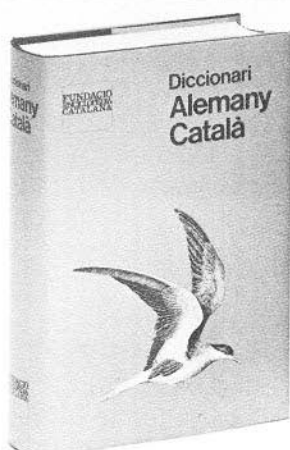
Amb totes les modificacions i noves incorporacions lexicals establertes per l'Institut d'Estudis Catalans.

Resultat de més de 15 anys de treball dels nostres equips lexicogràfics.

- 80.000 entrades lexicals
- Enquadernació en simil pell i lletres estampades en argent
- Models de conjugació regular i irregular
- 1 volum de 27,5 x 18 cms.
- 1.680 pàgines a 3 columnes de 225 ratlles

ALTRES DICCIONARIS

EN VENDA
A TOTES LES
LLIBRERIES

CATALÀ/FRANCÈS FRANCÈS/CATALÀ

1.096 pàgines. 90.000 entrades
Introducció gramatical. 1.800 ptes.

ALEMANY/CATALÀ

664 pàgines. 55.000 entrades
Introducció gramatical. 1.300 ptes.

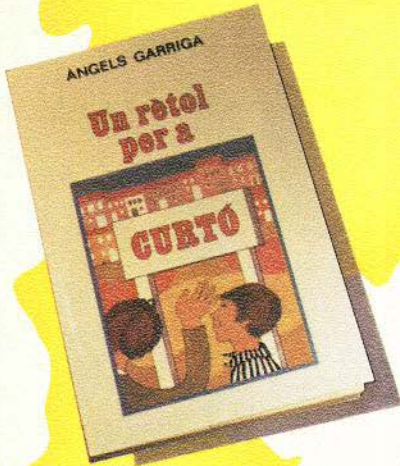
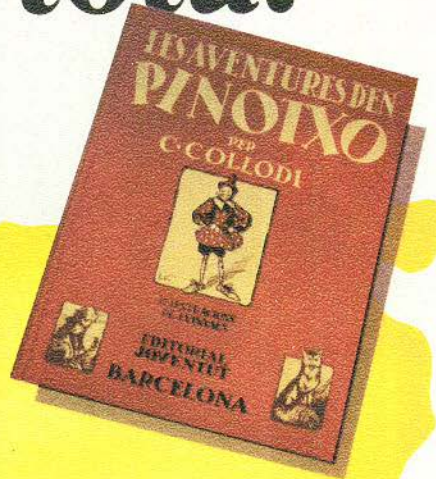
Pròxima aparició:

ANGLÈS/CATALÀ

Enciclopèdia Catalana, S. A.

Avgda. Diagonal, 357 baixos
Barcelona-37

Literatura Infantil, la tenim tota.

ABACUS
servei a l'ensenyament